

NOTÍCIES DE L'ECONOMIA PÚBLICA, SOCIAL I COOPERATIVA

Nº 64 · 2020

SUMARI

LA GENERALITAT VALENCIANA LLANÇA TRES
LABORATORIS DE TRANSFORMACIÓ SOCIAL,
A TRAVÉS DE L'ECONOMIA SOCIAL,
AMB LA COL·LABORACIÓ DE CIRIEC I
LES UNIVERSITATS VALENCIANES

L'ECONOMIA SOCIAL I ELS SEUS
INVESTIGADORS MOSTREN EN EL CONGRÉS DE
CIRIEC A MATARÓ LA SEUA CAPACITAT DE
RESILIÈNCIA EN TEMPS DE COVID-19

CIMERA EUROPEA DE L'ECONOMIA SOCIAL,
MANNHEIM (ALEMANYA) 2021

ENTREVISTA

RAFAEL CHAVES ÁVILA, CATEDRÀTIC DE LA
UNIVERSITAT DE VALÈNCIA I PRESIDENT DE LA
COMISSIÓ CIENTÍFICA DE CIRIEC-ESPAÑA

TEMA D'ACTUALITAT

LA COL·LABORACIÓ
PÚBLIC-PRIVADA A TRAVÉS DE LES
ENTITATS DE L'ECONOMIA SOCIAL

UNIVERSITAT
ID VALÈNCIA [Logo]
IUDESCOOP
Institut Universitari d'Investigació
en Economia Social, Cooperativisme
i Emprenedoria

UNIVERSITAT
ID VALÈNCIA [Logo]
Facultat d'Economia

GENERALITAT
VALENCIANA
Conselleria d'Economia
Sostenible, Sectors Productius,
Comerç i Treball

NOTÍCIES DE L'ECONOMIA PÚBLICA, SOCIAL I COOPERATIVA

Nº64 · SETEMBRE 2020

EN AQUEST NÚMERO...

TEMA D'ACTUALITAT LA COL·LABORACIÓ PÚBLIC- PRIVADA A TRAVÉS DE LES ENTITATS DE L'ECONOMIA SOCIAL

Tema d'actualitat realitzat per Mª José Vañó, profes-
sora de la Universitat de València i directora del IU-
DESCOOP, amb el contingut següent:

1. Estat de la qüestió
 - 1.1. Graus de participació entre entitats públiques i
inversors privats
 - 1.2. Gestió de riscos
 - 1.3. Finançament estructurat
2. Conveni per a l'elaboració d'una Guia didàctica de
col·laboració públic-cooperativa entre IUDESCOOP i
FECovi per a la creació de la xarxa d'infraestructures
socials cooperatives amb col·laboració pública
3. Guia de polítiques d'economia social i cooperativa
per a l'administració local de la Comunitat Valenciana
(PESCA)
4. La Responsabilitat Social com a vertebradora de la
col·laboració públic-privada i la seua implementació
en entitats de l'Economia Social

EN PORTADA

Entrevista a **Rafael Chaves Ávila**, catedràtic de la
Universitat de València y president de la Comissió
Científica de CIRIEC-Espanya

TAMBÉ DESTAQUEM

Les nostres federacions: **Confederació de Persones
amb Discapacitat Física i Orgànica de la Comuni-
tat Valenciana (COCEMFE CV)**

I A MÉS

Les nostres empreses: **INDICOOP**

Edició:

Coeditat per CIDECE (Centre d'Informació i Documentació Europea
de l'Economia Pública, Social i Cooperativa, <http://www.uv.es/cidece> · cidece@uv.es) i CIRIEC-Espanya, <http://www.ciriec.es/> ·
ciriec@uv.es

Patrocina:

Conselleria d'Economia Sostenible, Sectors Productius, Comerç i
Treball de la Generalitat Valenciana

Director:

José Luis Monzón Campos, IUDESCOOP-Universitat de València

Directora Adjunta:

Nardi Alba Benaches, CIRIEC-Espanya

Director del CIDECE y Coordinador Editorial:

Rafael Chaves Ávila, IUDESCOOP-Universitat de València

Cap de Redacció i Maquetació:

José Juan Cabezu Menadas, CIRIEC-Espanya

Consell de Redacció:

Rubén Cohen, *Cooperatives Agro-alimentàries de la Comunitat
Valenciana*
Nieves Dios, *Creu Roja València*
Teresa García, *Directora general d'Emprenedoria i Cooperativisme
de la Generalitat Valenciana*
Lucia Labiós, *Confederació de Cooperatives de la Comunitat
Valenciana - CONCOVAL*
José Ignacio Martínez, *Direcció General d'Emprenedoria i
Cooperativisme de la Generalitat Valenciana*
Francisco Merino, *Federació de Cooperatives d'Habitatges
Valencianes - FECovi*
Mar Mestre, *Associació Valenciana de Cooperatives de Crèdit*
Miguel Millana, *Federació d'Empreses Valencianes d'Economia
Social - FEVES-Societats Laborals*
Salvador Pérez, *REAS País Valencià*
Ana Real, *Federació Valenciana d'Empreses Cooperatives de Treball
Associat - FEVECTA*
Ramón Ruiz, *Federació de Cooperatives Elèctriques de la CV*
Luis Vañó, *Plataforma del Tercer Sector de la Comunitat Valenciana*

Manuel Alegre, *IUDESCOOP-Universitat de València*
Carmen Blasco, *IUDESCOOP-Universitat de València*
Miguel Ángel García, *IUDESCOOP-Universitat de València*
Manuel Monreal, *IUDESCOOP-Universitat de València*
Frederic López, *IUDESCOOP-Universitat de València*
Jesús Olavarria, *IUDESCOOP-Universitat de València*
Domingo Ribeiro, *IUDESCOOP-Universitat de València*
Salvador Roig, *IUDESCOOP-Universitat de València*
Francisco Soler, *IUDESCOOP-Universitat de València*
Mª José Vañó, *IUDESCOOP-Universitat de València*
Gustavo Zaragoza, *IUDESCOOP-Universitat de València*

Isidro Antuñano Maruri, *CIRIEC-Espanya*
Montserrat Balas Lara, *Fundació ONCE*
Alejandro Barahona Riber, *CIRIEC-Espanya, ex Subdirector General
d'Economia Social del Govern d'Espanya*
Paloma Bel Durán, *Associació d'Estudis Cooperatius - AECOOP*
José Galán Peláez, *CIRIEC-Espanya*
Gabriel García Martínez, *CIRIEC-Espanya*
Samuel Garrido Herrero, *Universitat Jaume I de Castelló*
José Mª Herranz de la Casa, *Universidad de Castilla-La Mancha*
Juan Fco. Juliá Igual, *Universitat Politècnica de València*
Gustavo Lejarriaga Pérez de las Vacas, *Universidad Complutense
de Madrid*
Elena Meliá Martí, *Universitat Politècnica de València*
Adoración Mozas Moral, *CIRIEC-Espanya*
Santiago Murgui Izquierdo, *Universitat de València*
Javier Quiles Bodí, *Consum*
José Redondo Sánchez, *Fundació Novafeina*
Francisco Salinas Ramos, *CIRIEC-Espanya*
María José Senent Vidal, *Universitat Jaume I de Castelló*

Secció de Legislació:

Gemma Fajardo, IUDESCOOP-Universitat de València

Servei de Documentació:

Ana Martínez Benlliure, *Servei de Documentació del CIDECE*

Administració i Redacció:

CIDECE/CIRIEC-Espanya
Facultat d'Economia · Av. Dels Tarongers, s/n · Despacho 2P21
46022 VALENCIA · Tel: 96 382 84 89 · Fax: 96 382 84 92.

Disseny de portades / disseny de publicació:

Visualco Comunicació · www.visualco.com

Impressió:

Gráficas Papallona, s.c.v. · Tel: 96 357 57 00 · Valencia

I.S.S.N.: 1131-6454 · Dipòsit Legal: V-3181-1991

ÍNDEX

NOTÍCIES DE L'ECONOMIA SOCIAL I COOPERATIVA..... 4

COMUNITAT VALENCIANA..... 4

La Generalitat Valenciana llança tres laboratoris de Transformació Social, a través de l'Economia Social, amb la col·laboració de CIRIEC i les universitats valencianes

El catedràtic de la Universitat de València Rafael Chaves Ávila, nou president de la Comissió Científica de CIRIEC-Espanya

Nardi Alba substitueix a Pascual Romero com a representant de l'economia social en el CES de la Comunitat Valenciana

FEVECTA demana el compromís del Consell per a recuperar el pols de les cooperatives

La cooperativa Consum s'acosta als 3.000 milions en facturació i supera els 16.000 empleats

ESPANYA..... 10

L'Economia Social i els seus investigadors mostren en el Congrés de CIRIEC a Mataró la seua capacitat de resiliència en temps de Covid-19

Una trentena d'universitats participen en la creació d'un mapa mundial d'iniciatives solidàries enfront de la crisi

L'Economia Social espanyola participa en l'acte d'homenatge d'Estat a les víctimes de la Covid-19

Pedro Sánchez rep a CEPES en la Moncloa, valorant el paper clau de l'Economia Social en la recuperació

El Ministeri de Treball i Economia Social impulsarà les Estratègies de l'Economia Social, el Treball Autònom i la RSE

La UNACC compleix 50 anys celebrant la solidesa de les cooperatives de crèdit i la seua capacitat per a ser part de la solució a la crisi

Mondragón aprova en el seu Congrés anual la seua política socioempresarial 2021-2024, centrada en la identitat cooperativa, la sostenibilitat i el capital humà

Les organitzacions socials alcen la veu davant la "invisibilitat" del Tercer Sector en els discursos polítics

Propostes de REAS Red de Redes de polítiques públiques "per a una nova normalitat Solidària, Feminista i Ecològica"

INTERNACIONAL..... 22

Cap a la Cimera Europea de l'Economia Social, Mannheim 2021

Grup d'Experts del CIRIEC-Internacional i OIBESCOOP sobre realitats emergents de l'Economia Social i Solidària Iberoamericana

Costa Rica acollirà el 8é Congrés Internacional d'Investigadors en Economia Social i Cooperativa de CIRIEC

Nacions Unides prioritza l'Economia Social en les polítiques de reconstrucció per a aconseguir l'Agenda 2030

L'ECONOMIA SOCIAL EN INTERNET..... 26

TEMA D'ACTUALITAT 28

La col·laboració públic-privada a través de les entitats de l'economia social

Tema d'actualitat realitzat per Mª José Vañó, professora de la Universitat de València i directora del IUDESCOOP

1. Estat de la qüestió

1.1. Graus de participació entre entitats públiques i inversors privats

1.2. Gestió de riscos

1.3. Finançament estructurat

2. Conveni per a l'elaboració d'una Guia didàctica de col·laboració públic-cooperativa entre IUDESCOOP i FECOVI per a la creació de la xarxa d'infraestructures socials cooperatives amb col·laboració pública

3. Guia de polítiques d'economia social i cooperativa per a l'administració local de la Comunitat Valenciana (PESCA)

4. La Responsabilitat Social com a vertebradora de la col·laboració públic-privada i la seua implementació en entitats de l'Economia Social

L'ECONOMIA SOCIAL EN ACCIÓ..... 50

EN PORTADA..... 50

Entrevista a Rafael Chaves Ávila, catedràtic de la Universitat de València i president de la Comissió Científica de CIRIEC-Espanya

LES NOSTRES FEDERACIONS..... 55

Confederació de Persones amb Discapacitat Física i Orgànica de la Comunitat Valenciana (COCEMFE CV)

LES NOSTRES EMPRESES..... 59

INDICOOP, la unió de quatre cooperatives valencianes del tèxtil per a fer front a la pandèmia

L'ECONOMIA SOCIAL EN LES LLEIS 63

L'Economia Social en la Legislació espanyola. Principals novetats d'abril a juny de 2020

NOVETATS BIBLIOGRÀFIQUES..... 67

NOTÍCIES DE L'ECONOMIA SOCIAL I COOPERATIVA · COMUNITAT VALENCIANA

LA GENERALITAT VALENCIANA LLANÇA TRES LABORATORIS DE TRANSFORMACIÓ SOCIAL, A TRAVÉS DE L'ECONOMIA SOCIAL, AMB LA COL·LABORACIÓ DEL CIRIEC I LES UNIVERSITATS VALENCIANES

Els laboratoris s'ocuparan de la 'Participació Social en l'empresa', de la 'Participació públic-cooperativa' i dels 'Objectius de Desenvolupament Sostenible'. La iniciativa pretén mesurar el grau de transformació social que existeix en les empreses valencianes i en l'Administració pública.

La Generalitat Valenciana, a través de la Conselleria d'Economia Sostenible, Sectors Productius, Comerç i Treball, ha posat en marxa tres laboratoris de Transformació Social, que tenen com a objectiu difondre els principis i les bones pràctiques de l'Economia Social i traslladar-les a la resta d'actors dels sectors productius valencians. Aquests laboratoris versaran sobre diferents temàtiques relacionades amb la transformació social en les empreses.

Segons s'informa des de la mateixa Generalitat, els laboratoris s'han posat en marxa des de la Direcció General d'Emprenedoria i Cooperativisme, de la Conselleria d'Economia Sostenible, "per a donar resposta

a la necessitat d'aprofundir i obtindre dades per a mesurar el grau de transformació social que existeix en les empreses valencianes i en l'Administració pública". Per a això s'analitzarà el paper de l'economia social, com a paradigma en la reconstrucció de l'economia valenciana.

LAB 'Participació Social en l'empresa'

El primer laboratori, liderat pel CIRIEC, serà el LAB 'Participació Social en l'empresa'. En ell s'analitzaran les polítiques de foment de la participació dels treba-

En la pàgina anterior, el director de CIRIEC-Espanya, José Luis Monzón, i el president de la Comissió Científica de CIRIEC-Espanya, Rafael Chaves, acompanyen a la directora general d'Emprenedoria i Cooperativisme, Mª Teresa García, en la reunió de constitució del LAB de 'Participació Social en l'Empresa'. En aquesta pàgina, la directora del IUDESCOOP, Mª José Vañó, en la seua reunió amb Teresa García pel LAB 'Participació Público-Cooperativa'.

lladors en l'empresa, així com l'accés dels i les treballadores a la presa de decisions.

En aquest laboratori, entre altres s'estudiaran les bones pràctiques desenvolupades en el model basc de transformació empresarial, o els sistemes de participació dels treballadors en els Consells d'administració de les empreses que existeixen a Alemanya.

LAB 'Participació públic-cooperativa' y LAB-ODS

El segon laboratori serà el de 'Participació públic-cooperativa' que serà desenvolupat pel IUDESCOOP, de la Universitat de València. Aquest LAB aprofundirà en l'anàlisi de les polítiques públiques i la seua implicació amb el sector de l'economia social i el cooperativisme.

L'objectiu és desenvolupar diferents models de participació que afavorisquen el desenvolupament de figures d'empresa de l'economia social en sectors com l'educació, serveis assistencials i la cultura.

Finalment, des de la Conselleria d'Economia Sostenible s'ha posat en marxa l'anomenat 'LAB-ODS', que

s'ocuparà dels Objectius de Desenvolupament Sostenible. Aquest laboratori vol constituir-se, a més, com el primer observatori ODS a la Comunitat Valenciana. En ell participen la Universitat de València, a través de la Càtedra de Cooperatives Agroalimentàries; la Universitat Jaume I de Castelló, i experts en sostenibilitat de les Escoles de Negoci i Empresa ESIC i Florida. En aquest LAB col·labora i el patrocina també Caixa Popular.

Per a la directora general d'Emprenedoria i Cooperativisme de la Generalitat Valenciana, Teresa García Muñoz, els laboratoris de Transformació Social són una iniciativa que versa sobre les persones i les seues relacions amb l'empresa i el seu entorn. "Tenim l'oportunitat, gràcies al teixit productiu de l'Economia Social valenciana, de començar a desenvolupar el clúster valencià de la innovació social, introduint-lo en les estratègies de desenvolupament intel·ligent, tal com recomana la UE", ha subratllat Teresa García.

Amb aquests laboratoris, l'economia social valenciana serà el referent per a la innovació social, la sostenibilitat i la recuperació i transformació del teixit productiu valencià.

EL CATEDRÀTIC DE LA UNIVERSITAT DE VALÈNCIA RAFAEL CHAVES ÁVILA, NOU PRESIDENT DE LA COMISSIÓ CIENTÍFICA DE CIRIEC-ESPANYA

El professor Chaves compta amb una llarga trajectòria promovent i desenvolupant projectes i iniciatives en CIRIEC

Rafael Chaves.

Després dels catedràtics José Barea Tejeiro i José Luis Monzón Campos, Rafael Chaves Ávila ha assumit el repte de liderar la Comissió Científica de CIRIEC-Espanya. El professor Chaves (Estrasburg, 1966) compta amb una llarga trajectòria promovent i desenvolupant projectes i iniciatives en CIRIEC. Afirmar que en els seus quasi trenta anys d'activitat ha treballat, en la xarxa de CIRIEC, "perquè els estudis científics en el camp de l'economia social se situen en la primera línia dels estudis en economia i ciències socials". Hui aquest objectiu és una realitat: conformen un objecte d'estudi i una disciplina científica consolidada i de prestigi internacional.

En declaracions a aquesta Revista, el professor Chaves defensa una "epistemologia participativa de la investigació", que vincule a acadèmics i professionals, en equips multidisciplinaris, internacionals i interuniversitaris d'investigació. Considera l'economia social, el cooperativisme i el tercer sector com a formes organitzatives "portadores d'uns valors que li confereixen un especial potencial per a la transformació social generadora de més democràcia, més igualtat, cohesió social i sensibilitat mediambiental".

El professor Chaves ha assumit la direcció de múltiples projectes i iniciatives, i catalitzat molts altres: des de 1995 és editor de 'CIRIEC-Espanya, revista d'economia pública, social i cooperativa' i membre del consell de redacció de les altres dues revistes científiques d'economia social de major prestigi internacional (Annals of public and cooperative economics i Revesco). Ha sigut president de la Comissió Científica per a l'Economia Social i Cooperativa de CIRIEC-Internacional durant 12 anys, i va afavorir la celebració dels Congressos internacionals sobre economia social de CIRIEC-Internacional, l'últim dels quals es va celebrar el 2019 a Bucarest. Va ser president del comitè científic de la major part d'aquests congressos.

Va ser seleccionat també per la Comissió Europea per a ser membre del Grup d'experts sobre Economia Social i Empreses socials en representació de CIRIEC-Internacional. En aquesta dimensió internacional ha desenvolupat projectes d'investigació per a la Comissió Europea (DGV), el Comité Econòmic i Social Europeu, així com del 7é Programa marc d'investigació de la UE, i més recentment per a Nacions Unides, a través de la UNRISD.

En el marc de les activitats de CIRIEC-Espanya ha participat en gran part dels projectes d'investigació d'aquesta entitat, en particular en quasi tots els Llibres blancs de l'economia social d'àmbit estatal i de la Comunitat Valenciana. Va ser co-director, amb els professors José Luis Monzón i Juan Fco. Julià de l'últim Llibre blanc del cooperativisme i de l'economia social valenciana, publicat en 2019. A mitjan primera dècada d'aquest segle va promoure amb diversos col·legues d'altres universitats, en particular de la Univ. Politècnica de València, els estudis de màster i doctorat en economia social, aconseguint l'oficialitat de tots dos a la Universitat de València des de 2007.

En la UV és actualment catedràtic de Política Econòmica i Economia Social, director del Programa de Doctorat Oficial en Economia Social i director del CIDECE. Va ser membre de l'equip promotor, així com primer director, del IUDESCOOP i codirector durant dos períodes del Màster en Economia Social (cooperatives i entitats no lucratives) d'aquest Institut.

NARDI ALBA SUBSTITUEIX A PASCUAL ROMERO COM A REPRESENTANT DE L'ECONOMIA SOCIAL EN EL CES DE LA COMUNITAT VALENCIANA

La directora de la Confederació de Cooperatives de la Comunitat Valenciana va traslladar al Ple del Comité Econòmic i Social (CES) la seua voluntat de “treballar inspirant-me en els principis d'utilitat i concòrdia, i, a la recerca del consens necessari per a servir a l'interés públic general, que és la fi última de la institució”.

El passat 28 de setembre es va celebrar el Ple del Comité Econòmic i Social de la Comunitat Valenciana (CES-CV), en el qual Nardi Alba Benaches va prendre possessió com a consellera del Grup III en representació de l'Economia Social, nomenament que ja va aprovar el Consell el passat 22 de setembre, a proposta de la Confederació de Cooperatives de la Comunitat Valenciana (Concoval), al mateix temps que acordava el cessament del seu antecessor, Pascual Romero, membre del CES autonòmic des de l'any 2003.

La directora de Concoval va traslladar al Ple del CES la seua voluntat de “treballar inspirant-me en els principis d'utilitat i concòrdia, i a la recerca del consens necessari per a servir a l'interés públic general que és la fi última de la institució”. Alba va destacar la gran faena que realitza el CES, que va qualificar de “espai constructiu” i de “òrgan que ha donat i continua donant una lliçó de diàleg”.

En referència a Pascual Romero, Nardi Alba va assegurar que “no podria rebre aquest testimoni d'una persona més capaç, responsable i compromesa”.

El president del CES, Carlos Alfonso, va subratllar també la capacitat professional de Romero, així com les qualitats personals que li han portat a convertir-

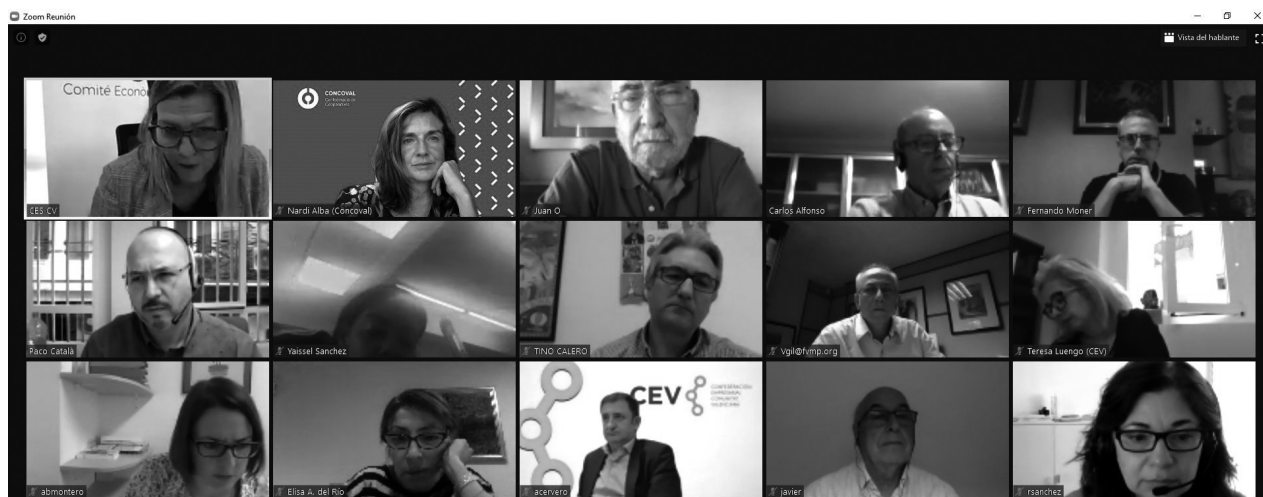
se en “una persona essencial per a la cohesió del grup III”. A més, Alfonso va destacar l'excel·lent paper exercit pel ja ex representant de l'economia social com a coordinador de la Memòria del CES en els últims anys.

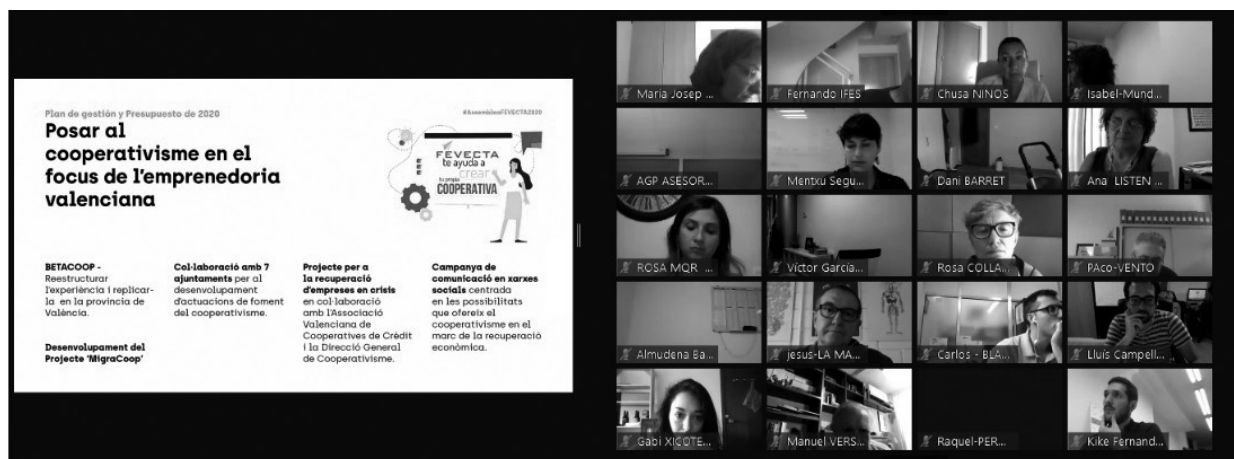
Per part seua, Pascual Romero va reconèixer que “haver estat en el CES ha sigut una experiència molt enriquidora, de la qual he gaudit i de la qual m'emporte un saldo tremendament positiu”. Va acabar la seua intervenció apel·lant a l'amistat que li uneix a les persones que ha conegut en el CES i elogiant la capacitat de Nardi Alba per a substituir-li.

El Comité Econòmic i Social (CES) de la Comunitat Valenciana

El CES és un ens organ consultiu del Govern Valencià i, en general, de les institucions públiques de la Comunitat Valenciana, en matèries econòmiques, socio-laborals i d'ocupació.

La seua creació obeeix al mandat que l'Estatut d'Autonomia fa a la Generalitat perquè promoga la participació dels agents socials i del conjunt de la societat civil organitzada en els assumptes públics.

FEVECTA DEMANA EL COMPROMÍS DEL CONSELL PER A RECUPERAR EL POLS DE LES SEUES COOPERATIVES

El conseller Rafael Climent lloa la resiliència del sector i apunta que del total d'ERTO presentats pel Covid-19 només el 0,46% són de cooperatives

El conseller d'Economia Sostenible, Sectors Productius, Comerç i Treball, Rafael Climent, va participar al juliol en l'Assemblea anual de FEVECTA, aplaudint la solidaritat i el compromís dels sectors essencials del cooperativisme durant l'estat d'alarma. Segons va explicar, pel que fa als ERTO de força major presentats, d'un total de 65.000 expedients oberts en la Comunitat, només 300 han sigut de cooperatives. Respecte a l'ocupació, dels 421.000 treballadors afectats, només un 0,42% són de cooperatives valencianes.

Per raons com aquesta, Climent va confirmar la major resiliència de les cooperatives i va apuntar a "la necessitat de redoblar els esforços públics per a potenciar el cooperativisme", a més de reconèixer que el món cooperatiu "és una referència per al govern valencià i l'espill en el qual ha de mirar-se l'economia en el seu conjunt".

També la directora general d'Emprenedoria i Cooperativisme, Teresa García, va voler participar en l'assemblea de FEVECTA per a traslladar al sector cooperatiu un missatge positiu de cara al més immediat futur. Segons va reconèixer, "l'exercici 2019 va ser un any positiu per al cooperativisme de treball associat" quant a creació de noves empreses i ocupacions, i va afirmar que en 2020 i malgrat la pandèmia "s'estan superant les expectatives" pel que, augura, "en l'escenari post Covid-19 veiem una oportunitat idònia per al món cooperatiu".

La directora general va destacar també el model cooperatiu "com a opció vàlida per a l'emprenedoria col·lectiva" en la Comunitat.

Per la seua part, el president de FEVECTA, Emilio Sampedro, va agrair i va reconèixer la labor que el departament de Rafael Climent ha dut a terme durant l'estat d'alarma "per a avançar, acompanyar i desenvolupar totes les mesures, iniciatives o peticions que des del sector s'anaven traslladant". De cara a la recuperació, Sampedro va demanar de nou el suport de l'administració autonòmica. "Són temps complexos i plens d'incertesa, que ens estan exigint més esforç i valentia que mai per a fer d'aquesta nova situació un context en què puguem recuperar el benestar social i econòmic en les nostres cooperatives i en la nostra Comunitat en el seu conjunt. I recórrer aquest camí sabent que l'Administració autonòmica ens dona suport amb mesures concretes, pot marcar la diferència", va afirmar Sampedro.

Sobre la capacitat de les cooperatives per a superar els moments de crisi, el president de FEVECTA va destacar que el cooperativisme de treball "és un sector resilient i treballador. Hem viscut altres crisis abans que aquesta i les empreses cooperatives sempre han respost amb responsabilitat i posant a les persones en el centre de les decisions per a salvaguardar al màxim l'activitat i l'ocupació". No obstant això, va advertir "per a recuperar el pols de les nostres indústries, dels nostres comerços i dels nostres serveis, hem de caminar units: empreses, entitats representatives i administració pública, perquè només així assegurarem els milers de llocs de treball que depenen d'això". En opinió de Sampedro, "és moment de fer valdre el valor de la cooperació com a resposta".

LA COOPERATIVA CONSUM S'ACOSTA ALS 3.000 MILIONS D'EUROS EN FACTURACIÓ I SUPERA ELS 16.000 EMPLEATS

La cooperativa Consum va donar a conèixer a principis de juliol els resultats de la seua activitat corresponents a 2019, havent presentat millores en tots els seus indicadors. Segons els resultats aportats, Consum va facturar 2.935 milions d'euros en 2019, un 7,4% més que l'exercici anterior. El creixement a superfície constant (sense les vendes de les obertures) va ser del 4,8%, la qual cosa representa més de 3,8 punts percentuals per damunt de la mitjana del sector de la Distribució Alimentària a Espanya. Els resultats es van situar en 54,6 milions d'euros, un 4,7% més.

El total d'inversions va aconseguir els 135,7 milions d'euros, destinats a l'ampliació i adequació de la xarxa de botigues i de les centrals logístiques de València (tant a Silla, com a Quart de Poblet), així com a processos d'innovació i digitalització. En 2019 Consum va obrir 41 nous supermercats, -13 propis i 28 franquícies Charter-, va escometre 43 reformes i 11 ampliacions, i va implantar un nou model de supermercat. Amb aquestes obertures, la xarxa suma 755 establiments, 456 propis i 299 Charter (590.508 m² de sala de vendes), situats a la Comunitat Valenciana, Catalunya, Castella-la Manxa, Múrcia, Andalusia i Aragó. Per a 2020, la Cooperativa preveu obrir 40 supermercats més: 11 propis i 29 Charter.

La Cooperativa ocupa el 6é lloc del rànquing nacional d'empreses de distribució, pujant la seua quota per superfície fins al 4,3% del mercat nacional, mentre que la seua quota de mercat per vendes en la seua àrea d'influència se situa en el 13,3%. En 2019, les vendes de la botiga online es van incrementar un 49%, fins a superar els 28,2 milions d'euros.

Ocupació: un 95% dels treballadors són socis

Consum va crear 668 nous llocs de treball en 2019 fins a aconseguir una plantilla de 16.031 treballadors, dels quals el 72% són dones. El 95% de la plantilla gaudeix de la condició de soci, fix o soci en període de prova. Els socis treballadors es van repartir en 2019 un total de 27,9 milions d'euros (1.934 € de mitjana) derivats dels beneficis de la cooperativa. La remuneració mitjana dels socis treballadors ascendeix a 1.582 € bruts mensuals.

A més, l'activitat de Consum va generar uns 35.800 ocupacions indirectes, principalment, dins de la seua cadena de subministrament i en els seus contractistes de serveis (transport, manteniment, neteja, seguretat o servei a domicili).

Gràcies als plans d'igualtat, a tancament d'exercici, el 60% dels llocs de direcció de les botigues estaven ocupats per dones. Consum forma part de la Xarxa d'Empreses amb Distintiu d'Igualtat en l'Empresa del Ministeri d'Igualtat.

La Cooperativa va invertir 21,3 milions d'euros en conciliació, la qual cosa representa 1.329 euros per treballador. Els treballadors de Consum poden continuar beneficiant-se de 2 setmanes més de permís de paternitat del que marca la llei, que va ser de 12 setmanes durant 2019, i aconseguint ja les 14 setmanes de permís retribuït, des de l'1 de gener de 2020. Així mateix, va tornar a obtenir el certificat 'Top Employers', per seté any consecutiu, com una de les millors empreses per a treballar a Espanya, i és l'única empresa de distribució amb el certificat d'Empresa Familiarment Responsable, en el qual a més ha obtingut en 2019 la qualificació d'Excel·lència.

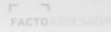
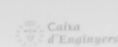
3,4 milions de socis-clients

En 2019 es van sumar a la Cooperativa 234.783 nous socis-clients, fins a superar els 3,4 milions, xifra que evidencia la bona evolució del model societari de Consum i el seu programa de fidelitat, i la situa com la major cooperativa espanyola per nombre de socis.

Congreso de investigadores en economía social y cooperativa

2020

La Economía Social: herramienta para el fomento del desarrollo sostenible y la reducción de las desigualdades

NOTÍCIES DE L'ECONOMIA SOCIAL I COOPERATIVA · ESPANYA

L'ECONOMIA SOCIAL I ELS SEUS INVESTIGADORS MOSTREN EN EL CONGRÉS DE CIRIEC A MATARÓ LA SEUA CAPACITAT DE RESILIÈNCIA EN TEMPS DE COVID-19

Així es va posar de manifest en el XVIII Congrés Internacional d'Investigadors en Economia Social de CIRIEC-Espanya, que es va celebrar els dies 17 i 18 de setembre en el Tecnocampus Mataró-Maresme, amb la col·laboració de la Càtedra d'Economia Social de la Universitat Pompeu Fabra (UPF) i la Fundació Roca i Galès.

L'economia social i els seus investigadors han mostrat en els últims mesos una enorme capacitat de resiliència en temps de Covid-19. Així es va posar de manifest en les diferents sessions del XVIII Congrés Internacional d'Investigadors en Economia Social de CIRIEC-Espanya, que es va celebrar els dies 17 i 18 de setembre en el Tecnocampus Mataró-Maresme, amb la col·laboració de la Càtedra d'Economia Social de la Universitat Pompeu Fabra (UPF) i la Fundació Roca i Galès. En aquest, i malgrat el context de pandèmia,

van participar més d'un centenar d'investigadors i directius de l'economia social d'Espanya i altres 10 països, que presentaren les seues ponències i comunicacions en 6 sessions plenàries, 10 tallers generals i 17 tallers temàtics paral·lels.

La inauguració del Congrés va tindre lloc a l'Auditori del Tecnocampus, davant una audiència limitada, amb les intervencions de l'alcalde de Mataró, David Bote; la subdirectora general d'Economia Social de la Generalitat de Catalunya, Roser Hernández; la directora

Maravillas Espín, directora general del Treball Autònom, Economia Social i RSE del Govern d'Espanya, durant la seua participació en el XVIII Congrés d'Investigadors de CIRIEC-Espanya.

general del Treball Autònom, Economia Social i RSE del Govern d'Espanya, Maravillas Espín; el president de AESCAT, Guillem Llorens; el president de CEPES i de Social Economy Europe, Juan Antonio Pedreño; el director de la Càtedra d'Economia Social de la UPF, Eloi Serrano, i la presidenta del CIRIEC-Espanya, Adoración Mozas.

Tots ells van valorar l'elevada participació d'investigadors en el Congrés, malgrat el context actual, amb 85 comunicacions presentades, de 11 països, i amb temàtiques molt variades, que abasten des de temes conceptuals fins a debats referits a determinats aspectes de les diferents empreses i entitats que componen l'univers de l'economia social.

Per la seua part, la directora general Maravillas Espín va agrair als organitzadors la creació de "aquest espai viu, de referència obligada per a totes aquelles persones que incorporem a la nostra agenda privada els principis i valors de l'economia social". Va afirmar que el Congrés és "una oportunitat per a continuar construint un món diferent", basat en aquests valors, que marquen el temps que s'ha de recórrer cap a la recuperació i "cap a una normalitat diferent i millor". Espín va aplaudir també que les empreses d'economia social hagen afrontat el desafiament d'aquests últims mesos d'una manera "més que solvent".

El president de CEPES i de Social Economy Europe va agrair, per part seua, el paper que des de fa molts anys exerceix CIRIEC en favor d'una major visibilitat i coneixement de l'economia social. Per a Pedreño, cada esdeveniment de CIRIEC suposa "incrementar aqueixa visibilitat tan necessària per a canviar l'escala de reconeixements i passar a poder influir cada vegada més en l'establiment de polítiques públiques" a favor del sector. Pedreño va afirmar també sentir-se

molt identificat amb el lema del Congrés: "L'Economia Social: eina per al foment del desenvolupament sostenible i la reducció de les desigualtats", aspectes en els quals l'economia social ve temps treballant.

Finalment, Eloi Serrano va manifestar l'orgull d'acollir el Congrés de CIRIEC a Mataró, com a principal esdeveniment científic per als investigadors en Economia Social, que per primera vegada se celebra a Catalunya, gràcies a la Càtedra que ell dirigeix i el suport del Tecnocampus i la Fundació Roca Galès.

Conferència inaugural d'Antón Costas

La primera jornada del Congrés va incloure la conferència inaugural, a càrrec d'Antón Costas, catedràtic de Política Econòmica de la Universitat de Barcelona, sobre la necessitat d'un nou contracte social postpandèmic i el rol de l'economia social. Costas va afirmar que la crisi de la Covid-19 genera un clima propici perquè cada vegada més economistes internacionals perceben l'economia social com aqueix tercer pilar essencial per a aconseguir la prosperitat de les nostres societats.

Segons Costas, la geografia de la pandèmia "és la geografia de la pobresa" i per a mitigar-la "cal invertir molt més en salut i en habitatge". Va aplaudir que els governs per primera vegada estan expandint l'atenció a col·lectius que abans no la tenien (autònoms, extensió de les prestacions per desocupació,...) però va lamentar la falta de compromís amb els joves. Per a ells Costas proposa la posada en marxa d'un fons públic, amb al qual les organitzacions de l'economia social puguen presentar propostes d'emprenedoria que durant un temps siguin finançades per aquest fons.

Mesa sobre un pacte d'Economia per la Vida

El XVIII Congrés de CIRIEC-Espanya va continuar amb la celebració dels primers tallers paral·lels de presentació de comunicacions, i amb la taula redona 'Economia per la vida', una proposta de pacte per la democràcia econòmica, la salut col·lectiva i la transició ecosocial. En aquesta taula redona van participar Jordi García Jané (Xarxa d'Economia Solidària) i Jordi Via (Fundació Roca Galès), que van ser presentats per Rafael Chaves.

Des de l'Economia Social catalana es fa una crida al conjunt de l'economia social i solidària, al sindicalisme, al municipalisme, als moviments socials i veïnals, a les organitzacions d'autònoms, a les petites i mitjanes empreses, a les forces polítiques, al Parlament de Catalunya i al Govern de la Generalitat, "per a impulsar una eina a l'altura del moment".

Lliurament de premis a les millors tesis

El XVIII Congrés d'Investigadors en Economia Social de CIRIEC-España va concloure amb el lliurament dels premis a les millors tesis presentades en els últims anys, i les últimes intervencions a càrrec del president del Comitè Científic del Congrés, Eloi Serrano; el director del Tecnocampus Mataró-Maresme, Josep Lluís Checa; el president de la Fundació Roca Galès, Xavier Palos; el president de la Comissió Científica de CIRIEC-España, Rafael Chaves, i el director de CIRIEC-España, José Luis Monzón.

En la seua intervenció, el professor Serrano va advertir que entre els reptes de les persones que estudien i treballen per l'economia social es troba que aquesta estiga representada en els plans d'estudis universitaris en la mateixa proporció que representa l'economia social en el conjunt de l'economia espanyola, i que s'estima en el 10% del PIB.

Per la seua banda, el director del Tecnocampus, Josep Lluís Checa, va celebrar que hi haurà una segona edició del Congrés de CIRIEC a Mataró, prevista per a finals de 2021, i netament presencial. Així ho va acor-

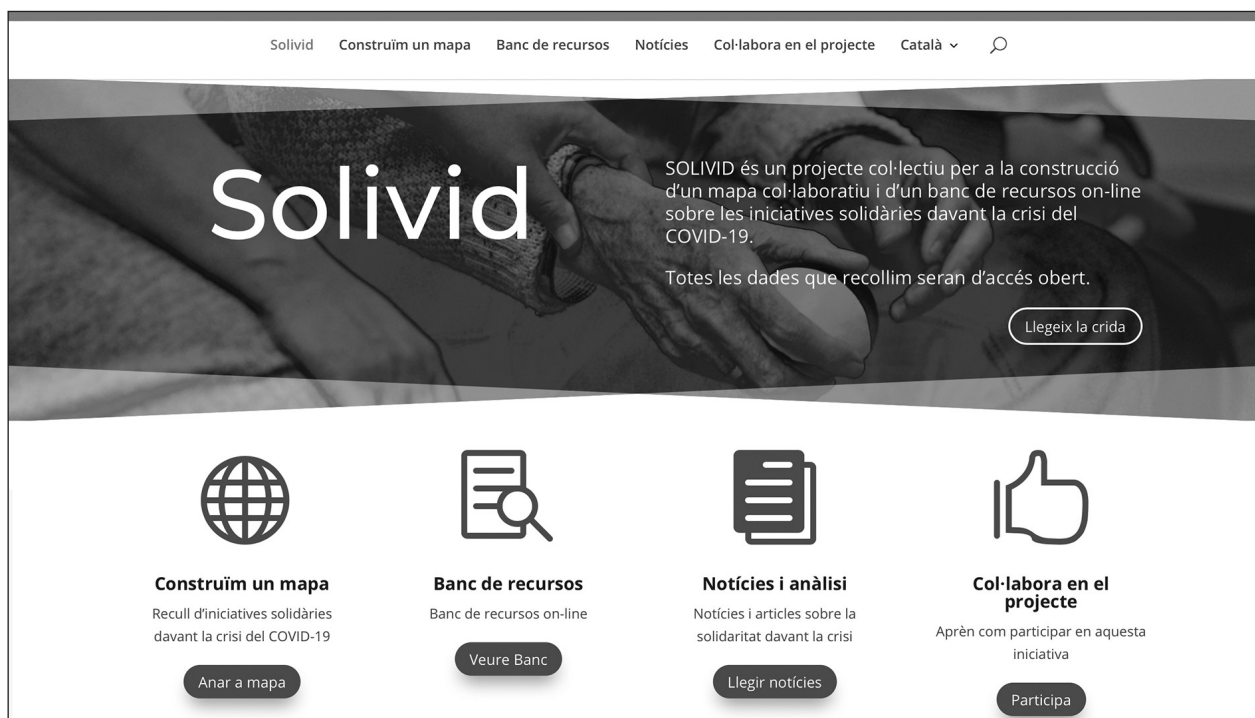
dar el comitè organitzador del Congrés amb CIRIEC-Espanya en el mateix moment en què es va decidir celebrar el Congrés de 2020 en modalitat on-line, a causa de la persistència de la pandèmia, amb només les sessions d'inauguració i conferència inaugural celebrades de manera presencial i amb públic molt restringit.

En la jornada de clausura del Congrés va tindre lloc també el lliurament de premis a les millors tesis doctorals en Economia Social presentades en els últims anys en les universitats espanyoles. El lliurament de premis va comptar amb la participació també de directius de Caixa d'Enginyers i Tusgsal, patrocinadors del Congrés.

El primer premi va ser per a Miguel Garau Rolandi, de la Universitat de Barcelona, per la seua tesi titulada: "Entre la utopia i la supervivència. El desenvolupament i la diversitat de les cooperatives de producció i treball a la Catalunya urbana i industrial (1864-1936)". El 2n premi va ser per a Javier Mendoza Jiménez, de la Universitat de la Laguna (Tenerife), per la seua tesi titulada: "La contractació pública responsable: una proposta per a la seua implementació".

El professor Rafael Chaves, president de la Comissió Científica de CIRIEC-Espanya, va celebrar també l'elevada participació en el Congrés, encara en la conjuntura actual. Per al professor Chaves l'economia social està tornant a demostrar la seua capacitat de resiliència enfront d'aquesta crisi, i els investigadors en Economia Social també. Tots ells han hagut de reciclar-se al format digital on-line, la qual cosa no ha impedit que pogueren elaborar i presentar els seus treballs.

Finalment, el professor José Luis Monzón, director de CIRIEC-Espanya, a més d'unir-se a la celebració de l'èxit del XVIII Congrés, va recordar les principals convocatòries previstes de CIRIEC, entre elles el 33é Congrés Internacional sobre Economia Pública, Social i Cooperativa, al juny de 2022 a València; la pròxima publicació del primer número del butlletí electrònic europeu 'Social Economy News', amb edicions en francès, anglès i espanyol, i la publicació també del número 100 de 'CIRIEC-Espanya, Revista d'Economia Pública, Social i Cooperativa'.

UNA TRENTENA D'UNIVERSITATS PARTICIPEN EN LA CREACIÓ D'UN MAPA MUNDIAL D'INICIATIVES SOLIDÀRIES ENFRONT DE LA CRISI DE LA COVID-19

El banc de dades, disponible en línia, reuneix més de 1.500 iniciatives de 26 països, a més d'una secció de notícies que recopila assajos.

Un ampli i prestigiós grup de 32 universitats i centres i instituts d'investigació espanyols i d'una desena de països estan desenvolupant el projecte Solivid, per a l'elaboració d'un mapa col·laboratiu i un banc de dades mundial, on es recopilen les iniciatives i recursos solidaris enfront de la pandèmia de la Covid-19. El banc de dades, disponible en línia (<https://www.solivid.org/>) reuneix més de 1.500 iniciatives de 26 països, a més d'una secció de notícies que recopila assajos i aportacions al debat ciutadà entorn de la pandèmia i les seues conseqüències.

Amb aquesta recollida d'informació, Solivid pretén aconseguir dues finalitats principals. D'una banda, agrupar i contribuir a la difusió de diferents iniciatives de cartografia col·laborativa de la solidaritat davant la crisi a tot el món. I, d'altra banda, contribuir a aquests esforços col·lectius sumant nous tipus d'iniciatives solidàries no recollides en els mapes existents, ajudar a la seua visualització, facilitar el coneixement entre elles i contribuir a la seua anàlisi i a la seua comparació amb altres realitats internacionals.

Entre els grups participants en el projecte es troba l'equip INNODES, de l'Institut Interuniversitari de

Desenvolupament Local (IIDL) de la Universitat de València, que dirigeix María Dolores Pitarch, professora titular del Departament de Geografia de la UV.

L'IIDL és un centre d'investigació i especialització teòrica i pràctica, amb quinze anys d'experiència, en el camp del desenvolupament local, en el seu sentit més ampli. Està constituït per investigadors de la Universitat Jaume I de Castelló (UJI) i de la Universitat de València, experts en les diverses temàtiques contemplades en el concepte de desenvolupament sostenible, marc d'aplicació de les polítiques i estratègies de l'enfocament local del desenvolupament. L'IIDL compta amb més de trenta professors i investigadors en la seua de València.

Altres centres participants en el projecte són l'Institut de Govern i Polítiques Públiques de la Universitat Autònoma de Barcelona; el Campus Cohesió i Compromís Social de la Universitat de Girona; el Laboratori d'Innovació i Participació en Polítiques Públiques Urbanes de la Universitat Complutense de Madrid; el Grup ANTE (Anàlisi Territorial) de la Universitat de Santiago de Compostela, i l'Institut d'Estudis Socials Avançats del CSIC, entre altres.

L'ECONOMIA SOCIAL ESPANYOLA PARTICIPA EN L'ACTE D'HOMENATGE D'ESTAT A LES VÍCTIMES DE LA COVID-19

L'Economia Social espanyola va participar el passat 16 de juliol en l'acte d'homenatge d'Estat a les víctimes del coronavirus i de reconeixement a la societat, que va tindre lloc en la plaça de l'Armeria del Palau Real de Madrid. La Confederació Empresarial Espanyola de l'Economia Social (CEPES) i la Plataforma del Tercer Sector (PTS) van ser convidades per la Presidència del Govern a l'acte, que va presidir el Rei Felip VI, i al qual van assistir representants dels poders públics, de les institucions més rellevants del país i de la Unió Europea, agents i operadors econòmics i socials, mitjans de comunicació i societat civil per a rendir tribut als qui han perdut la vida com a conseqüència de la pandèmia del coronavirus i com a reconeixement a tota la societat per la seua conducta davant aquesta.

A l'homenatge van assistir el president de CEPES, Juan Antonio Pedreño; i el de la PTS, Luciano Poyato, així com representants d'entitats com el Comité Español de Representantes de Personas con Discapacidad (CERMI) o l'ONCE.

La seua Majestat el Rei, en la seua intervenció va assenyalar que "sens dubte, hem contret una obligació moral i un deure cívic: l'obligació moral de reconèixer, respectar i recordar sempre la dignitat dels morts i

especialment l'esperit d'aqueixa generació admirable d'espanyols; i el deure cívic de preservar i impulsar els millors valors que fonamenten la nostra convivència...". Va continuar afirmant que aqueix deure moral i aqueix deure cívic ens obliguen i comprometen a tots. "Posem junts, posem units tota la nostra voluntat, la nostra capacitat, tot el nostre saber, tot el nostre esforç i obstinació per a poder mirar cap al futur amb confiança i amb esperança. I fem-ho des del respecte i l'enteniment".

Després de l'acte, el president de la PTS, Luciano Poyato, va destacar la labor de les ONG, de les persones treballadores i voluntàries durant la pandèmia, ja que "l'estan donant tot", fins i tot en les situacions més difícils, per a atendre totes les noves necessitats que han sorgit arran de la Covid-19.

Per part seua, el president de CEPES, Juan Antonio Pedreño, va recordar les respostes oferides per les empreses d'Economia Social davant la crisi deslligada per la Covid-19, "en aportar solucions i reinventar-se des dels valors de solidaritat que ens distingeixen, en sectors vitals com l'assistència sanitària, l'agricultura, la pesca, la distribució, el transport, la cura a majors o altres col·lectius en exclusió, o l'accés a finançament per a totes les persones".

PEDRO SÁNCHEZ REP A CEPES EN LA MONCLOA, VALORANT EL PAPER CLAU DE L'ECONOMIA SOCIAL EN LA RECUPERACIÓ

El president del Govern, Pedro Sánchez, al costat de la ministra de Treball i Economia Social, Yolanda Díaz, van rebre el passat 24 de setembre en Moncloa a la Junta Directiva de CEPES, encapçalada pel seu president, Juan Antonio Pedreño. És la primera vegada que un president del Govern d'Espanya rep en la seua seu a la màxima organització representativa de l'Economia Social del país.

En la trobada es va abordar el valor afegit que el model empresarial de l'Economia Social pot aportar als plans de recuperació econòmica en el marc de l'instrument Next Generation de la UE en matèries com la reindustrialització, la digitalització d'empreses, la cohesió, sostenibilitat i economia verda.

El president de CEPES va demanar en la reunió una participació més activa en les taules de negociació on es construeixen les polítiques públiques, a més de ser un actor clau en els Fons i Plans de Recuperació. Segons Pedreño, durant la reunió el president del Govern va ratificar el seu suport a l'Economia Social, "des del convenciment que Espanya necessita al nostre model empresarial amb un paper actiu en les polítiques per a la reconstrucció, a causa de la nostra capacitat de resiliència".

Fons Next Generation

El president del Govern va ratificar la participació de CEPES i de l'Economia Social en els fons de recuperació (Next Generation) de la UE, en els quals es treballarà conjuntament amb el Ministeri de Treball i Economia Social i l'equip econòmic del Gabinet de la Presidència.

"Des de l'Economia Social, en aquest moment volem contribuir a reconstruir Espanya, però volem reconstruir-la millor. Per això hem traslladat a Pedro Sánchez que, amb els recursos necessaris en les polítiques de recuperació, l'Economia Social no sols mantindria l'ocupació, sinó que estima es podrien generar 50.000 noves ocupacions quan arriben els fons", va afirmar Pedreño.

"La situació actual ofereix un impuls per a prendre decisions audaces per a construir un futur sostenible i inclusiu. En aquest sentit, ens sembla de gran importància que el president del Govern, Pedro Sánchez, definisca al nostre model empresarial com un actor principal per a construir un futur sostenible, inclusiu i amb empreses compromeses amb les persones i els territoris".

EL MINISTERI DE TREBALL I ECONOMIA SOCIAL IMPULSARÀ LES ESTRATÈGIES DE L'ECONOMIA SOCIAL, EL TREBALL AUTÒNOM I LA RSE

La ministra de Treball i Economia Social, Yolanda Díaz, i la directora general de Treball Autònom, Economia Social i RSE, Maravillas Espín, anuncien la constitució dels Consells que canalitzaran la representativitat, la col·laboració institucional, el funcionament i les demandes del sector, assessorant el Govern en els tres àmbits.

La ministra de Treball i Economia Social, Yolanda Díaz, i la directora general de Treball Autònom, Economia Social i RSE, Maravillas Espín, han anunciat que el Ministeri de Treball i Economia Social impulsarà, per primera vegada de manera coordinada i conjunta, les Estratègies de l'Economia Social, el Treball Autònom i la Responsabilitat Social de les Empreses. Després d'una reunió amb els representants del Treball Autònom i l'Economia Social, celebrada el passat 7 de setembre en seu ministerial, Díaz va assenyalar: "Per primera vegada ens donem la mà i ens posem a treballar conjuntament en la tasca comuna del redisseny de l'economia productiva del segle XXI a Espanya".

Díaz va anunciar també després de la trobada que es reactivarà la constitució del Consell de Foment de l'Economia Social, el Consell Estatal de Responsabilitat Social de les Empreses i el Consell d'Autònoms,

organismes assessores del Govern que, sobre la base del diàleg i la col·laboració entre administracions, canalitzaran la representativitat, el funcionament i les demandes del sector. "La formació i la prevenció de riscos laborals seran eixos que articularan estratègies de treball en comú", va indicar Díaz.

En la reunió van participar els representants de les principals organitzacions del treball autònom (ATA, UATAE i UPTA), la Confederació Empresarial Espanyola de l'Economia Social (CEPES), entitats promotores de la Responsabilitat Social de les Empreses (Forética, Corresponsables, Dircom, Dirse i Club d'Excel·lència en Sostenibilitat), sindicats (CCOO, UGT) i les organitzacions empresarials CEOE i CEPYME.

Durant la trobada, Díaz i Espín van destacar la importància dels tres sectors, tant en la recuperació de l'economia espanyola com en la nova normalitat des-

Yolanda Díaz, ministra de Treball i Economia Social.

prés de la crisi sanitària de la Covid-19, i van recordar que la recuperació “s’ha de basar en valors com l’emprenedoria, la innovació, la sostenibilitat i la solidaritat”, que ja guien l’activitat i la filosofia de treball de les organitzacions del sector.

Toledo, Capital Europea de l’Economia Social

En la trobada es va recordar també la designació de Toledo com a Capital Europea de l’Economia Social, un nomenament que s’ha produït dins de la presidència espanyola del Comitè de Seguiment del Pacte de Luxemburg.

Durant aquesta capitalitat, Toledo serà el centre dels actes d’àmbit local, autonòmic i internacional que es desenvoluparan per a divulgar i potenciar els principis i els valors “que situen l’Economia Social com a columna vertebral d’un moment decisiu, el que travessem després de la crisi provocada per la pandèmia del Covid-19”, va afirmar la ministra de Treball i Economia Social, Yolanda Díaz.

Estratègia d’Economia Social fins a 2027

El president de CEPES, Juan Antonio Pedreño, va participar en la reunió, valorant i mostrant el compromís de l’Economia Social en el full de ruta anunciat per la ministra Yolanda Díaz, i la directora general Maravillas Espín.

Com a patronal de l’Economia Social, Pedreño va puntualitzar que CEPES “participarà activament en l’Estratègia Espanyola de l’Economia Social”, projectada amb horitzó de 2027, i també contribuirà en les altres dues Estratègies, “ja que dels 2,5 milions d’ocupacions de l’Economia Social, prop d’un milió són autònoms” i perquè “el nostre model empresarial no és que forme part de la RSE, sinó que l’Economia Social és la RSE feta empresa”. Pedreño va ressaltar la importància dels Consells Consultius anunciats, claus per a assessorar el Govern i contribuir a la reconstrucció.

El president de CEPES va assenyalar la importància i la necessitat que l’Estratègia d’Economia Social tinga una dotació pressupostària més ambiciosa que l’actual per a aconseguir la seua plena efectivitat. Va anunciar que des de l’Economia Social, “volem reconstruir el país, però reconstruir-lo millor i, per això, apostem per un creixement inclusiu, sostenible i que plantege posar en el centre a les persones”.

El president de CEPES va secundar també la necessitat de prolongar els ERTO i els cessaments d’activitat en els sectors més afectats per la pandèmia, així com reactivar les Línies ICO.

També va mostrar la seua preocupació per l’índex d’atur juvenil que pateix Espanya, un 48% enfront del 19% de la mitjana europea. És per això que des de CEPES i l’Economia Social s’està treballant en adaptar la Formació per a l’Ocupació a les noves necessitats del mercat laboral amb solucions innovadores i amb l’objectiu que els joves puguin incorporar-se al mercat laboral.

LA UNACC COMPLEIX 50 ANYS CELEBRANT LA SOLIDESA DE LES COOPERATIVES DE CRÈDIT I LA SEUA CAPACITAT PER A SER PART DE LA SOLUCIÓ A LA CRISI

La banca cooperativa associada a la Unacc va tancar l'exercici 2019 amb 587 milions d'euros de beneficis i la millora de la seua quota de mercat

Manuel Ruiz Escudero, president de la Unacc.

La Unió Nacional de Cooperatives de Crèdit (Unacc), que enguany compleix el seu 50 aniversari, va celebrar el passat 16 de juliol la seua Assemblea General. En ella, el seu president, Manuel Ruiz Escudero, va presentar els principals resultats de les cooperatives de crèdit associades, corresponents a l'exercici 2019, i es va referir al moment actual i al paper que les cooperatives de crèdit estan exercint en aquest.

Respecte als resultats de 2019, destaquen l'increment dels beneficis en un 12,24%, fins als 587 milions d'euros; el creixement del balanç, on els actius superen ja els 107.000 milions d'euros, augmentant en un 4,51%, i els crèdits i depòsits, que creixen un 5,36% (61.953 milions d'euros) i 6,12% (85.171 milions), respectivament. Per a Ruiz Escudero, aquests resultats "posen de manifest la sòlida base de les cooperatives de crèdit davant els reptes al fet que s'enfronten en els pròxims anys, especialment els derivats de la crisi sanitària i econòmica".

A més, les xifres mostren una altra dada positiva, i és l'augment de la quota de mercat del sector, tant en crèdit com en depòsits, així com la millora contínua de la xarxa de sucursals, ja que encara que les cooperatives de crèdit han apostat fort per la digitalització, a diferència d'altres entitats financeres no ho han fet

a costa de reduir la seua presència en els territoris on operen.

Això adquireix major rellevància en aquells territoris amb poca densitat de població (especialment en municipis amb menys de 5.000 habitants), on les cooperatives de crèdit són, moltes vegades, les úniques entitats financeres presents, contribuint a evitar l'exclusió financera.

El nombre d'empleats, no obstant això, es va reduir l'any passat un 1,89% -233 menys- fins als 12.094.

Les cooperatives de crèdit, part de la solució

Respecte al moment actual, el president de la Unacc va manifestar que la situació ha obligat les cooperatives de crèdit "a adaptar els plans de contingència i a actuar amb rapidesa per a protegir a les persones que depenen de nosaltres i a prendre decisions adequades per a assegurar les funcions crítiques de les entitats: tot un desafiament". Aquest desafiament s'ha assumit a través "del reforç dels canals digitals, juntament amb el manteniment de l'atenció presencial a través de la xarxa d'oficines".

En segon lloc, va posar de manifest l'organització dels equips humans de les cooperatives, "aplicant les mesures de seguretat necessàries per a protegir-los, complint les directrius sanitàries i coordinant equips alterns per a poder mantindre el servei presencial que ha sigut declarat essencial".

Ruiz Escudero va ressaltar que enfront de la crisi financera del 2008, en la crisi del Covid-19 les entitats "estan sent part de la solució", oferint als seus clients injeccions de liquiditat a través dels préstecs ICO, moratòries legals i sectorials per a productes amb o sense garantia hipotecària, avançaments de pensions i prestacions per desocupació i mesures més personalitzades derivades del profund coneixement dels socis i clients, característic de les cooperatives de crèdit. Així mateix, el Fons d'Educació i Promoció Cooperativa continua jugant un paper important, ja que enguany es dedica, en part, a pal·liar els efectes de la pandèmia.

MONDRAGÓN APROVA EN EL SEU CONGRÉS ANUAL LA SEUA POLÍTICA SOCIOEMPRESARIAL 2021-2024, CENTRADA EN LA IDENTITAT COOPERATIVA, LA SOSTENIBILITAT I EL CAPITAL HUMÀ

La corporació Mondragón va aprovar el passat 22 de juliol, durant la celebració del seu Congrés anual, la ponència sobre la 'Política Socioempresarial 2021-2024' i una altra sobre la 'Adequació de la Missió'. En relació amb la primera, Mondragón estableix el full de ruta per al següent quadrienni, amb el repte de "millorar el posicionament per a guanyar en competitivitat, cooperació i flexibilitat davant els canvis disruptius".

Per a aconseguir-ho, la corporació cooperativa s'ha compromés en el desenvolupament de 7 eixos estratègics: Compromís i identitat cooperativa, Sostenibilitat, Negocis amb futur, Flexibilitat i adaptabilitat, Transformació digital, Intercooperació i Atracció, i desenvolupament del talent.

Sobre aquest tema, el president del Consell General de la Corporació, Iñigo Ucin, va assenyalar que en la nova política "s'estableixen uns pilars que uneixen la nostra manera de ser com a moviment cooperatiu i el que el futur ens demanda per a ser més competitiu. El canvi s'accelera cada vegada més i això suposa que hi haurà amenaces i oportunitats per a les nostres cooperatives. El canvi climàtic, la descarbonització, més I+D i amb més encert, digitalització, 4.0... seran les ones

que haurem d'agafar per a aconseguir avantatges i no navegar sense rumb en una mar que estarà molt complicat".

Respecte a la segona ponència, 'Adequació de la Missió', es tracta d'una actualització que contempla de manera específica el compromís de Mondragón amb la sostenibilitat, subratllant que la Corporació "és un agent actiu en la transició cap a una societat sostenible, social i ambientalment, compromés amb el llegat per a les següents generacions".

El Congrés 2020 de la Corporació Mondragon -cita a la qual estaven convocats un total de 650 compromissaris en representació de totes les cooperatives integrades en el grup cooperatiu- va aprovar les citades ponències. Prèviament, les primeres paraules del president del Congrés, Javier Goienetxea, van anar per a recordar "als qui han viscut en primera persona i a les seues famílies la duresa del coronavirus".

Com en edicions anteriors, en el Congrés es va procedir a presentar la gestió realitzada pels òrgans corporatius, tant per la Comissió Permanent -en un document remés prèviament a tots els congressistes- com per part del Consell General.

LES ORGANITZACIONS SOCIALS ALCEN LA VEU DAVANT LA “INVISIBILITAT” DEL TERCER SECTOR EN ELS DISCURSOS POLÍTICS

La Plataforma del Tercer Sector (PTS) ha mostrat la seua preocupació per la “falta de consideració i interlocució” del Govern amb el Tercer Sector

La Plataforma del Tercer Sector (PTS) ha mostrat la seua preocupació per la “falta de consideració i interlocució” del Govern amb el Tercer Sector i ha alçat la veu davant la “invisibilitat” de les entitats en els discursos polítics en un moment que consideren “socialment crític”.

Així ho ha manifestat el president de la PTS, Luciano Poyato, en l'última reunió de la Junta Directiva de la Plataforma del Tercer Sector, celebrada “amb l'objectiu de dissenyar una estratègia d'acció conjunta que incidisca de manera directa en les polítiques de reconstrucció del país, no sols a nivell estatal, sinó també autonòmic”.

Poyato afirma que el primer pas per aconseguir-lo és tirar avant uns pressupostos generals “amb mirada social”, que tinguin en compte als col·lectius més vulnerables, que han sigut les principals víctimes d'aquesta pandèmia.

En aquest sentit, confia que les forces polítiques “arriben a un acord de mínims” perquè així siga ja que, al seu judici, la societat espanyola “no es mereix la falta de compromís actual amb les polítiques socials, perquè la realitat que s'està vivint és molt dura”.

En relació a això, Poyato recorda que hi ha més de 12,2 milions de persones que viuen en situació de pobresa o exclusió social, una xifra en augment pel fet que la pandèmia ha cronificat encara més aquesta problemàtica.

Cap a un diàleg real i efectiu

D'altra banda, el president de la PTS ha reclamat al Govern un diàleg “real i efectiu”, per a afrontar i gestionar d'una manera productiva i àgil les conseqüències provocades per la Covid-19 i avançar cap a la veritadera reconstrucció.

“Durant la pandèmia, les ONG hem sostingut les necessitats dels col·lectius més vulnerables i hem demostrat la nostra capacitat, mobilitzant els recursos de les nostres organitzacions d'acció social, fins i tot quan els serveis socials públics s'han vist desbordats.

Ara estem en una situació d'absoluta penombra i per això reclamem al Govern una actitud activa i compromesa amb el sector”, ha afegit Poyato.

PROPOSTES DE 'REAS RED DE REDES', DE POLÍTIQUES PÚBLIQUES "PER A UNA NOVA NORMALITAT SOLIDÀRIA, FEMINISTA I ECOLÒGICA"

Des de REAS es proposa un nou model polític, social i econòmic, en un document de 14 eixos d'actuació i 85 mesures

Històricament, 'REAS Red de Redes' treballa en accions d'incidència social i política amb la finalitat d'avançar en la transformació dels territoris sota criteris d'Economia Solidària i poder construir societats més inclusives i sostenibles.

En el context actual de crisi, REAS ha realitzat reflexions i aportacions des de la visió de l'Economia Solidària i la seua carta de principis, sobre les causes que han portat fins a una triple crisi (sanitària, socioeconòmica i de cures). A més, ha elaborat una Guia d'Iniciatives d'Economia Solidària, per a mostrar aquelles experiències "de denúncia, resistència i construcció d'alternatives" que estan tenint lloc en l'actualitat.

Ara, en un nou document REAS proposa eixir d'aquesta triple pandèmia i iniciar una transició a un nou model que reorienti les polítiques socials i econòmiques des de criteris de justícia i equitat. Les mesures desenvolupades estan estructurades entorn de 14 eixos d'actuació, que mostren el camí per a aquest canvi de model.

A més, s'han identificat algunes claus per a garantir l'avanç cap a una vertadera reactivació econòmica i social i on REAS considera que és fonamental ampliar el diàleg social i afavorir la interlocució amb la ESS com un actor fonamental del teixit social i econòmic.

14 Eixos per a una «nova normalitat» Solidària

Els 14 Eixos proposats són els següents:

- Assumir un posicionament que aposte per equilibrar els interessos comercials amb la defensa dels drets humans, laborals i mediambientals.
- Impuls d'iniciatives per al compliment de l'Estratègia Europea 2020 i de l'Agenda 2030, especialment en els objectius referits a la producció sostenible, el consum responsable, la lluita contra la pobresa i la desigualtat, la igualtat de gènere i la lluita contra el canvi climàtic.
- Assegurar serveis públics (amb especial atenció a la sanitat, els serveis socials, educatius i d'atenció a

la dependència) que garantisquen la bona qualitat de les cures al llarg de tota la vida.

- Implementació d'una Renda Bàsica que garantisca la sostenibilitat de la vida a totes les persones.
- Utilització dels superàvits de les administracions per a l'aplicació de polítiques actives d'ocupació.
- Promoure la reestructuració de l'economia apostant pels sectors estratègics de les energies renovables, la rehabilitació ecològica d'edificis, reciclatge i gestió de residus, i per la relocalització de la producció de béns essencials.
- Elaborar i posar en marxa un pla estratègic de transició ecològica, reducció d'emissions i racionalització del consum energètic, cap a models circulars basats en la reducció dels consums d'energia i materials.
- Implantació d'un sistema eficaç d'erradicació de la pobresa energètica
- Apostar decididament pel repartiment de treball i el salari digne (especialment davant la situació laboral post-COVID19) com a manera de garantir l'accés als ingressos necessaris.
- Desenvolupar línies de suport a empreses i entitats amb problemes de supervivència a través de processos de recuperació i transformació empresarial cap a figures de la ESS.
- Ratificació del conveni 189 de la *OIT; equiparació de drets (desocupació, eliminar l'acomiadament per desistiment...) i un Pla de xoc que incloga mesures per a reduir la informalitat
- Aplicació dels criteris i eines de compra pública responsable que permet la Llei de contractes del sector públic 9/2017.

European Social Economy Summit

26 - 27 May 2021 | Mannheim

Online Exchange Events

Pre-Registration

NOTÍCIES DE L'ECONOMIA SOCIAL I COOPERATIVA · INTERNACIONAL

CAP A LA CIMERA EUROPEA DE L'ECONOMIA SOCIAL, MANNHEIM 2021

La Cimera Europea de l'Economia Social, inicialment prevista per a novembre d'enguany en Mannheim (Alemanya), s'ha reprogramat per als dies 26 i 27 de maig de 2021. Organitzada per la Comissió Europea, el cim té com a objectius enfortir l'economia social a Europa i aprofitar la seua contribució al desenvolupament econòmic, la inclusió social i les transicions ecològiques i digitals.

La Cimera europea d'economia social (#EUSES) és una conferència organitzada conjuntament per la Comissió Europea i la ciutat de Mannheim. Els debats se centraran en tres dimensions: digitalització de l'economia social, innovació social, i col·laboració entre països i entre sectors. La #EUSES és una oportunitat per a reunir a tots els actors actius en l'economia social per a debatre sobre els grans desafiaments del moment.

La Cimera, que havia d'haver-se celebrat al novembre de 2020, amb la crisi de la Covid-19 ha sigut reprogramada per als dies 26 i 27 de maig de 2021. Des d'el mes de setembre passat, la Cimera celebra seminaris on-line preparatoris, sota l'etiqueta de #RoadToMannheim, en els quals diferents actors de l'economia social europea informen i donen la seua

opinió sobre temes clau del moment, entre ells sobre l'impacte i les respostes de l'economia social a la crisi de la pandèmia, el paper de l'economia social en la lluita contra el canvi climàtic i en la inclusió de les persones vulnerables.

En pròxims esdeveniments on-line, els mesos de desembre a març, es tractaran temes com el paper de l'Economia Social en el sector de la salut i protecció social; Educació i formació digital, i l'economia social en temps de desafiaments ambientals i del canvi climàtic.

Des de l'organització de l'Esdeveniment s'assegura que l'economia social i les empreses socials creen llocs de treball, proporcionen serveis accessibles, fomenten la millora de les competències, aborden els desafiaments ambientals i enforteixen a les comuni-

tats. Tenen potencial per a la innovació social i la cohesió social. Contribueixen positivament a l'economia i la societat en general. L'economia social i les empreses socials són de fet un excel·lent exemple d'una "economia que funciona per a les persones".

La Cimera reunirà actors públics i privats, representants de la societat civil i acadèmics per a debatre el futur, establir xarxes, informar i augmentar la visibilitat de les polítiques d'economia social i empreses socials, amb l'objectiu d'intercanviar bones pràctiques i històries d'èxit i donar suport a l'aprenentatge entre parells.

El programa serà co-creat per la ciutat de Mannheim, la Comissió Europea i els agents del sector a la Unió Europea. S'han suggerit tres eixos temàtics per a emmarcar el programa de la Cimera Europea d'Economia Social:

Col·laboració: ja que abordar els desafiaments més urgents de l'actualitat requereix desenvolupar la capacitat per a liderar en col·laboració i treballar de manera efectiva en tots els sectors i països.

Innovació: com a procés de desenvolupament i desplegament de noves solucions eficaces a problemes socials i ambientals desafiadors i, sovint, sistèmics en suport del progrés social.

I Digitalització: ja que la digitalització en l'economia social "ja està tenint un impacte substancial en les perspectives socials i econòmiques a tot el món".

Des la Cimera #EUSES es convida a participar i registrar-se en l'Esdeveniment. La preinscripció per a la Cimera Europea d'Economia Social és gratuïta. Posteriorment, els organitzadors informaran sobre el procés de registre final.

GRUP D'EXPERTS DEL CIRIEC-INTERNACIONAL I OIBESCOOP SOBRE REALITATS EMERGENTS DE L'ECONOMIA SOCIAL I SOLIDÀRIA IBEROAMERICANA

Continuen els treballs del Grup d'Experts sobre realitats emergents de l'Economia Social i Solidària Iberoamericana, creat en el si del CIRIEC-Internacional, en el marc del Congrés de Bucarest de 2019, amb la col·laboració del OIBESCOOP. Els seus resultats seran publicats en els pròxims mesos en un nou Anuari Iberoamericà de l'Economia Social.

El Grup d'Experts busca identificar experiències d'emprenedories a Iberoamèrica que han nascut com a alternatives per a la transformació dels territoris des d'estratègies d'adaptació, resistència o disputa davant la pressió de factors externs com la política, l'economia, l'entorn cultural i el medi ambient.

Entre les variades iniciatives s'analitzarà la inclusió i inserció social i laboral de ex-combatents a Colòmbia; la reconstrucció de territoris a Mèxic a través d'empreses socials; noves emprenedories col·lectives a Xile; els mercats socials a Espanya o les experiències de "acumulació solidària" a través del comerç just al Brasil.

El Grup està compost per una vintena d'experts de 12 països iberoamericans més els EUA, coordinats per la professora Carmen Marcuello, presidenta del OIBESCOOP i vicepresidenta de CIRIEC-Espanya, i el professor Juan Fernando Álvarez, de la Pontifícia Universitat Javeriana i CIRIEC-Colòmbia.

Experiencias emergentes de la Economía Social en Iberoamérica

Directores

Juan Fernando Álvarez

Carmen Marcuello

COSTA RICA ACOLLIRÀ EL 8É CONGRÉS INTERNACIONAL D'INVESTIGADORS EN ECONOMIA SOCIAL I COOPERATIVA DE CIRIEC

Els dies 8 a 10 de setembre de 2021 la recentment creada secció del CIRIEC a Costa Rica acollirà i organitzarà el 8é Congrés Internacional d'Investigadors en Economia Social i Cooperativa del CIRIEC, el major esdeveniment científic sobre economia social a nivell mundial.

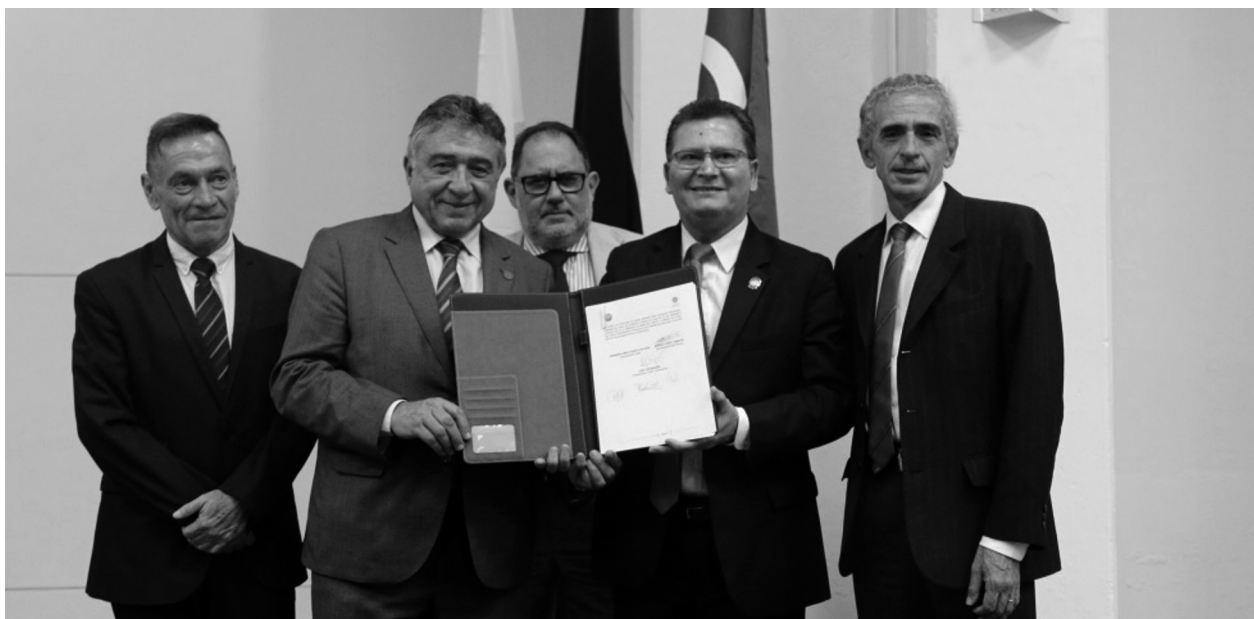
El CIRIEC ha anunciat la celebració del 8é Congrés Mundial d'Investigadors en Economia Social, que tindrà lloc els dies 8 a 10 de setembre a San José de Costa Rica. L'esdeveniment l'organitza la recentment creada secció costa-riquenya del CIRIEC en estreta col·laboració amb el CIRIEC-Internacional i altres seccions, com el CIRIEC-Espanya.

Investigadors, professionals del sector i representants de l'Administració Pública estan convidats a participar en el Congrés, la finalitat del qual és debatre, des d'una perspectiva àmplia i ambiciosa, sobre les més recents investigacions en economia social i les seues metodologies. Tot això en una conjuntura d'importants desafiaments i forts desequilibris, amb nous reptes i demandes socials davant els quals l'economia social i la seua pluralitat d'actors tenen moltes respostes que oferir. Molt prompte es llançarà l'anomenada a la presentació de comunicacions.

A Costa Rica, el CIRIEC va ser constituït a l'agost de 2019 pel rector de la Universitat Estatal a Distància (UNED), Rodrigo Arias Camacho, i el vice-president del CIRIEC-Internacional i encarregat per a les relacions amb Amèrica Llatina, José Luis Monzón, davant la presència del vicepresident de la República, Marvin Rodríguez Cordero, com a testimoni d'honor.

El CIRIEC-Costa Rica brindarà aportacions acadèmiques al sector i enfortirà els programes institucionals encaminats a garantir l'equitat, la inclusió i la millora de la qualitat de vida en els territoris.

L'acte de constitució va tindre lloc en el marc del Fòrum Euroamericà d'Experiències de Foment d'Economia Social, organitzat pel Programa d'Investigació de Cooperativisme i Economia Social (PRICES) de la UNED, amb el suport del Centre d'Estudis i Capacitació Cooperativa CENECOOP R.L. i el Instit. Nacional de Foment Cooperatiu (INFOCOOP).

Constitució a l'agost de 2019 de la secció del CIRIEC a Costa Rica, amb la presència del rector de la UNED, Rodrigo Arias, i el vicepresident del CIRIEC-Internacional i encarregat de les relacions per a Amèrica Llatina, José Luis Monzón.

NACIONS UNIDES PRIORITZA A L'ECONOMIA SOCIAL EN LES POLÍTIQUES DE RECONSTRUCCIÓ PER A ACONSEGUIR L'AGENDA 2030

L'ONU reclama “enfortir les empreses centrades en les persones que sustenten l'Economia Social” dins de les mesures per a assegurar “una transició cap a un sistema més sostenible i inclusiu, i un futur resilient, amb els drets humans i la igualtat de gènere en el centre”.

Les Nacions Unides han situat a l'Economia Social com una de les prioritats en les polítiques de reconstrucció global per a poder aconseguir els Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS) de l'Agenda 2030.

Aquesta és una de les conclusions que es van presentar en la Trobada de Caps d'Estat celebrat el 29 de setembre, en el qual van participar, entre altres, el secretari general de l'ONU, Antonio Guterres; el president del Govern d'Espanya, Pedro Sánchez; el primer ministre del Canadà, Justin Trudeau; així com dirigents de 57 estats, del Banc Mundial i el Fons Monetari Internacional.

En aquesta trobada, denominat “Esdeveniment d'alt nivell sobre Finançament per al desenvolupament en l'era de COVID-19”, es va acordar “enfortir les empreses centrades en les persones que sustenten l'Economia Social”, dins de les mesures per a assegurar “una transició cap a un sistema més sostenible i inclusiu, i un futur resilient, amb els drets humans i la igualtat de gènere en el centre”.

Aquestes recomanacions de l'ONU són coincidents amb les del Govern d'Espanya, tal com es va manifestar en la reunió recent del president Pedro Sánchez amb una delegació de la Junta Directiva de CEPES.

A més, el document de l'ONU precisa que davant “la destrucció sense precedents de llocs de treball provocada per la pandèmia COVID-19”, que “requereix una acció a gran escala i un fort suport financer”, són necessaris “fons públics” per a fer front “a la desocupació a gran escala i la sobrecàrrega dels sistemes de salut” per a assegurar un ingrés bàsic universal, generar ocupació, donar suport específic a l'economia informal i enfortir a l'Economia Social.

En sintonia

El president de CEPES, Juan Antonio Pedreño, va subratllar que en aquests moments que celebrem el cinquè aniversari de l'Agenda 2030, “aquestes conclusions reflectides per les Nacions Unides a favor de

Financing the 2030 Agenda for Sustainable Development in the Era of COVID-19 and Beyond

Meeting of Heads of State and Government

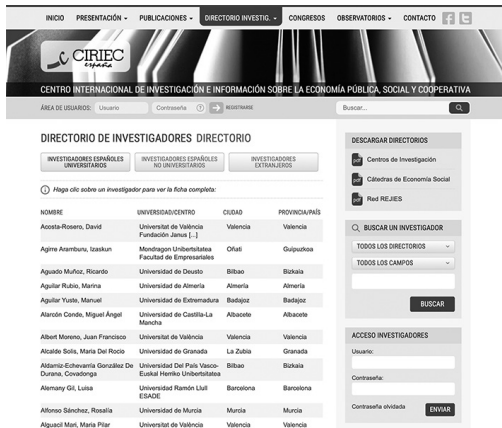
l'Economia Social sintonitzen amb les recollides per la Comissió Europea, la presidenta de la qual, Ursula von der Leyen, ha encomanat implementar en l'actual legislatura un Pla d'Acció Europeu per a l'Economia Social”.

“Per això”, -va afegir el president de CEPES-, “tant les Nacions Unides com la UE estan alineats a favor d'impulsar una reconstrucció basada en l'Agenda 2030, i en ella l'Economia Social exerceix un paper prioritari en generar empreses que conjuminen desenvolupament econòmic i social, compromeses amb el territori, que generen ocupació estable i de qualitat i en les quals es prioritzen la innovació, la sostenibilitat, la inclusió i les persones”.

“A més, cal destacar que aquestes importants conclusions recollides en la trobada de Caps d'Estat es traslladaran i debatran dins de les reunions que mantindran pròximament el G7, el G20 i l'Organització per a la Cooperació i el Desenvolupament Econòmics (OCDE)”, va afegir Pedreño.

L'ECONOMIA SOCIAL EN INTERNET

Directori d'Investigadors de CIRIEC-Espanya

<http://ciriec.es/directorio-de-investigadores/>

Està disponible un nou Directori d'Investigadors de CIRIEC-Espanya, el quart que edita l'associació científica referent en Economia Social i Cooperatives, i primer en versió íntegra online. El Directori es publica després de dos anys de treball, en el qual s'han recopilat les dades de 360 investigadors espanyols universitaris, 25 investigadors que treballen en institucions no universitàries i 150 investigadors estrangers. El Directori inclou també informació sobre els centres i instituts universitaris d'investigació en Economia Social a Espanya, les càtedres universitat-empresa, i la Xarxa REJIES, de Joves Investigadors en Economia Social.

Unitat de Cooperatives de la OIT

<https://www.ilo.org/global/topics/cooperatives/lang-es/index.htm>

La OIT considera que les cooperatives i les empreses d'economia social no sols són importants com mig per a millorar les condicions de vida i de treball de dones i homes a tot el món, sinó que també posen a la disposició dels usuaris infraestructura i serveis essencials, fins i tot en àrees oblidades per l'Estat i les empreses capitalistes. Les cooperatives tenen una provada trajectòria en matèria de creació i manteniment de l'ocupació, ja que actualment brinden més de 100 milions de llocs de treball a tot el món. Així mateix, contribueixen a l'avanç del Programa Global d'Ús de la OIT i a la promoció del treball decent.

Asociació Valenciana de Fundacions

<http://avfcv.com>

L'Associació Valenciana de Fundacions (AVF) és una entitat sense ànim de lucre impulsada per diverses fundacions de la Comunitat Valenciana, per a representar i defensar els interessos de les entitats associades i del conjunt del sector fundacional de la Comunitat Valenciana, així com per a procurar una correcta professionalització del sector i facilitar el seu accés a noves fonts de finançament tendent al compliment de les finalitats fundacionals. Presideix l'associació Jesús Raga Ros, president de la Fundació CODIFIVA Kratos-Humanitas de la Comunitat Valenciana.

Cimera Europea de l'Economia Social - Mannheim 2021

<https://www.euses2020.eu>

Per a novembre d'enguany hi havia planejada una gran cimera d'Economia Social en Mannheim (Alemanya), organitzada per la Comissió Europea. Aquesta cimera s'ha postposada a maig de 2021 a causa del context de pandèmia. Durant aquest temps s'aprofitarà per a millorar i ampliar el programa, amb l'objectiu d'enfortir l'economia social a Europa i aprofitar la seua contribució al desenvolupament econòmic, la inclusió social i les transicions ecològiques i digitals.

Revista 'Cooperació Catalana'

<http://www.rocagales.cat/publicacions/cooperacio-catalana/>

'Cooperació Catalana' és la revista que edita la Fundació Roca Galès des de 1980. En plena adaptació al que s'ha vingut a dir nova la normalitat, la revista compleix quaranta anys de publicació mensual ininterrompuda, dedicada a la difusió dels principis, valors i experiències del cooperativisme a Catalunya. També compleix quaranta anys com a mitjà de comunicació de i entre les cooperatives catalanes, com una herència de la premsa cooperativa del primer terç del segle passat.

Espazo Coop, Unión de Cooperativas Galegas

<http://espazo.coop>

Espazocoop associa 200 empreses cooperatives i 2.452 cooperativistes, que se situen dins d'una cultura de treball basada en valors i principis cooperatius, gestió democràtica i resolució de les necessitats de les persones. A més, compta amb 2 sectorials, la de Cooperatives d'Educació i la de Cooperatives en l'àmbit Cultural, i té 3 oficines obertes a Galícia: a la Corunya, Santiago i Vigo. Entre les seues activitats està la difusió i promoció del cooperativisme, amb milers de beneficiaris, i la creació i consolidació de cooperatives, amb desenes de projectes precooperatius atesos.

Centre de Documentació Virtual de Coomeva

<http://centrodedocumentacion.coomeva.com.co>

El Centre de Documentació Virtual és un component del Centre del Pensament Coomeva, el qual recull i posa a disposició del públic documentació de diversos tipus pertanyent a la memòria institucional de Coomeva, o relacionada amb el cooperativisme. La cooperativa Coomeva va ser fundada en Cali (Colòmbia) en 1964 per 27 metges, baix el lideratge del principal gestor i fundador, el mèdic pediatra Uriel Estrada Calderón. La Cooperativa, que en el seu primer any va comptar amb 400 associats, actualment suma 240.000 i les seues famílies. Va iniciar-se prestant serveis d'estalvi i crèdit als metges de la Vall del Cauca. 53 anys després, Coomeva associa a professionals de totes les disciplines, així com a tecnòlegs, tècnics i familiars en tot el país.

Biblioteca depositaria de las Naciones Unidas ONUBIB-UV

<http://onubib.uv.es>

Les Biblioteques depositàries es van crear amb la finalitat de fer que les publicacions i els documents de l'ONU es distribuïsquen per tot el món. A Espanya hi ha quatre biblioteques depositàries: a Madrid (Biblioteca Nacional i Escola Diplomàtica), una a Barcelona (Facultat de Dret de la Universitat de Barcelona), i a València, la de la Facultat de Dret de la Universitat de València. En aquesta última, actualment els fons estan situats a la Biblioteca de Ciències Socials "Gregori Maians", situada al Campus dels Tarongers.

TEMES D'ACTUALITAT

LA COL·LABORACIÓ PÚBLIC-PRIVADA A TRAVÉS D'ENTITATS DE L'ECONOMIA SOCIAL

per Maria José Vañó Vañó

Professora Titular de Universitat. Directora del IUDESCOOP
Departament de Dret Mercantil "Manuel Broseta Pont", Universitat de València

1. Estat de la qüestió

Quan entrem a estudiar la col·laboració públic-privada és inevitable analitzar i conceptualitzar el denominat contracte de finançament de projectes, que tradicionalment s'ha denominat contracte de Project Finance o PPP. Es tracta de projectes que juguen un paper essencial en el procés de liberalització i desregulació del paper intervencionista de l'estat en relació amb el desenvolupament d'inversions i en la reducció de la despesa pública.

Es tracta de projectes en els quals es deixa en mans privades la posada en funcionament d'infraestructures o serveis d'índole pública, i en els quals subjau habitualment un contracte de concessió de servei o d'obra i en els quals serà essencial aconseguir el millor equilibri en la transferència de riscos del sector públic al sector privat i viceversa. La finalitat perseguida per aquest contracte és bàsicament que el projecte finançat siga viable, de manera que permeta obtindre un flux de caixa o cash flow al llarg de la vida del projecte i, a més, aconseguir una distribució clara dels riscos entre els participants.

Les empreses participants en aquesta mena de projectes solen ser aquelles que tenen poques possibilitats d'obtindre finançament per les seues condicions econòmiques, en canvi a través d'un PPP poden aconseguir el finançament en millors condicions econòmiques ja que en aqueix cas es valorarà la qualitat tècnica del projecte. Aquest tipus de contractes tradicionalment han desenvolupat projectes de gran

envergadura, però res impedeix que es puguin desenvolupar en entorns locals o regionals i que puga existir un contracte públic en els termes establits per la LCSP2017.

Des del punt de vista jurídic, resulta de summe interès l'anàlisi de l'estructura d'aquest tipus contractual, especialment complexa, ja que com a contracte autònom no gaudeix de regulació vigent en el nostre ordenament jurídic.

La col·laboració públic-privada és una forma de cooperació entre administracions públiques i sector privat que solen tindre per objecte bé modernitzar l'oferta d'infraestructures i de serveis públics estratègics, o bé delegar certs serveis públics en terceres empreses que a més puguin incloure criteris d'índole social, la qual cosa implicarà l'ús de la col·laboració públic-privada en el desenvolupament de les polítiques públiques.

La participació de les administracions públiques en aquesta mena de projectes pot oferir garanties addicionals als inversors privats, ja que poden dotar-los d'estabilitat. Amb la col·laboració públic-privada es pot donar un impuls a determinades àrees estratègiques com són la lluita contra el canvi climàtic, el foment de les fonts d'energia renovables, l'eficiència energètica i l'ús eficient dels recursos; el suport al transport sostenible; una atenció sanitària assequible i d'alt nivell; o la realització de grans projectes d'investigació, com les Iniciatives Tecnològiques Conjunes (Llibre Verd Sobre la Col·laboració Público-Privada i el Dret Comunitari en Matèria de Contractació Pública i Conces-

**Com citar aquest treball: VAÑÓ VAÑÓ, MJ. (2020): "La Col·laboració públic-privada a través d'entitats de l'Economia Social", Notícies de l'Economia Pública, Social i Cooperativa, núm. 64, pp. 28-49.*

sions COM(2004) 327 final). Per part seua, la Comunicació de la comissió al Parlament Europeu, el Consell, el Comité Econòmic i social europeu i el Comité de les regions Mobilitzar les inversions públiques i privades amb vista a la recuperació i el canvi estructural a llarg termini: desenvolupament de la col·laboració públic-privada (CPP) (COM (2009) 615 final) va reconèixer la necessitat de la col·laboració públic-privada amb la finalitat de mobilitzar les inversions i fomentar la recuperació econòmica i el desenvolupament sostenible de la Unió Europea. Les CPP les defineix com a solucions innovadores que poden contribuir a facilitar al realització de projectes d'interés públic, especialment d'infraestructures i de serveis públics, tenen l'avantatge que comparteixen riscos financers i a través d'aquests contractes es poden reduir els costos de la infraestructura que normalment se suportaven pel sector públic, afavorir el desenvolupament sostenible, la innovació, la investigació mitjançant la competència i acords amb empreses privades, i ampliar les quotes de mercat. En aquesta Comunicació es recordava la possibilitat d'utilitzar fons de la UE per a cofinançar les mateixes, així es podien beneficiar de Fons estructurals, fons del Banc Europeu d'Inversions, entre altres.

La col·laboració públic-privada, per tant, és el resultat essencial en el procés de liberalització i desregulació del paper intervencionista de l'Estat i també la generació d'inversions, així com la reducció de la despesa pública, en deixar en mans privades la posada en marxa d'infraestructures o serveis d'indole pública, la qual cosa a priori redueix l'aportació pública de fons.

En la vigent Llei de Contractes del Sector Públic (2017) se suprimeix la figura del contracte de col·laboració públic-privada, perquè segons s'indica en la seua exposició de motius, va tindre escassa utilitat aquesta figura en la pràctica en canalitzar-se a través d'altres figures contractuals com el contracte de concessió administrativa. En la citada EM afegit que "es manté la possibilitat que s'adjudique directament a una societat d'economia mixta un contracte de concessió d'obres o de concessió de serveis en els termes recollits en la Disposició addicional vintena segona, seguint el criteri recollit pel Tribunal de Justícia de la Unió Europea en la Sentència 196/08 en el cas ACOSET, i en la Comunicació Interpretativa de la Comissió Europea relativa a l'aplicació del dret comunitari en matèria de contractació pública i concessions a la col·laboració públic-privada institucionalitzada de 5 de febrer de 2008."

Les AAPP per tant compten amb diferents instruments d'actuació per a desenvolupar les seues finalitats, la qual cosa pot delimitar-se a partir d'una perspectiva : en primer lloc, des de la perspectiva de

la gestió directa o indirecta, i, en segon lloc, segons la participació de l'administració com a soci o associat de l'operació o bé es formalitze des d'un punt de vista contractual.

La prestació directa de serveis públics a través d'entitats de l'economia social és un fet reconegut en el nostre ordenament jurídic, encara que amb algunes peculiaritats, d'altra banda cap la prestació de serveis públics a través de la contractació fent ús a més de les clàusules socials i per tant beneficiant a les entitats del sector de l'economia social.

La vigent normativa reguladora de la contractació en el sector públic regula diferents opcions, i encara que ha desaparegut de manera específica aquesta figura respecte de la regulació anterior, la veritat és que podem observar diferents oportunitats com l'adjudicació de contractes de concessió d'obres i serveis a societats d'economia mixta quan concorre majoritàriament capital públic amb capital privat i sempre que l'elecció del soci privat s'haja efectuat de conformitat amb les normes establides en aquesta Llei per a l'adjudicació del contracte l'execució del qual constituïska el seu objecte i sempre que no s'introduïsquen modificacions en l'objecte i les condicions del contracte que es van tindre en compte en la selecció del soci privat (D.A. 22a).

També es reconeix la possibilitat, art. 30, que es puguin executar directament per les AAPP determinades prestacions amb la col·laboració d'empresaris particulars a través de mitjans propis no personificats i fins i tot l'associació per a la innovació recollida en l'art. 117 LCSP.

De la mateixa manera es contempla en l'art. 31 la potestat de les AAPP de autoorganitzar-se mitjançant sistemes de cooperació vertical que consistisquen en l'ús de mitjans propis personificats a través d'acords per encàrrec. I fins i tot sistemes de cooperació horitzontal entre entitats del sector públic.

Les activitats per desenvolupar per a complir aquestes finalitats podrien compartir-se en els termes que acorden, podent tindre major o menor participació l'una o l'altra, segons els casos. Tinga's en compte que les finalitats perseguides per les administracions i per les cooperatives (com també les associacions) solen coincidir, per la qual cosa ambdues tenen interès en la bona fi de les activitats posades en marxa per a satisfer aquestos objectius.

L'estructura d'una cooperativa és adequada per a les administracions, tant en projectes amb participació exclusiva de l'administració, com en projectes mixtos de participació públic-privada.

Així doncs, podem concloure que la societat cooperativa d'economia mixta es pot usar com a fórmula de gestió indirecta, cooperatives el capital social

La prestació directa de serveis públics a través d'entitats de l'economia social és un fet reconegut en el nostre ordenament jurídic. D'altra banda, cap la prestació de serveis públics a través de la contractació fent ús de les clàusules socials i per tant beneficiant a les entitats del sector de l'economia social

de les quals sols parcialment pertanga a l'entitat. No oblidem que l'art. 19 de la Llei Valenciana de Cooperatives (Decret legislatiu 2/2015, de 15 de maig, del Consell, pel qual aprova el text refós de la Llei de Cooperatives de la Comunitat Valenciana. [2015/4630] (DOGV núm. 7529 de 20.05.2015)) reconeix en el seu apt. 2 que "(l)a Generalitat Valenciana i altres entitats públiques, en els termes establits en l'article següent i sempre que medie acord adoptat per majoria de dos terços dels membres del consell rector, podran formar part com a socis de qualsevol cooperativa per a la prestació de serveis públics i l'exercici de la iniciativa econòmica pública." De la mateixa manera, en l'art. 99 reconeix l'existència de cooperatives de serveis públics per a la prestació directa d'aquests, admetent com a socis de la mateixa l'entitat o entitats públiques promotores i els usuaris o usuaris dels serveis públics que siguen objecte de la cooperativa, "sense perjudici del control públic que aquelles es reserven quant a les condicions de prestació dels serveis públics."

La Legislació valenciana de cooperatives regula les cooperatives no lucratives (art. 114) que són les que desenvolupen una funció social, és a dir, que tinguen per objecte la millora de la qualitat i condicions de vida de la persona (forma individual o col·lectiva), i qualifica en tot cas com a cooperatives no lucratives les "les que es dediquen principalment a la prestació o gestió de serveis socials, educatius, culturals, artístics, esportius o de temps lliure o uns altres d'interés col·lectiu o de titularitat pública, a la integració laboral de les persones que patisquen qualsevol classe d'exclusió social, o a altres activitats que tinguen per finalitat aconseguir la superació de situacions de marginació social de qualsevol índole." Es tracta de serveis que s'alineen amb els serveis prestats habitualment per les AAPP. Aquest tipus d'entitats podran adoptar bé la forma de cooperativa de treball associat, bé de cooperativa de serveis o d'integració social. Per a ser qualificades com a tals, en els estatuts haurà d'esmentar-se expressament l'absència de l'ànim de lloc i la seua dedicació a una activitat d'interés social, que els resultats positius no seran repartibles, que les aportacions voluntàries no podran reportar interessos, encara que es podran actualitzar, i els socis i

treballadors no podran percebre per retorn o per salari, més d'un cent setanta-cinc per cent dels salaris mitjans del sector.

1.1. Graus de participació entre entitats públiques i inversors privats

La col·laboració públic-privada, en la qual normalment subjau un contracte públic, té diferents graus de participació, la qual cosa ve delimitat fonamentalment a partir del període temporal en el qual es vulga desenvolupar el projecte de construcció, de manteniment o de gestió.

La via clàssica és aquella per la qual es formalitza una concessió administrativa de manera que l'ens públic concedeix a una entitat privada la possibilitat de construir la infraestructura, posar en marxa un servei, explotar els seus rendiments o gestionar-lo entregant/retornant els actius i la gestió a l'administració pública corresponent, una vegada transcorregut el terme fixat en els estatuts. Aquest període haurà de ser prou llarg com per a permetre, amb els ingressos generats pel projecte, fer front al deute, i amortitzar, convenientment, els actius invertits i remunerar adequadament el capital aportat a la societat vehicle. Després de finalitzar el termini la concessió administrativa, bé la infraestructura, o bé la gestió del servei i els seus actius, revertiran a l'organisme públic que els va cedir. Es tracta d'una estructura habitualment utilitzada en els sectors de generació elèctrica, transports i telecomunicacions (Build, operate and transfer). Es tracta d'una estructura que permet l'execució de projectes d'un gran interès social i que poden resultar poc atractius per al sector privat, vegeu per exemple el desenvolupament de tecnologia avançada a zones rurals, o a països en vies de desenvolupament. Existeixen altres modalitats de col·laboració en les quals es transfereix al sector privat la instal·lació pública durant el temps que dure el contracte (build, own, operate and transfer), o bé la cessió de la propietat es realitza sense cap limitació temporal (build, own and operate) el que no casa amb la legislació de contractes del sector públic, entre altres normes.

La col·laboració públic-privada és una forma de cooperació entre administracions públiques i sector privat que sol tindre per objecte bé modernitzar l'oferta d'infraestructures i de serveis públics estratègics, o bé delegar certs serveis públics en terceres empreses que a més puguen incloure criteris d'índole social.

1.2. Gestió de riscos

Una gestió adequada dels riscos pot ser garantia de l'èxit del projecte, la transferència entre el sector públic i el privat repercutirà en el preu a abonar pels serveis, però també repercutirà en els costos per a les administracions públiques. Es tracta d'aconseguir una assignació de riscos òptima per a assegurar que el valor del projecte no disminuïska i que a més es reduïsquen els costos del finançament, per exemple, amb tipus d'interés inferiors. Una gestió de riscos equilibrada serà determinant en l'obtenció de fons per a finançar el projecte, de fet, és convenient que, al costat del finançament del projecte, les autoritats assumisquen part del risc amb la finalitat de millorar les condicions d'inversió, per exemple, a través de garanties públiques als préstecs (préstecs blans), oferint préstecs públics, participant en el capital social o a través de subvencions, exempcions fiscals, bonificacions, etc. Però, a més, aquesta col·laboració pot impulsar els esforços en matèria de viabilitat, innovació, i recerca i desenvolupament, és a dir, trobar solucions als nous reptes socioeconòmics que afronta la societat, en particular criteris socials, mediamentials, de consum responsable...

El desenvolupament de la col·laboració públic-privada també ofereix al sector privat un rol fonamental en el desenvolupament i l'aplicació d'estratègies a llarg termini per a desenvolupar projectes industrials, comercials i d'infraestructures, però també podran, les entitats privades, ampliar les seues quotes de mercat.

Amb la reforma de la Llei de Contractes del Sector Públic en 2017, es posa a la disposició de les autoritats públiques contractants un elenc de procediments per a l'adjudicació dels contractes (contracte de concessió d'obra, de serveis, procediments nego-

ciats...) sempre sotmeses a la legislació en matèria de defensa de la competència i a les regles sobre ajudes amb la finalitat que no es produïska una distorsió en el mercat. No obstant això, cal no oblidar que, amb la finalitat de garantir la viabilitat del projecte, podem comptar amb una col·laboració institucional o cosa que és el mateix, la participació en el capital social de l'entitat que desenvoluparà el projecte de manera tal i podrà gestionar directament determinats serveis públics, i de manera indirecta a través de la normativa reguladora dels contractes públics.

1.3. Finançament estructurat

La desregulació del sector públic ha incrementat la utilització de la figura del finançament estructurat en els contractes de col·laboració públic-privada l'objectiu principal de la qual és controlar el dèficit públic i els seus efectes sobre el nivell d'endeutament de l'Administració pública, al que contribuirà un ús més eficient dels recursos públics per part de les autoritats públiques.

El finançament estructurat, és un recurs que permet compatibilitzar l'impuls al desenvolupament econòmic i social per part del sector públic, amb la necessària austeritat dels comptes de les diferents Administracions¹ posant en marxa un servei o infraestructura, utilitzant el mecanisme de la gestió privada, reduint l'aportació pública de fons.

L'estructura general de la col·laboració públic-privada es descompon en diversos nivells o fases, donant compliment a la finalitat de participació d'inversors privats. Començant per la fixació de les necessitats d'un determinat projecte o servei, la seua duració, els canvis que poguera requerir, risc, eficiència d'operacions o la necessitat d'incorporar

1.- Vid María José Vañó Vañó (2016): "Las cooperativas de trabajo asociado ante la contratación pública". En: *Cooperativa de Trabajo Asociado y Estatuto Jurídico de sus Socios Trabajadores* (pp. 645-662). Tirant Lo Blanch; María José Vañó Vañó (2016): "Limitaciones a la aplicación de cláusulas sociales en la contratación pública desde la perspectiva del derecho de la competencia", *CIRIEC-España: revista de economía pública, social y cooperativa*, 87, pp. 177-202, http://www.ciriec-revistaeconomia.es/banco/CIRIEC_8706_Vano.pdf. ISSN: 0213-8093; María José Vañó Vañó (2019): "El capital riesgo en los contratos de financiación de proyectos (Project Finance)", *Revista Española de Capital Riesgo*, <https://www.recari.es/resumen4.php?id=426&tem=21>.

més capital a través de nous inversors. En el nostre ordenament jurídic es fixaran les condicions en el plec corresponent.

Una vegada fixat el negoci o el projecte sobre el qual realitzar la inversió (segona fase) s'inicien, per part del sector públic, les activitats de valoració de les opcions del negoci, amb la finalitat de fixar el contingut d'aquest, i sobre el qual licitaran els inversors privats havent de contindre una descripció realista. Després d'això s'inclourà un projecte de referència (tercera fase) com a via per a obtenir els millors resultats, el detall dels costos i els riscos que pogueren sorgir de la realització d'aquest. Després d'això comença el procurement process o de cerca d'inversors amb la finalitat d'adjudicar l'obra o servei a desenvolupar, normalment a través d'una concessió administrativa. Aquest procés sol desenvolupar-se a partir del procurement team, dirigit per un gestor del projecte i amb un grup de suport d'especialistes que, amb els seus informes, permetia prendre les decisions oportunes (quarta fase). Les habilitats de negociació i competència del grup permetran obtenir una millor posició (cinquena fase). A partir d'aquest moment, i complits els requeriments fixats en els capabilities test, relatius a la capacitat tècnica, financera i econòmica, ens situarem davant la sisena fase. L'Administració no ha de tornar a avaluar la capacitat llevat que sorgisca informació nova a través de la qual es plantegen dubtes en relació amb la valoració original.

Abans que els potencials inversors duguen a terme l'elaboració d'un memoràndum sobre les seues afinitats amb el citat projecte és necessari que el sector públic fixe quines són les condicions que haurà de complir cadascun dels inversors que participen en el projecte de finançament. De fet, el sector públic

haurà de qüestionar-se: a) quanta informació serà necessària per a pre-qualificar als interessats en el projecte, b) quants inversors seran necessaris per a abordar el projecte, c) els costos proposats, d) l'experiència que poden tindre en un sector determinat, i e) la capacitat de negociació amb la finalitat d'obtenir millors resultats (setena i octava fase).

Quan el projecte que pretén desenvolupar-se és relativament senzill, és possible que l'Administració pública permetia seleccionar als inversors directament a partir dels subjectes que hagen respost adequadament els capability tests. Si per contra el projecte és més complex, serà necessari passar a una segona fase en el projecte que permetia reduir la llarga llista de possibles inversors a un reduït grup de dos o tres (Novena fase).

Els inversors que hagen aprovat els mínims requerits pel sector públic participaran en l'entitat a desenvolupar el projecte. No obstant això, abans de la seua constitució, les parts seran convidades a negociar les condicions del projecte que haurà de ser desenvolupat (Desena fase).

El grup encarregat de desenvolupar el projecte haurà de discutir sobre les qüestions tècniques amb la finalitat que els licitadors entenguen plenament els requeriments de resultats i tècnics (Fases Onze i dotzena).

Una vegada triats els inversors privats que més s'adeqüen al desenvolupament del projecte, i abans de signar el contracte de finançament de projectes, serà necessària l'aprovació del contracte per l'autoritat administrativa i serà en aqueix aquest instant quan de debò comença el principal problema, el desenvolupament d'aquest a través dels promotors, que seran els encarregats d'aquest (Fases Tretzena i Catorzena).

2.2. Conveni per a l'elaboració d'una Guia didàctica de col·laboració públic-cooperativa entre IUDESCOOP i FECOVI per a la creació de xarxa d'infraestructures socials cooperatives amb col·laboració pública

Des de FECOVI s'ha promogut un projecte social cooperatiu que compta amb el suport de diverses organitzacions valencianes del sector i té per objecte crear una Xarxa valenciana d'infraestructures socials cooperatives amb la col·laboració del sector públic.

En aquest projecte es busquen arguments perquè l'Administració incorpore un enfocament cooperatiu en el desenvolupament de la seua activitat, delegant el desenvolupament dels serveis públics a través de cooperatives o altres entitats de l'economia social, i per al desenvolupament de projectes d'allotjament, l'ocupació, l'ensenyament, la sanitat, l'accés a l'energia, als serveis socials i en general la prestació dels serveis públics necessaris per al benestar de les persones.

Es proposa a IUDESCOOP² l'elaboració d'un informe/guia didàctica sobre la viabilitat de les cooperatives com a instrument adequat per al desenvolupament d'infraestructures socials i per a la gestió indirecta dels serveis d'interés públic.

La guia de col·laboració públic cooperativa es compon de quatre grans apartats, d'una banda (capítol I) es delimita l'objecte i l'àmbit de l'estudi, així com l'estructura i el marc normativa que serà el punt de partida d'aquest. A continuació (capítol II) es desenvolupa el concepte i l'estatut jurídic de la cooperativa com a via d'organitzar una activitat empresarial; en el tercer capítol es delimiten les àrees de col·laboració públic-cooperativa i finalment, en el capítol IV s'aborda la qüestió central de la guia, quins són els instruments legals de col·laboració públic-cooperativa.

Sobre el "capítol I. Objecte, àmbit, estructura de l'estudi i marc normatiu" destaquem que en la delimitació de l'objecte i el àmbit de l'estudi es delimiten els conceptes que seran necessaris per a entendre les solucions i arguments oferits a través de la Guia. En particular resulta essencial aclarir què ha d'entendre's per infraestructures socials en les quals integrem els habitatges i les infraestructures associades per a en posada en marxa dels projectes per les AAPP, i que aquest tipus de col·laboració amb el sector públic aconsegueix no sols a la construcció de nous habitatges, sinó també a la rehabilitació d'aquestes i d'infraestructures, així com a la prestació de serveis públics.

En la guia es para atenció als serveis prestats per les administracions públiques locals, encara que s'analitza la legislació del sector públic amb caràcter general, i des de la perspectiva nacional, es reconduïx a una necessitat concreta, que és la petició que han realitzat a IUDESCOOP, és a dir, als Ajuntaments.

Un altre dels conceptes bàsics objecte d'anàlisi és el relatiu a la naturalesa jurídica de la cooperativa com a via per a desenvolupar la col·laboració públic-privada, per això al llarg de la GUIA s'utilitza l'expressió, col·laboració públic-cooperativa. L'objectiu últim del projecte que persegueix Generalitat i FECOVI és atendre les necessitats d'habitatge i serveis dels joves i dels majors, dos sectors de la població amb grans dificultats d'accés a l'habitatge digne en el primer cas i de viure la vellesa en un habitatge en condicions que s'adapten a les seues necessitats, en el segon cas. Per això es considera que desenvolupar el projecte a través d'una cooperativa en què els usuaris i prestadors de serveis o associats a través de cooperatives equilibrarà la posició de totes les parts de l'entitat quant a les necessitats i als serveis prestats.

El marc normatiu de referència el constitueix la Constitució Espanyola, com a punt de partida en la mesura que informa tot l'ordenament jurídic, recollint com a drets i deures fonamentals per exemple el de lliure empresa (art. 38). Es presta una especial atenció als principis rectors de les polítiques socials i econòmiques entre els quals destaquen les autores de la Guia el dret a la protecció de la salut, el medi ambient, habitatge digne i adequat, la protecció de la tercera edat, entre altres. Al costat d'aquests principis la Constitució recull normes de caràcter econòmic per mitjà de les quals declara que tota la riquesa del país se subordina a l'interés general (art. 128.1) i reconeix la iniciativa pública en l'activitat econòmica, aspecte fonamental per a recolzar la col·laboració públic-privada/cooperativa. Per això conclouen les autores en aquest apartat que, després de la revisió del marc competencial, els poders públics tenen el deure de garantir i promoure tots aqueixos valors, i a més tenen capacitat per a desenvolupar activitats econòmiques per via directa i indirecta, i podran comptar amb les cooperatives per a això.

La legislació cooperativa valenciana que és l'analitzada en aquesta GUIA és objecte d'estudi sen-

Des de FECOVI s'ha promogut un projecte que compta amb el suport de diverses organitzacions valencianes del sector cooperatiu i té per objecte crear una **Xarxa valenciana d'infraestructures socials cooperatives amb la col·laboració del sector públic**.

se perjudici de la referència a altres lleis d'àmbit nacional o autonòmic, i de la mateixa manera s'analitza la legislació administrativa des de les competències de les entitats públiques locals, la normativa que regeix el seu patrimoni o la contractació en el sector públic.

En el Capítol II s'ofereix al lector de la GUIA unes línies aclaridores del concepte, de la naturalesa jurídica de la cooperativa i de quin és l'estatut jurídic bàsic d'aquesta, comparant-la amb altres fórmules d'organització per al desenvolupament d'una activitat empresarial.

La descripció i anàlisi comparativa de la cooperatiu ha sigut considerat per les autores com una part essencial de l'estudi, perquè la seua naturalesa jurídica vertebrarà tota la GUIA. Per això en partir del seu concepte, definida com a associació autònoma de persones que s'uneixen de manera voluntària per a satisfer les seues necessitats comunes i les seues aspiracions econòmiques, socials i culturals a través d'una empresa de propietat conjunta i gestió democràtica, es considera que estem davant una entitat que té uns objectius alineats amb les funcions de servei públic que ha de prestar una entitat pública local i que per això és la millor opció per al desenvolupament de projectes socials. Els valors cooperatius que inspiren el funcionament de la cooperativa són l'autoajuda, l'autoresponsabilitat, la democràcia interna, la igualtat, l'equitat i la solidaritat i es plasmen en els principis cooperatius, que han sigut incorporats a les normes reguladores de les cooperatives: adhesió voluntària i oberta, o principi de portes obertes, el control democràtic per part dels socis, sota la premissa que un soci posseeix un vot, la participació econòmica dels socis, en contribuir de manera equitativa al capital de la cooperativa, autonomia i independència de les cooperatives, gestionades pels seus propis socis; educació formació i promoció als seus socis, representants, directors, emprats... amb la finalitat que contribuïsquen de manera efectiva al desenvolupament de les cooperatives i dels principis que les regulen. Cooperació entre cooperatives amb la fi-

nalitat d'oferir millors serveis als seus socis i enfortir el moviment cooperatiu, i finalment, l'interés per la comunitat, i el desenvolupament sostenible i local.

Segueixen les autores destacant i aclarint, el paper de les cooperatives enfront d'altres figures jurídiques d'organització empresarial, en aquest punt es compara amb l'associació amb la qual comparteix nombroses característiques, pròpies del sector de l'economia social al qual pertanyen, així, la lliure i voluntària adhesió, la gestió democràtica, responsabilitat limitada dels associats o les finalitats d'interés general o particular. Però a diferència de la Cooperativa, l'associació no està destinada al desenvolupament d'activitats empresarials, i això malgrat el reconeixement legal de la possibilitat de desenvolupar activitats per al compliment de les seues finalitats i que generen beneficis.

Les cooperatives es diferencien fonamentalment de les societats mercantils i en particular de les societats de capital en què encara que estan integrades també per persones que s'uneixen per a posar en comú un capital i desenvolupar activitats empresarials que generen beneficis distribuïbles entre els socis, aquests, tenen com a principal obligació la d'aportació de capital, i el seu principal dret és el d'obtenir beneficis pel capital aportat (distribució de dividends principalment), a més, en funció del capital aportat, es calcularan el nombre de vots.

Una vegada realitzada aquesta comparació, s'analitza el règim jurídic de la cooperativa analitzant l'activitat desenvolupada per aquestes, la posició dels socis, associats, treballadors, de la cooperativa, els seus drets i les seues obligacions, així com la perspectiva econòmica dels drets i obligacions de la cooperativa respecte a ells.

Resulta destacable la reflexió que realitzen les autores quant a la consideració de la cooperativa com a model i instrument d'innovació social, en la mesura en què va nàixer per a atendre les necessitats que tenien els socis a mesura que anaven sorgint. Amb el temps han sorgit noves necessitats i nous tipus de socis i per tant nous models de cooperatives que

Les cooperatives aspiren a atendre en millors condicions les necessitats dels seus associats i de les comunitats en les quals s'assenten, en línia amb els objectius de les administracions públiques. Des de les institucions europees i internacionals s'està reclamant un canvi en les polítiques públiques amb la finalitat de facilitar a l'accés de les entitats de l'economia social a la contractació.

podran dedicar-se a qualsevol activitat econòmica lícita que serà detallada en els estatuts. Aprofiten les autores per a analitzar les cooperatives integrals, les cooperatives multistakeholders o de múltiples parts interessades i les cooperatives d'interés comunitari, cooperatives que donaran resposta a necessitats concretes adaptant-se al temps i al lloc d'aquestes. La legislació per tant afavoreix la innovació social en declarar que la cooperativa és lliure en la determinació del seu objecte social.

Després de l'anàlisi de la naturalesa jurídica de la cooperativa les autores es plantegen la pregunta de Per què el sector públic hauria de col·laborar amb el sector cooperatiu? En aquest punt, destaquen les raons per les quals la col·laboració entre AAPP i el sector públic interessa a ambdues. Entre altres, les cooperatives aspiren a atendre en millors condicions les necessitats dels seus associats i de les comunitats en les quals s'assenten, en línia amb els objectius de les administracions públiques. Existeix en l'actualitat un dèficit en el sistema i des del sector i des de les institucions europees i internacionals s'està reclamant el canvi en les polítiques públiques amb la finalitat de facilitar a l'accés de les entitats de l'economia social a la contractació pública. La promoció de la col·laboració públic-cooperativa s'analitza en aquest capítol, des de la perspectiva de les institucions europees, també existeix mandat legal en la legislació cooperativa estatal i en l'Estratègia Espanyola de l'Economia Social que ve destacada en el text per les seues autores i en la qual s'emmarca la creació de mecanismes innovadors de participació de l'Economia Social en els sectors estratègics, i la millora dels models de col·laboració públic privat especialment en àmbits com l'educatiu, sanitari, de seguretat social, o de serveis socials entre altres.

Des de la Comunitat Valenciana també es fomenta la creació de cooperatives, que gestionen serveis públics i que col·laboren en programes d'obres públiques, urbanisme, habitatges, o que presten serveis socials, però també se'ls reconeix preferència en cas d'empat en els concursos i subhastes en què partici-

pen per a la realització d'obres, serveis i subministraments (Fent Cooperatives I i II).

Conclouen les autores que el model cooperatiu és l'idoni per a activar polítiques transversals en matèria d'ocupació, revitalització demogràfica, foment de l'associacionisme empresarial, regulació de mercats, eficiència i participació en l'empresa, despoblament rural, desequilibris territorials, integració social, entre altres.

Després de l'anàlisi dels avantatges del model cooperatiu enfront d'altres fórmules d'activitat empresarial, les autores entren a analitzar quines són les àrees de col·laboració públic-cooperativa en el Capítol III, i per a això tracten de respondre a la pregunta de quins són les competències concretes dels ajuntaments amb la finalitat de conèixer les vies de col·laboració.

Les autores parteixen del repartiment competencial bàsic, inexistent en la Constitució espanyola, en relació a les entitats públiques locals, a les quals si que les doten d'una garantia mínima d'autonomia, sent la legislació estatal o autonòmica la que delimita les competències, la qual cosa s'analitza des de la perspectiva de la Llei 7/1985, de Bases de Règim Local, (després de la seua reforma per la Llei 27/2013, de 27 de desembre, de racionalització i sostenibilitat de l'Administració Local). S'ofereix una taula en la qual es diferencia les competències atribuïdes per la legislació estatal i autonòmica i es tracta d'oferir una resposta a les competències pròpies o atribuïdes o impròpies, sempre que no es pose en risc la sostenibilitat financera de la Hisenda Local i no s'incórrega en un supòsit d'execució simultània del mateix servei per una altra Administració pública. S'afeg a aquest capítol una taula de diferents exemples de col·laboració públic-privada amb base en entitats de l'economia social i en particular cooperativa que poden servir d'inspiració a les administracions públiques locals en el desenvolupament de les seues iniciatives.

I les autores arriben al Capítol IV que és l'apartat més complex i essencial de tota la guia, perquè tracta de buscar solucions concretes a la col·laboració pú-

blic-cooperativa des de la perspectiva de la legislació cooperativa i des de la perspectiva de la normativa reguladora del sector públic.

A tals efectes les autores estudien els diferents instruments legals que permeten aquesta col·laboració i estructuren la seua anàlisi segons es tracte de col·laboració institucional o col·laboració contractual, dedicant un últim apartat a altres mesures de suport a les cooperatives.

Les autores estudien, des de la perspectiva institucional de la col·laboració, la possibilitat que les entitats públiques puguen formar part com a sòcies de les cooperatives valencianes i recorden al lector que les entitats públiques poden ser sòcies d'una cooperativa en condició de cooperativistes (o sòcies cooperadores) o d'associades (art. 19 LCV). Els socis són aquells que participen en l'activitat cooperativa, com a productors o consumidors, són en definitiva els qui cooperen (art. 20.1 LCCV); mentre que els associats no participen en l'activitat econòmica, però contribueixen al capital social de la cooperativa aportant béns o drets de socis (art. 28 LCCV).

L'anàlisi de la possibilitat que les entitats públiques siguen sòcies de cooperatives d'habitatges per a prestar serveis d'allotjament conclou afirmativament, en el mateix sentit es pronuncien en el cas de participar en cooperatives d'integració social, que estaran integrades majoritàriament per persones amb discapacitat física o psíquica o altres col·lectius amb dificultats d'integració. Es proposa la constitució de cooperatives de treball associat, i fins i tot de consum i integral que combine tots dos objectes socials. Les cooperatives de serveis públics contemplen un règim molt restrictiu en la LCV en exigir la presència tant d'entitats públiques com d'usuaris dels servicis, exclouent la creació de cooperatives de serveis públics formades només per consumidors i usuaris.

En la GUIA es donen unes pinzellades a altres fórmules jurídiques de col·laboració públic-cooperativa, d'una banda, les Comunitats d'energia renovable en forma cooperativa, i la participació de les entitats públiques en cooperatives de segon grau i tot això amb l'objectiu de revisar la creació de cooperatives mixtes des de la perspectiva de dret administratiu.

Destaquen les autores que les entitats públiques locals," poden constituir fundacions i societats mercantils per a la prestació directa de serveis, sempre que el seu patrimoni o capital pertanguen íntegrament a l'entitat local (art. 85 LSCL³ i 103 TRRL). Aquesta norma no permet a les entitats locals prestar serveis de manera directa als seus administrats mitjançant una cooperativa". Però la vigent Llei de Contractes del Sector Públic sí que contempla la possibilitat de celebrar contractes inclosos en la seua modalitat de societat d'economia mixta (art. 28 i disposicions addicionals 22a i 43é, entre altres). La Llei Valenciana de règim local reconeix un ampli marge a les entitats locals per a la creació i prestació de serveis públics i la realització de les activitats econòmiques per a la satisfacció de les necessitats dels seus veïns (art. 196 i 197).

Les autores entren en l'anàlisi de la integració de cooperatives i entitats públiques en una societat mercantil per a la gestió indirecta de serveis públics, sense que troben cap inconvenient sobre aquest tema.

Des de la perspectiva contractual de col·laboració les autores recorden que la via clàssica per a obtenir finançament per part del sector públic ha sigut la d'acudir al sector privat amb la fi de invertir en el sector de les infraestructures o d'altres obres públiques, o per a la prestació d'un servei concret, i normalment subjau a la mateixa un contracte de concessió administrativa (encara que caben diferents figures com es desenvolupa en la GUIA). Destaquen les autores que solen tractar-se de projectes que posseeixen un gran interès social i que poden ser poc atractius per al sector privat i en els quals poden existir diferents tipus de privatització de les instal·lacions objecte de contracte, diferenciant entre baix grau de privatització, en el qual la propietat de les instal·lacions no es transfereix al sector privat, el grau intermedi en el qual la propietat de transfereix durant un determinat període de temps (mentre dure la concessió) i l'alt grau de privatització que seria el supòsit pel qual se cedeix la propietat sense cap mena de límit temporal, la qual cosa no s'adequa a la normativa reguladora del sector públic.

Les autores tracten de respondre a la pregunta de Quins són els models de col·laboració contractual en-

3.- El Títol III del Reglament de Serveis de les Corporacions Locals, aprovat per Decret de 17 de juny de 1955 (arts. 30 a 155) està vigent com a no s'opose a les lleis i al Reglament general de la Llei de Contractes de les Administracions Públiques, segons la Disposició derogatòria única 1.f) del Reial decret 1098/2001, de 12 d'octubre, pel qual s'aprova aquest últim Reglament.

tre Administracions Públiques i Cooperatives amb la finalitat de gestionar de la manera més adequada els serveis públics? S'analitzen els contractes regulats en la LCSP com són els d'obres, de concessió d'obres, de concessió de serveis de subministrament i serveis (art. 12 LCSP, així com els contractes reservats i la possibilitat d'incloure clàusules socials i es revisa l'aplicabilitat de contractes exclosos d'aquesta norma com són els convenis i contractes, en l'àmbit de la defensa i de la seguretat, convenis i encàrrecs de gestió, relacions jurídiques, negocis i contractes de l'àmbit del domini públic i en l'àmbit patrimonial.

En relació amb els contractes sobre béns de domini públic i patrimonials es tracta de respondre en la GUIA a la pregunta de si la col·laboració públic-cooperativa podria comprendre la cessió de béns per part de les entitats públiques locals (tant públics com privats), o si podria cedir-se sòl per a la construcció d'habitatges o altres infraestructures?, i si podrien cedir-se edificacions per a la seua rehabilitació, adequació i/o prestació de serveis en interès dels veïns?.

Després de l'estudi del règim jurídic dels béns de domini públic o demaniais, dels béns o drets patrimonials o de domini privat, i el seu vincle amb les competències amb les entitats públiques locals, es conclou que es poden concertar contractes de concessió sobre els béns demaniais sempre que es realitze en règim de concurrència o per sorteig, en alguns casos, es podran atorgar directament a cooperatives mixtes, societats mixtes, cooperatives declarades sense ànim de lucre o d'utilitat pública, o a altres cooperatives, quan l'immoble en qüestió resulte necessari per a donar compliment a una funció de servei públic o a la realització d'una fi d'interès general.

En el cas dels béns patrimonials, també podran ser objecte de contracte, seguint les directrius de la LCSP i es configura com a criteri d'adjudicació l'oferta econòmicament més avantatjosa, no obstant això, el preu no ha de ser l'únic criteri a tindre en compte tal com defensa la vigent LCSP; Excepcionalment podran adjudicar-se directament ateses les peculiaritats del bé o la singularitat de l'operació, sempre que es justifique prou en l'expedient.

Finalment, les autores destaquen l'especial interès de la regulació del sòl, en la mesura en què es poden concertar contractes amb tercers que incloquen arrendaments, o cessions del dret de superfície entre altres, destinant-los a actuacions d'interès social. Finalitzen aquest apartat prestant una especial atenció al denominat arrendament operatiu pel qual l'entitat pública encarrega a una entitat privada el disseny, la construcció i el manteniment d'una determinada infraestructura (nova o per a rehabilitar o remodelar) i els serveis associats a aquesta. A

canvi, l'administració pública es compromet a pagar per disponibilitat, equipament, manteniment o altres serveis associats per tant estaríem davant una contraprestació per ús i no pel cost de la construcció.

Els contractes públics objecte d'anàlisi en la GUIA són aquells que permeten desenvolupar la col·laboració públic-cooperativa en les millors condicions per a les parts. Per això s'atén el que es disposa en l'art. 5 LCSP en què s'identifiquen els contractes d'obres, de concessió d'obres, de gestió de serveis públics, de subministrament, entre altres figures, a les quals hem d'afegir aquells instruments que, com a complement als contractes, permeten que complisquen una funció social. Es tracta del reconeixement dels contractes reservats i de la possible incorporació de clàusules socials en els procediments de contractació pública.

Els contractes d'obres per a l'execució d'una obra completa o per a obres independents podran ser objecte de licitació en línia amb el que es disposa en la LCSP, també reconeix el contracte de concessió d'obra i de serveis, admetent la possibilitat que s'adjudique directament a una societat d'economia mixta. Perquè siguin qualificats com a tals ha d'incloure's una transferència del risc operacional en línia amb el que s'estableix en l'art. 14 LCSP és a dir, "es considerarà que el concessionari assumeix un risc operacional quan no estiga garantit que, en condicions normals de funcionament, el mateix vaja a recuperar les inversions realitzades ni a cobrir els costos en què haguera incorregut com a conseqüència de l'explotació de les obres que siguin objecte de la concessió. La part dels riscos transferits al concessionari ha de suposar una exposició real a les incerteses del mercat que impliqui que qualsevol pèrdua potencial estimada en què incórrega el concessionari no és merament nominal o menyspreable".

També és objecte d'anàlisi per les autores el contracte de subministrament en la mesura en què té per objecte l'adquisició, arrendament amb o sense opció de compra de productes o béns mobles. No tindran aquesta consideració els que tinguen per objecte propietats incorporals o valors negociables, excepte els relatius als programes d'ordinador que seran considerats contractes de serveis. Es tracta d'un contracte que podrà complementar el desenvolupament de la col·laboració públic-cooperativa en el desenvolupament de la infraestructura o prestar serveis complementaris. Els contractes administratius de serveis també són analitzats i es parteix de la definició donada per la llei: "aquells l'objecte dels quals són prestacions de fer consistents en el desenvolupament d'una activitat o dirigides a l'obtenció d'un resultat diferent d'una obra o subministrament incloent aquells

en què l'adjudicatari s'obligue a executar el servei de manera successiva i per preu unitari" (article 17 LCSP). En aquest cas, mai hauran de ser utilitzats, per exemple, per a satisfer necessitats de caràcter permanent que haurien de ser regularitzades a través de contractes laborals.

L'adjudicació a societats d'economia mixta torna a ser analitzada, des del que es disposa en la DONA 22 de la LCSP en la qual es reconeix la possibilitat d'adjudicació de contractes de concessió d'obres i serveis a societats d'economia mixta quan concorre majoritàriament capital públic amb capital privat sempre que l'elecció del soci privat s'efectue de conformitat amb les normes de la LCSP "per a l'adjudicació del contracte l'execució del qual constituïska el seu objecte i sempre que no s'introdueixen modificacions en l'objecte i les condicions del contracte que es van tindre en compte en la selecció del soci privat." I sempre dins del que s'estableix en la Subsecció 4a de la Secció 3a del Capítol I del Títol I del Llibre Segon, relativa a la modificació dels contractes." La condició essencial que ha de respectar al llarg de la vida d'aquesta és que en tot cas no es modifiquen les condicions essencials de l'adjudicació, llevat que es preveja en el contracte. El procediment de selecció d'usuaris/socis a participar en el capital de l'entitat (requisits objectius) es realitzaria a través d'un procediment obert i sobre la base dels principis de publicitat, igualtat, mèrit i lliure concurrència dels diferents socis que al seu torn podran concórrer juntament amb l'entitat pública promotora de la societat d'economia mixta.

Una altra de les qüestions que es plantegen les autores és si es pot canalitzar la col·laboració públic-privada a través de la inclusió de clàusules socials que puguin discriminar positivament a les entitats de l'economia social i en particular a les cooperatives. Per a això analitzen l'objectiu d'aquestes, que es concreta en el desenvolupament de polítiques públiques socials que solen dirigir-se a sectors molt desfavorits, i donen un toc d'atenció a les AAPP perquè prenguen "consciència de la seua capacitat per a aconseguir objectius amb la contractació, que vagen més enllà de l'obra, del subministrament o dels serveis, han d'incorporar finalitats socials, l'obligació de les quals ve reconeguda de manera expressa en l'art. 99 LCSP, encara que no estiga exempta de problemes la utilització de clàusules socials en la contractació pública"

D'una manera molt visual les autores ofereixen les claus per al seu ús en la contractació pública. Les clàusules socials es podran incloure en les diferents fases del procediment de contractació: a) en la fase de preparació i selecció, definint l'objecte, elaborant el pressupost base i en la redacció de plecs i pres-

cripcions tècniques, destacant que l'exigència d'una forma jurídica determinada està prohibida, a excepció dels criteris de reserva de contractes previstos expressament en la LCSP, igualment es prohibeix discriminar per raons de territori, així com per exigir requisits tècnics i econòmics innecessaris o excessius. En canvi, es pot exigir garantia de qualitat, i en aquest punt si que es podrà discriminar de manera positiva a aquelles entitats que incloguen estatutàriament els criteris socials vinculats amb l'objecte del contracte (experiència acreditada en matèria social, coneixements tècnics de l'entitat o del seu personal); b) En la fase d'adjudicació, la LCSP permet incloure com a criteris d'adjudicació i desempat clàusules socials relativa a aspectes ambientals i socials i que tinguen un vincle especial amb l'objecte del contracte; c) I finalment, en la fase d'execució, com a condicions especials també es podran incorporar consideracions econòmiques relacionades amb la innovació, de tipus social o econòmic.

La discriminació positiva en favor de determinada mena d'entitats es configura com a contracte reservat i reserva de mercat en la vigent LCSP, tots dos vinculats indefectiblement a determinats col·lectius vulnerables. En el cas dels contractes reservats, en la licitació pública solament podran participar, i ser adjudicatàries, certes iniciatives socials i empresarials, en particular, la DA4.1 LCSP es reconeixen avantatges a aquelles empreses que, o bé tinguen en la seua plantilla persones amb discapacitat o en situació d'exclusió social, o bé es tracte d'entitats sense ànim de lucre. La figura de la reserva de mercat és essencial per al desenvolupament estratègic de les polítiques públiques de les AAPP. La Llei assenyala que consistirà en la fixació d'un percentatge en el pressupost de contractes públics a adjudicar mitjançant contractes reservats en línia amb el que es disposa en la Directiva 2014/24/UE que manté aquesta reserva de mercat amb la finalitat de fomentar la inserció de persones amb discapacitat i en risc d'exclusió social.

No menys important és la fixació d'un criteri preferent en l'adjudicació de contractes relatius a la prestació de serveis de caràcter social o assistencial per a les proposicions presentades per entitats sense ànim de lucre, amb personalitat jurídica, i sempre que la seua activitat estiga directament relacionada amb l'objecte del contracte, per a això hauran d'aportar com a justificació els estatuts on es contempla quina és la seua activitat (DA4). De la mateixa manera destaquen les autores el que es disposa en la DA48 LCSP per la qual s'admet la possibilitat de reservar contractes per a serveis de caràcter social, cultural i de salut a determinades organitzacions en la mesura en què complisquen les determinades condicions

relatives a l'objecte, a la reinversió dels beneficis en l'objectiu de l'entitat, estructura de capital participada per empleats, usuaris...

Al marge de la contractació regulada en la LCSP les autores presten una especial atenció als concerts i als convenis a través de la formalització dels quals poden desenvolupar la col·laboració pública privat el que es converteix en una altra modalitat de gestió indirecta de serveis públics. I afegim l'associació per a la innovació com a fórmula de col·laboració públic-cooperativa.

Per a finalitzar la guia, les autores presten especial atenció a les maneres en què han de gestionar-se els riscos i minimitzar-los en aquests projectes col·laboratius. Es tracta d'un element determinant de l'èxit d'aquest, intentar una òptima assignació dels riscos i maximitzar la transferència amb la finalitat d'assegurar que el valor del projecte no disminuïska, o bé que permeta disminuir els costos del finançament (riscos tècnics i de construcció, risc operatiu o d'explotació, risc econòmic o l'obtenció d'ingressos insuficients, risc financer, risc en la gestió del projecte, risc legal o polític, risc creditici general, riscos mediambientals essencials i la força major). Al costat dels riscos s'analitzen possibles garanties que poden ser incloses en els estatuts o ser poden formalitzar de manera independent bé amb tots els socis de manera igual, o bé a partir de les condicions particulars d'un soci. La finalitat en tot cas serà la de reforçar la confiança de les entitats de crèdit prestadors.

I en aquest punt, en el del finançament les autores tracten d'oferir una visió, no tancada, de les mesures de suport i foment de les cooperatives en un intent per desenvolupar projectes de col·laboració públic-cooperativa. Aquestes mesures es delimiten entorn a mesures fiscals, incentius a la incorporació de treballadors, subvencions per al foment de l'ocupació i millora de la competitivitat, bons socials, préstecs blans, recurs a fons de la UE o del Banc Europeu d'Inversions, o a l'Institut Valencià de Finances. La descripció d'aquestes mesures de suport i foment es realitza des de les propostes per la Unió Europea, fins a l'àmbit local, revisant quines són les iniciatives que podrien ajudar o afavorir el desenvolupament dels projectes de col·laboració públic-cooperativa objecte d'anàlisi en aquesta GUIA.

3. Guia de polítiques d'economia social i cooperativa per a l'administració local de la Comunitat valenciana (PESCA)⁴

Des de l'Institut Universitari d'Investigació en Economia Social, Cooperativisme i Emprenedoria s'ha desenvolupat en el marc de la Línia ESAFOM de la Direcció General d'Emprenedoria i Cooperativisme una Guia dirigida als responsables de les administracions públiques locals, així com als diferents actors del cooperativismes i de l'economia social de la Comunitat Valenciana en la qual s'ofereixen recursos pràctics per a comprendre tant les implicacions i beneficis de les entitats del sector de l'economia social com els dispositius de política pública amb els quals compte i que poden contribuir al desenvolupament econòmic i a la cohesió social, a més de promoure territoris socialment més responsables.

L'estructura de la Guia PESCA conté tres blocs perfectament delimitats i amb uns objectius diferents. En la primera part s'analitza la realitat de l'economia social valenciana, des d'una triple perspectiva, conceptual, jurídica i quantitativa, en la segona part s'introdueix un marc teòric i jurídic de referència per a les polítiques públiques així amb es detalla el conjunt de polítiques que podran ser utilitzades pels ajuntaments i per altres entitats locals de la Comunitat i en la tercera part o gran bloc, s'analitza vint casos paradigmàtics de foment de polítiques públiques a partir de l'economia social que ja han sigut desenvolupades pels ajuntaments valencians.

Tractarem d'explicar al llarg del text les principals qüestions i claus desenvolupades a través de la GUIA PESCA. Començant per la part introductòria, el punt de partida el constitueix la delimitació del concepte de l'economia social i de les formes jurídiques que formen part d'aquesta. Es destaca la seua funció i que constitueix una realitat social i econòmica molt potent en els termes esmentats pel Comité Econòmic i Social Europeu, i de la mateixa manera el defineix el Parlament Europeu i el Consell d'Europa amb considerar l'Economia social com un dels pilars del model europeu que contribueix a generar ocupació i cohesió social.

A pesar que la finalitat de les empreses de l'economia social està alineada amb les realitzades

4.- Aquest punt és fonamentalment un extracte de la publicació CATALÁ, B; CHAVES, R., MERINO, F., SANTACRUZ, P., SAVALL, T. y VANÓ, M.J. (2020): *Guía de políticas de economía social y cooperativa para la Administración local de la Comunitat Valenciana*, IUDESCOOP-CIRIEC-España.

des del sector públic en la mesura en què existeix una primacia de les persones i de la fi social sobre el capital, els resultats obtinguts de l'activitat econòmica s'apliquen principalment en funció del treball aportat, i servei o activitat realitzada per les persones sòcies i promoció de la solidaritat interna i amb la societat, són independents dels poders públics. Són entitats privades que desenvolupen activitats en el mercat.

Es tracta doncs d'entitats que posseeixen una naturalesa jurídica molt diferent a les empreses privades tradicionals, de caràcter capitalista la finalitat del qual és fonamentalment trobar rendibilitat econòmica i no social com la que persegueixen les entitats del sector de l'economia social.

Estem doncs davant empreses democràtiques, en les quals el repartiment de beneficis i excedents preval l'equitat i la solidaritat i no la remuneració al capital.

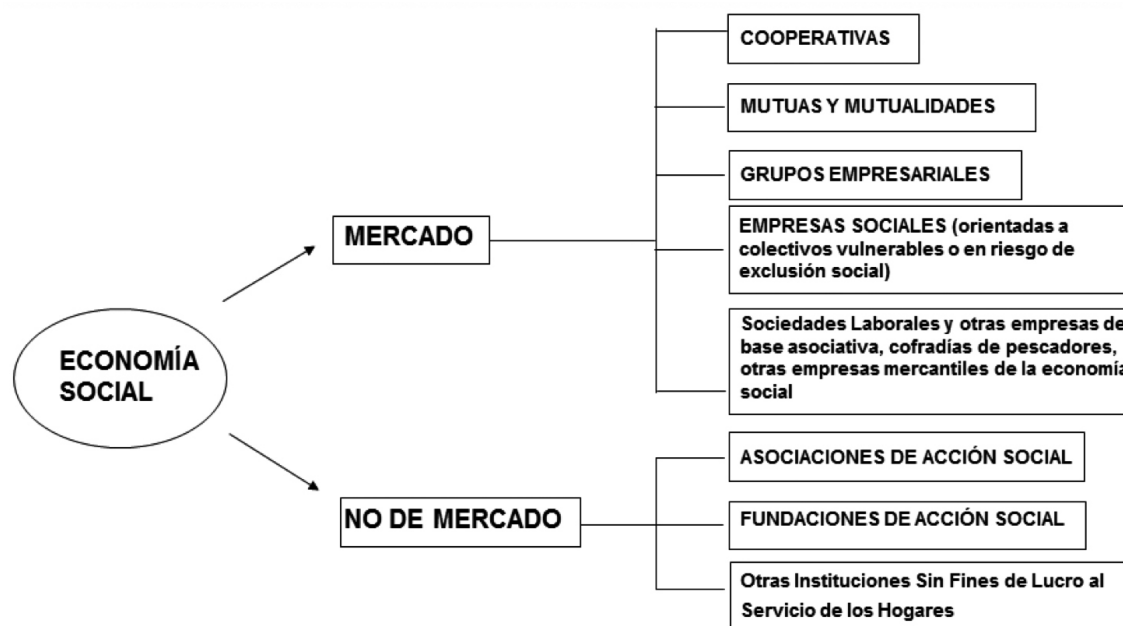
Les entitats que pertanyen a l'àmbit de l'economia social es troba delimitades en l'art. 5 de la Llei 5/2011 delimita jurídicament les entitats pertanyents a l'economia social, considerant com a tals a les cooperatives, les mutualitats, les fundacions i les associacions amb activitat econòmica, les societats laborals, les empreses d'inserció, els centres especials d'ocupació, les confraries de pescadors, les societats

agràries de transformació, les entitats singulars (p. ex. ONCE), així com altres empreses privades que compliquen els principis abans esmentats.

En aquest punt la GUIA PESCA crida l'atenció la classificació realitzada des de CIRIEC en dividir l'economia social en dos grans subconjunts, les empreses de mercat de l'economia social i les entitats no de mercat, així "les primeres es caracteritzen per obtenir els seus recursos i finançament majoritàriament de la venda de béns i serveis en el mercat, incloent en aquest subconjunt sobretot a les cooperatives, mentre les segones són institucions sense finalitats de lucre al servei de les llars que no es financen majoritàriament en el mercat sinó que obtenen els seus ingressos de donacions, quotes, rendes de la propietat i subvencions, principalment".

La dimensió quantitativa del sector de l'economia social es desenvolupa igualment en la GUIA PESCA amb la finalitat de constatar la importància econòmica i social de l'economia social en la Comunitat Valenciana, i destaquen les xifres, així: 34.914 entitats i empreses, d'elles, 2451 cooperatives i 31.504 associacions i fundacions, les quals operen en pràcticament totes les branques d'activitat econòmica. Mobilitzen un amplíssim col·lectiu social: 9 milions de persones sòcies i més de 813.000 voluntaris. Ocupa un relle-

Els actors de l'economia social i el seu nucli identitari comú

NÚCLEO IDENTITARIO COMÚN: ENTIDADES MICROECONÓMICAS DE CARÁCTER LIBRE, VOLUNTARIO Y ABIERTO, CON PROCESOS DE DECISIÓN DEMOCRÁTICA, CREADAS DESDE LA SOCIEDAD CIVIL PARA SATISFACER Y RESOLVER NECESIDADES DE INDIVIDUOS, HOGARES O FAMILIAS Y NO PARA RETRIBUIR O DAR COBERTURA A INVERSORES O EMPRESAS CAPITALISTAS

FONT: CIRIEC-España.

van percentatge de la població ocupada valenciana, en concret manté 172.444 ocupacions directes que corresponen al 11,6% dels ocupats. A ells cal sumar els més de 22.000 ocupacions indirectes vinculades a les cooperatives agroalimentàries. Facturen prop dels 13.000 milions d'euros anuals, la qual cosa representa el 12,4% del PIB valencià, la qual cosa evidencia el seu gran impacte econòmic a la regió, constituint un dels pilars de l'economia valenciana.

En aquesta primera part de la GUIA PESCA es refereixen a alguns exemples paradigmàtics d'empreses de l'economia social valencians, és el cas de Consum, com a cooperativa de consum i Anecoop, com a cooperativa agroalimentària de segon grau. Però la veritat és que la realitat cooperativa i de l'economia social valenciana és molt diversa, i per això destaquen l'Informe elaborat pro la Confederació Empresarial Espanyola de l'Economia Social (CEPES) en el qual se situa més de cinquanta empreses valencianes entre les primeres 500 empreses que desenvolupen activitats tan diverses com les relatives al món agrari i rural, les elèctriques, de serveis i de serveis socials, d'ensenyament, o de crèdit, entre altres.

Aquestes empreses han demostrat de manera fàcil i clara la seua contribució a l'econòmica social, al desenvolupament local, a l'ocupació i al benestar

social. Desenvolupen funcions d'índole econòmica en fomentar el desenvolupament econòmic endogen i l'autonomia territorial, creen i mantenen ocupació, especialment per a col·lectius vulnerables, contraresten el poder de mercat de les grans empreses, amplien l'oferta de serveis, innoven, entre altres. Desenvolupen també funcions polítiques perquè democratitzen la presa de decisions, faciliten la participació de treballadors, i són mediadors en l'aplicació de polítiques on l'Estat no arriba. Però a més destaquen les seues funcions socioculturals que contribueixen a la creació i desenvolupament del capital social i generen cohesió social.

Després de l'anàlisi de l'estat de la qüestió, els autors d'aquesta GUIA PESCA tracten de respondre a la pregunta de què poden fer les administracions locals per a fomentar l'economia social. La resposta ofereix diferents opcions, d'una banda, ens ofereixen una visió de les diferents polítiques de foment de l'economia social existents.

D'altra banda, una vegada aclarides el tipus de mesures que poden realitzar les autoritats locals, ofereixen una visió de les experiències de polítiques desenvolupades per administracions locals sota el mandat constitucional (art. 129.2) de foment de l'economia social, la qual cosa es va plasmar a Espanya en la Llei

Funcions de l'economia social a nivell local

Funcions econòmiques

- Fomenten el desenvolupament econòmic endogen i de l'autonomia territorial
- Distribueixen més equitativament la renda i riquesa
- Creen i mantenen ocupació, especialment per a col·lectius vulnerables
- Contraresten el poder de mercat de les grans empreses,
- Amplien l'oferta de serveis a segments de demanda menys rendibles (banca, assegurances); -
- Exerceix un paper innovador en noves activitats i serveis (economia circular, energia renovable, serveis a persones);
- Asseguren una major estabilitat del sistema econòmic contribuint al seu bon funcionament i podent contrarestar les seues fluctuacions

Funcions polítiques

- Són escoles de democràcia, educant en la gestió del comú
- Democratitzen el control i la direcció de les empreses i els territoris (cooperatives de treballadors, associacions de desenvolupament local);
- Són un mecanisme institucional d'aprofundiment en la política democràtica
- Són un mediador en l'aplicació de polítiques on l'Estat presenta límits d'actuació

Funcions socioculturals

- Vector de canvi en valors socials
- Creació i desenvolupament del capital social
- Generen cohesió social

5/2011 d'Economia social, de 29 de març, i en la qual es reconeix institucionalment a l'economia social com a interlocutor social en el procés d'elaboració de les polítiques públiques.

Aquestes polítiques públiques són principalment estatals, d'una banda, la política fiscal favorable, per una altra la capitalització en forma de pagament únic de la prestació contributiva per desocupació, i una política pressupostària específica amb l'objectiu de millorar l'ocupació i la competitivitat de les empreses de l'economia social.

En l'àmbit autonòmic es destaca en la GUIA PES-CA la promoció de polítiques per l'Economia social desenvolupades, i en particular "el Pla biennal de suport i foment del cooperativisme 'Fent cooperatives', l'objectiu del qual era millorar la competitivitat de les cooperatives valencianes, a partir de 4 eixos: la sostenibilitat social, econòmica i mediambiental, l'increment de l'ocupació de qualitat, l'avanç en la presència igualitària de dones i joves en els àmbits empresarials de responsabilitat i l'extensió dels valors i principis propis del model cooperatiu a la resta del teixit empresarial valencià (Chaves i Savall, 2020a). Aquest pla ha sigut actualitzat per al perío-

de 21-22, pla 'Fent cooperatives II', amb l'objectiu de donar continuïtat a les mesures plantejades en el pla anterior; així com, introduir noves propostes dirigides a la reparació dels efectes provocats per la crisi de la COVID (Chaves i Savall, 2020b)."

Al costat de les iniciatives valencianes apareixen referenciades les iniciatives de Andalusia, País Basc i Galícia, entre d'altres.

En la tercera part de la guia es desenvolupa i analitza de manera succinta la col·laboració públic-privada en l'administració local i els instruments amb què compta per a desenvolupar les polítiques públiques. Es defensa en la GUIA per part dels seus autors que la col·laboració entre administracions públiques i el sector privat interessa a totes dues parts perquè les primeres obtenen la garantia d'accedir a béns o serveis sense necessitat d'assumir la gestió econòmica i a vegades tampoc el cost, mentre que les empreses aconsegueixen seguretat en el desenvolupament de la seua activitat econòmica.

El recurs a la col·laboració públic-privada s'ha utilitzat en nombroses ocasions per les Administracions Públiques com a via de finançament d'infraestructures o d'altres obres públiques o per a la prestació d'un

Tipologia de polítiques de foment de l'economia social

1. Polítiques soft. Polítiques dirigides a crear un entorn favorable a les empreses d'Economia Social

Mesures institucionals, dirigides al marge de l'operatòria institucional

- Dirigides a la forma jurídica com a actor privat.
- De reconeixement de la capacitat d'operar de les empreses de l'economia social a tot sector d'activitat econòmica, eliminant els obstacles si els hagués.
- De reconeixement de les empreses de l'economia social com a actor polític, interlocutor en l'elaboració i en l'execució de polítiques públiques.
- Organismes públics de foment de les empreses d'economia social

Mesures de caràcter cognitiu, dirigides al grau de receptivitat, visibilitat i coneixement de l'economia social

- De difusió i coneixement de les empreses de l'economia social per la societat.
- De foment de la formació en matèria d'empreses de l'economia social.
- De foment de la investigació sobre economia social.

2. Polítiques hard. Polítiques econòmiques de foment empresarial de l'Economia Social

Mesures d'oferta, dirigides a millorar la competitivitat empresarial

- Es distingeixen atenent el cicle de vida de l'empresa (segons la fase de creació o de desenvolupament empresarial) i a la funció empresarial a enfortir.

Mesures de demanda, dirigides a el nivell d'activitat econòmica

- Facilitar l'accés als mercats estrangers i els mercats públics.

FUENTE: Chaves (2010:573).

servei públic concret, la qual cosa habitualment s'ha formalitzat sobre la base d'un contracte de concessió administrativa.

La base de la col·laboració públic-privada la trobem no sols en la Constitució Espanyola i en la Llei d'Economia social sinó també en la normativa reguladora del sector públic (art. 1.3LCSP) en la mesura en què obliga a incorporar criteris socials en la contractació pública, socials i mediambientals i sempre que guarde relació amb l'objecte del contracte "en la convicció que la seua inclusió proporciona una millor relació qualitat-preu en la prestació contractual, així com una major i millor eficiència en la utilització dels fons públics. Igualment es facilitarà l'accés a la contractació pública de les petites i mitjanes empreses, així com de les empreses d'economia social".

En la citada norma, en línia amb el dictat de les institucions europees es reconeixen sistemes de cooperació vertical a través de mitjans propis no personificats, i sistemes de cooperació horitzontal, a través d'entitats del sector públic prèvia celebració del conveni corresponent. Però al seu torn la norma diferencia entre gestió directa i indirecta de serveis públics com a via de col·laboració, en el primer dels casos es destaca que podrà desenvolupar-se per la pròpia entitat local, per un organisme autònom local, per una entitat pública empresarial local, o societat mercantil local, és a dir, a través d'entitats el capital de les quals pertanga íntegrament a l'entitat local; en el segon dels casos, la gestió indirecta, serà la LCSP la que marque les diferents fórmules per al desenvolupament de la col·laboració, des de la creació d'empreses mixtes, és a dir, en les quals només parcialment l'entitat local participe en el capital (col·laboració institucional) i les fórmules contractuals recollides en el mateix text legal.

Els autors, posen valor en la GUIA la utilització de clàusules socials per a desenvolupar la col·laboració públic-privada fomentant la participació d'entitats de l'economia social, per a contribuir al desenvolupament de polítiques públiques socials dirigides a sectors molt desfavorits i en risc d'exclusió social. L'ús de clàusules socials ha sigut regulat en la LCSP de manera transversal i estratègica per al desenvolupament de la contractació pública. De fet, destaquen que "la incorporació de finalitats socials en la contractació d'obres o de serveis, entre altres contractes, ja no és una obligació moral, sinó que ve imposada per l'art. 99 de la LCSP". Destaquen en aquest punt que podran incloure's en les diferents fases del procediment de contractació pública, bé en la preparació i selecció com a criteri de solvència i garantia de

qualitat dels licitadors, per a garantir que posseeixen l'habilitació empresarial o professional necessària; en la fase d'adjudicació, com a criteris d'adjudicació i desempat, i finalment en la fase d'execució. Al costat d'això es recull en la citada normativa la figura dels contractes reservats i la reserva de mercat que es reconeix a favor de determinats col·lectius vulnerables, de manera tal que només podran participar en la licitació pública i ser adjudicatàries del contracte determinat tipus d'empreses. A més, reconeix la reserva de mercat, per la qual les autoritats públiques fixen un percentatge en el pressupost dels contractes públics que haurà d'adjudicar-se mitjançant contractes reservats.

La part essencial de la GUIA PESCA la constitueix l'apartat relatiu a Casos de polítiques de foment de l'economia social desenvolupades per les administracions locals valencianes en la qual es classifiquen a partir de les polítiques soft (mesures institucionals i cognitives) i polítiques hard (mesures d'oferta i mesures de demanda).

Els casos relatius a les polítiques soft, amb mesures institucionals, són mesures dirigides a reconèixer a l'economia social com a actor públic/privat, com a interlocutor en l'elaboració/construcció i en l'aplicació de polítiques públiques.

Les mesures cognitives per la seua part són mesures de difusió, sensibilització, formació i coneixement de l'economia social pel conjunt de la societat o grups concrets.

En el cas de les mesures hard, les mesures d'oferta es dirigeixen a millorar el finançament de les empreses d'economia social d'una banda i per una altra a promoure mesures de suport empresarial.

En el cas de les mesures hard de demanda l'objectiu és facilitar a l'accés als mercats públics i als mercats estrangers.

Polítiques soft	Mesures institucionals	Mesures dirigides a reconèixer a l'economia social com a actor públic/privat, com a interlocutor en l'elaboració/construcció i en l'aplicació de polítiques públiques Cas 1: ES en l'estratègia local de desenvolupament de Paterna Cas 2: Departament amb especialització en Cooperativisme i ES Cas 3: Consell Econòmic i Social de Bocairent
	Mesures cognitives	Mesures de difusió, sensibilització, formació i coneixement de l'economia social pel conjunt de la societat o grups concrets Cas 4: Premis Q de Quart de Poblet a l'economia social Cas 5: FestiCOOP Cas 6: Cicle de jornades d'Economia Social en ajuntaments Mesures de foment de la investigació en economia social Cas 7: Aras de los Olmos assessorat pel IUDESCOOP
Polítiques hard	Mesures d'oferta	Mesures dirigides a millorar el finançament de les empreses d'economia social Cas 8: CASTELLÓCREA- Ajudes de suport a l'economia social Mesures dirigides al suport empresarial Cas 9: Betacoop. Cooperativa d'Emprenedors Cas 10: Promoció Municipal del Desenvolupament Econòmic en Cooperativa Cas 11: Fundació València Activa Cas 12: Hotel-Coworking per a associacions i creació d'emprenedoria social Cas 13: Impuls institucional a la creació d'una cooperativa a Gestalgar Cas 14: Horta Rajolar de Betxí
	Mesures de demanda	Mesures a facilitar a l'accés als mercats públics i als mercats estrangers Cas 15: Cessió de sòl a Sant Joan d'Alacant per a habitatge públic-cooperatiu. Cas 16: Comunitats Energètiques Locals Público-Cooperatives Cas 17: Contractació Pública Responsable a l'Ajuntament de Riba-Roja. Cas 18: Contractació Pública Responsable de l'Ajuntament de València Cas 19: Les experiències de les Monedes Socials Cas 20: Concert Social entre Administracions i l'entitat Francisco Esteve

4.4. La Responsabilitat social com a vertebradora de la col·laboració públic-privada i la seua implementació en entitats de l'Economia Social

En breu serà presentada la Guia de Responsabilitat Social per a les Empreses i Entitats de l'economia Social (Guia RSEES) elaborada pels professors Monzón Campos i Vañó Vañó, membres de IUDESCOOP en col·laboració amb CIRIEC-Espanya i el finançament de la Conselleria de Conselleria de Participació, Transparència, Cooperació i Qualitat Democràtica.

La Guia RSEES pretén oferir a les entitats del sector i a les administracions públiques les línies estratègiques de la implementació real de la responsabilitat social en les empreses com a eix que es dirigeix a alinear els objectius empresarials, socials i públics.

Destaquen els autors en la seua introducció que l'exigència a les empreses d'un comportament socialment responsable s'ha obert pas en la societat de

manera gradual en els 30 últims anys i per a abordar el treball es realitza una síntesi dels aspectes més rellevants relatius al concepte de responsabilitat social des del punt de vista econòmic i des del punt de vista jurídic, sense oblidar el seu vincle amb els Objectius de Desenvolupament Sostenible. De fet, en aquesta GUIA RSEES s'han inclòs els 71 indicadors de mesurament dels ODS elaborats per a avaluar a les empreses per les organitzacions GRI (Global Reporting Initiative) i Global Compact.

Després de l'anàlisi dels diferents conceptes de RSE, els autors conclouen que el concepte de RSE s'orienta a se orienten a una convergència amb els Principis del Pacte Mundial de les Nacions Unides i el concepte de Ciutadania Corporativa (CC), conclouent que "per a assumir plenament la responsabilitat social, les empreses han d'aplicar, en estreta col·laboració amb les parts interessades un procés destinat a integrar les preocupacions socials, mediambientals i ètiques, el respecte

als drets humans i les preocupacions dels consumidors en les seues operacions empresarials i la seua estratègia bàsica”.

Els autors recorden que la responsabilitat social posseeix una idea força i és que “no sols han de complir-se les normes legals, sinó que cal anar més enllà, és important incorporar objectius i iniciatives d'índole social a l'organització, que contribuïsquen al benestar de les persones que l'integren i a l'entorn en el qual desenvolupen la seua activitat.” La RSE ha traspassat la frontera del seu ús en les societats mercantils cap a altres empreses com és el cas de les empreses de l'economia social i fins i tot a les petites i mitjanes empreses. En aquest últim cas la seua aplicació és difícil perquè sempre s'ha configurat la RSE des de la perspectiva de les grans empreses, no obstant això, diferents organismes nacionals i internacionals estan oferint models simplificats d'Informes de Responsabilitat Social, al que contribueixen en gran manera les polítiques públiques dutes a terme per les autoritats amb competència en la matèria.

Defensen els autors d'aquesta GUIA RSEES que és necessari introduir una regulació coherent en relació amb la responsabilitat social de les empre-

ses, no obstant això, malgrat els intents reguladors de les autoritats europees, fins al moment ha sigut incorporada a diferents normes, en uns casos limitant-se al mer reconeixement, i en unes altres s'ha tractat de configurar i delimitar, com és el cas de la normativa autonòmica valenciana (2018). Així, els autors fan una breu anàlisi de la normativa estatal d'una banda: Llei orgànica 3/2007, de 22 de març, per a la igualtat efectiva de dones i homes Llei 2/2011, de 4 de març d'Economia Sostenible, Llei de Transparència i Llei de Millora del Govern Corporatiu, Llei 11/2018 en matèria d'informació no financera i diversitat i en l'àmbit autonòmic li presten una especial atenció a la Llei 18/2018, de 13 de juliol, de la Generalitat, per al foment de la responsabilitat social que té per finalitat la de promoure i fomentar en l'àmbit de la Comunitat Valenciana accions i polítiques socialment responsables en les administracions públiques, el seu sector públic instrumental, en les empreses i en general en les organitzacions públiques o privades.

Els indicadors de mesurament dels ODS s'integren en una taula elaborada a partir del GRI (Global Reporting Initiative) i Global Compact.

Indicadors de Mesurament dels Objectius de Desenvolupament Sostenible

OBJECTIUS ODS	INDICADORS DE MESURAMENT
1. Fi de la pobresa: Erradicar la pobresa en totes la seua formes i en totes les seues parts.	• Percentatge mitjà de sous desagregats per tipus de contracte • Percentatge de beneficis que es reinverteixen localment o al país on es realitzen les operacions • Iniciatives per a millorar l'accés als serveis financers a persones desfavorides • Volum de biocombustibles produïts i adquirits amb criteris de sostenibilitat
2. Fam zero: Posar fi a la fam, aconseguir la seguretat alimentària i la millora de la nutrició i promoure l'agricultura sostenible.	• Polítiques i pràctiques de comunicació als consumidors sobre els ingredients i la informació nutricional, més enllà dels requisits legals. • Número i descripció de disputes significatives amb consumidors locals i pobles indígenes o d'accions relacionades amb la consulta prèvia. • Nombre de persones desplaçades i compensació per desplaçament, desglossades per tipus de projecte. • Percentatge de volum de compra verificat d'acord amb les normes internacionals de producció responsables
3. Salut i benestar: Garantir una vida sana i promoure el benestar per a tots en totes les edats.	• Naturalesa, abast i efectivitat dels programes i pràctiques relacionats amb l'accés a un estil de vida saludable, la prevenció de malalties cròniques, l'accés als aliments sans, nutritius i assequibles i la millora del benestar de les comunitats locals. • Tipus de lesió i percentatge de lesions, malalties laborals, dies perduts, absentisme i nombre total d'accidents de treball per règim o gènere. • Proporció de treballadors que tenen accés a serveis de salut dins de les instal·lacions, dades d'empleats pagats per l'empresa víctimes d'accidents o malalties relacionades amb el treball. • Inversions d'I+D, i financeres dedicades a qüestions relacionades amb malalties sobre el total de les despeses d'I+D de la companyia

4. Educació de qualitat: Garantir una educació inclusiva, equitativa i de qualitat	• Mitjana d'hores de formació a l'any per empleat, desglossat per categoria d'empleat i per gènere. • Proporció dels treballadors al llarg de la cadena de valor que reben formació a l'any. • Proporció de fills d'empleats que tenen accés a serveis de guarderies locals, accessibles i segures. • Nombre, tipus i impacte de les iniciatives de l'empresa per a conscienciar, formar en sostenibilitat i impactar sobre el canvi de comportament i resultats obtinguts.
5. Igualtat de gènere: Aconseguir la igualtat de gènere i l'apoderament de totes les dones i xiquetes.	• Nombre total i sou de nous empleats i rotació d'empleats per grup d'edat, sexe i regió. • Composició dels òrgans directius, desglossat per categories en funció del sexe, grup d'edat, pertinença a minories i altres indicadors de diversitat. • Nombre i tipus d'incidents de violència de gènere o assetjament ocorreguts en el lloc de treball. • Percentatge d'empleats que són avaluats regularment en relació al seu acompliment professional, per sexe i per categoria laboral.
6. Aigua neta i sanejament: Garantir la disponibilitat d'aigua i la seua gestió sostenible i el sanejament per a tots.	• Percentatge d'empleats que reben formació en matèria d'higiene. • Percentatge d'instal·lacions adherides a estàndards de qualitat de l'aigua. • Percentatge i volum total d'aigua reciclada i reutilitzada. • Grau de reducció dels impactes ambientals dels productes i serveis
7. Energia assequible i no contaminant: Garantir l'accés a una energia assequible, segura, sostenible i moderna per a tots.	• Consum d'energia en l'organització. • Import total invertit en energies renovables. • Activitats de recerca i desenvolupament i despesa destinada a proporcionar energia fiable i a promoció el desenvolupament sostenible. • Consum energètic dels edificis
8. Treball decent i creixement econòmic: Promoure el creixement econòmic sostingut, inclusiu i sostenible, l'ocupació plena i productiva i el treball decent per a tots.	• Mitjana d'hores de treball per setmana, incloses les hores extraordinàries. • Anàlisi dels salaris dels treballadors de l'empresa. • Nombre total i taxes de nous empleats i rotació dels empleats per grup d'edat, sexe i regió. • Nombre d'iniciatives per a millorar l'accés als serveis financers per a persones desfavorides. • Nombre de residents locals empleats, inclòs llocs de direcció. • Formació i oportunitats laborals que s'ofereixen als residents locals
9. Indústria, innovació i infraestructura: Construir infraestructures resilientes, promoure la industrialització inclusiva i fomentar la innovació.	• Despeses totals i inversions destinades a la protecció mediambiental. • Desenvolupament i impacte de les inversions en infraestructures i serveis. • Nombre, tipus i impacte del patrimoni tecnològic. • Valor econòmic directe, generat i distribuït
10. Reducció de les desigualtats: Reduir la desigualtat entre països.	• Procediments per a avaluar i controlar els riscos mediambientals i socials. • Nombre de punts físics de contacte amb l'empresa en zones de baixa densitat de població o llocs desfavorits. • Nombre d'iniciatives per a millorar l'accés a serveis financers per a persones desfavorides. • Impactes econòmics indirectes significatius i el seu abast
11. Ciutats i comunitats sostenibles: aconseguir que les ciutats i els assentaments humans siguin inclusius, segurs, resilients i sostenibles.	• Iniciatives preses per a fomentar l'ús de mitjans de transport sostenibles i els seus resultats. • Desenvolupament i impacte de les inversions en infraestructures i serveis. • Mesures de contingència i programes enfocats a desastres i emergències, plans de formació i de restauració. • Nombre i percentatge de persones que han canviat de residència en zones afectades per sorolls, conseqüència de les seues activitats

12. Producció i consum: garantir modalitats de consum i producció sostenibles.	• Reduccions en el consum d'energia en l'elaboració i distribució de productes i serveis. • Tipus i número de sistemes de certificació de sostenibilitat, qualificació i etiquetatge. • Percentatge de materials reutilitzats emprats. • Grau de reducció dels impactes ambientals. • Nombre d'accions que contribuïsquen a afavorir el consum responsable
13. Acció pel clima: Adoptar mesures urgents per a combatre el canvi climàtic i els seus efectes.	• Verificació externa de les emissions de gasos efecte d'hivernacle generades: directes (abast 1), indirectes (abast 2) i unes altres (abast 3). • Reducció de les emissions de gasos d'efecte d'hivernacle i percentatge d'emissions compensats. • Import invertit en energies renovables. • Total de despeses i inversions destinades a la protecció ambiental
14. Vida submarina: Conservar i utilitzar en forma sostenible els oceans, les mars i els recursos marins per al desenvolupament sostenible.	• Descàrrega total d'aigües i destinació. • Xifres de despeses i inversions ambientals per tipus. • Accions en hàbitats protegits o restaurats. • Anàlisi de recursos hídrics i hàbitats afectats per abocaments d'aigua de l'organització. Nombre, estat de protecció i valor de la biodiversitat
15. Vida d'ecosistemes terrestres: Promoure l'ús sostenible dels ecosistemes terrestres, lluitar contra la desertificació, detindre i invertir la degradació de les terres i frenar la pèrdua de la diversitat biològica.	• Quantitat de terra (pròpia, llogada o gestionada per activitats de producció o extracció) degradada o rehabilitada. • Nombre d'hàbitats protegits o restaurats per les activitats de l'organització. • Nombre total d'espècies en llistats nacionals i en la llista roja d'espècies amenaçades de la Unió Internacional per a la Conservació de la Naturalesa (IUCN) en àrees afectades per les operacions de l'empresa segons el grau d'amenaça de l'espècie. • Nombre i percentatge d'àrees en les quals el risc cap a la biodiversitat ha sigut avaluat i monitorat
16. Pau, justícia i institucions sòlides: Promoure societats pacífiques i inclusives per al desenvolupament sostenible, facilitar l'accés a la justícia per a tots i crear institucions eficaces, responsables i inclusives a tots els nivells.	• Percentatge del personal de seguretat format en drets humans. • Valor total de les contribucions polítiques per país i receptor/beneficiari. • Incidents confirmats de corrupció i mesures adoptades. • Valors, principis, normes i regles de conducta en l'organització, com els codis de conducta i d'ètica
17. Aliances per a aconseguir els objectius: Enfortir els mitjans d'execució i revitalitzar l'Aliança Mundial per al Desenvolupament Sostenible.	• Activitats de recerca i desenvolupament i despesa destinada a la promoció del desenvolupament sostenible. • Impactes econòmics indirectes significatius, incloent l'abast d'aquests impactes. • Import total invertit en energia renovable i inversions ambientals per tipus. • Aliances multistakeholder aconseguides i objectius aconseguits

FONT: Guia SDG Compass (GLOBAL COMPACT, WBCSD i GRDI).

Els autors de la Guia RSEES aposten perquè l'ÉS en la mesura en què és un pol d'utilitat social entre el sector públic i el sector capitalista pot satisfer necessitats socials "a través d'iniciatives empresarials democràtiques promogudes pels ciutadans per a satisfer necessitats socials a través de la solidaritat recíproca, com les activitats de les entitats privades no lucratives orientades a la distribució de béns socials o preferents a individus i famílies en risc d'exclusió social, a activitats culturals o esportives". Al que afegen que "les regles de funcionament de les organitzacions de l'Economia Social i els valors en els quals s'inspiren configuren a les mateixes com a entitats model i empreses representatives de l'aplicació del principi de responsabilitat social empresarial, tant en la seua dimensió interna com externa."

Destaquen en la GUIA que és generalment acceptat que el cooperativisme és l'ànima mater de l'ÉS, la matriu social i intel·lectual a partir de la qual s'han produït els desenvolupaments teòrics de l'ÉS. La identitat cooperativa i el seu model d'empresa responen a un mateix sistema de principis i valors codificat per una

organització no governamental, l'Aliança Cooperativa Internacional (ACI). Per això acompanya a les seues afirmacions una taula amb un conjunt d'indicadors socials elaborat per la ACI per a verificar el compliment dels Principis Cooperatius.

Finalment, destaca especialment la matriu d'àmbits i indicadors de RSE. S'ofereix informació sobre els dominis o àmbits generals de la RSE, àrees parcials de la RSE, grups d'indicadors de la RSE, indicadors individuals (si són de mercat o no mercat), el número de ODS implementat i, finalment, la dimensió de l'entitat.

La matriu es desenvolupa a partir de diversos dominis o àmbits generals de la Responsabilitat Social Empresarial que val des de l'àmbit social i laboral, mediambiental, econòmic i governança i ètica (bon govern). Cadascun d'aquests àmbits generals es desglossen en àrees parcials que al seu torn s'insereixen en grups d'indicadors de la RSE, i indicadors individuals, diferenciant en el seu cas, si es tracten d'indicadors de mercat o no de mercat.

Si partim del **domini social i laboral**, i en particular de l'àmbit social, els grups d'interès són externs, i estan

Principis cooperatius i indicadors

Principis	Indicadors (exemples)	Indicadors (número)
1. Adhesió voluntària	- Nombre de socis - Diversitat de la massa social (edat, gènere, raça, discapacitat, etc.) - Diversitat de la junta	3
2. Gestió democràtica per les persones associades	- Percentatge de persones sòcies que han votat en les eleccions a la junta - Nombre de resolucions presentades per les persones sòcies	2
3. Participació econòmica de les persones sòcies	- Percentatge del capital aportat per les persones sòcies - Percentatge del capital social que és indivisible - Indicador de lleialtat de les persones sòcies	3
4. Autonomia i independència	- Percentatge d'actius propietat d'inversions externs	1
5. Educació, formació i informació	- Percentatge d'ingressos invertits en educació, formació i informació - Nombre de participants per categories (socis, públic, joves) en programes dirigits per la cooperativa	2
6. Cooperació entre cooperatives	- Percentatge d'ingressos i despeses associades a altres cooperatives	1
7. Interés per la comunitat	- Emissions de gasos d'efecte d'hivernacle per persona sòcia - % d'ingressos destinats a organitzacions comunitàries - Pes dels aliments donats a bancs comunitaris d'aliments - Nombre d'organitzacions comunitàries admeses	4

interessats fonamentalment en polítiques i pràctiques de comunicació als consumidors sobre els ingredients i la informació nutricional, més enllà dels requisits legals, en aliances multistakeholder aconseguides i objectius aconseguits, si l'entitat disposa d'un mapa recent dels grups d'interés de l'empresa, si existeixen panells o canals de comunicació estables i regulars amb els grups d'interés, o si existeix la figura del defensor del client o usuari, així com l'eficàcia del mateix i el nivell de diligència del Defensor. D'altra banda, es destaca en aquest àmbit el desenvolupament de vies de comunicació estables i regulars amb la societat civil de la comunitat local en la qual es troben, mecanismes de participació, de diàleg, però no sols la comunicació és important sinó també la promoció de l'entorn, la intercooperació, els vincles amb les ONGs entre altres.

Un altre dels indicadors de la responsabilitat social és aquell que té a veure directament amb els **drets humans** i que avalua, el valor total de les polítiques per país i receptor/beneficiari, els incidents confirmats de corrupció i mesures adoptades, els valors, principis, normes i regles de conducta en l'organització com els codis de conducta i ètica, els incidents concernents al respecte dels Drets Humans com a conseqüència de les actuacions de l'empresa i si l'empresa posseeix de procediments que assegurin que la seua cadena de valor no recorre al treball de menors o al treball forçós o realitzat per coacció.

Al costat dels drets humans reconeixen el criteri de prevenció i erradicació del sexisme i el recurs a la igualtat de gènere. Així, s'avaluarà el número total i sou dels nous empleats i la rotació en funció del gènere, grup d'edat, pertinença a minories o bé altres indicadors de diversitat, però no sols això, sinó quina és la composició dels òrgans directius, si han existit incidents de violència de gènere o d'assetjament en el lloc de treball, el percentatge d'empleats que s'avalua regularment en relació al seu acompliment professional, per sexe i per categoria laboral, o la bretxa salarial bruta.

El següent grup d'indicadors RSE és el relatiu a l'**accessibilitat universal**, i en aquest cas s'atendrà a si l'entitat facilita l'accessibilitat física i virtual als seus espais públics, i si disposa de certificacions d'accessibilitat reconegudes de manera general.

La promoció del voluntariat també es configura com a indicador de la RSE de manera que es valoren les campanyes de captació de persones voluntàries, el nombre i distribució per gènere de les persones voluntàries, i si existeixen mesures de formació per als voluntaris.

Al costat del voluntariat ens trobem amb la cooperació al desenvolupament i en quina mesura l'entitat participa o bé impulsa entre la seua personal actuacions en aquesta matèria. Així mateix, es mesura la fi de la pobresa, atesos els sous, els beneficis les iniciatives per a la millora de l'accés a serveis financers de perso-

nes en risc, i en el cas de la fam zero, les pràctiques en matèria d'informació als consumidors sobre els ingredients i informació nutricional, si han existit disputes entre consumidors locals i pobles indígenes, persones desplaçades, o volum de compra verificada. I finalment, la reducció de desigualtats també es configura com a indicador en l'àmbit mediambiental i social.

En el **àmbit laboral** es fixen indicadors basats en la creació i manteniment de l'ocupació, amb l'avaluació de les persones emprades, gènere, jornada completa o no, ocupació fixa o temporal, si els empleats són socis o el rang salarial. Però també s'analitza la qualitat d'aquesta ocupació, a partir de la sinistralitat, mesures de seguretat i higiene, formació, entre altres. No oblidem que es presta una especial atenció a la contractació de persones amb discapacitat o en risc d'exclusió social, a la conciliació de la vida personal, laboral i familiar, i a una educació de qualitat.

Des de la **perspectiva mediambiental** i l'ús dels recursos, s'avaluen les activitats tendents a evitar l'ús de recursos en risc d'esgotament, la protecció de la biodiversitat, el consum de productes ecològics certificats, l'estalvi energètic, d'aigua, l'ús d'energies renovables i el nivell de reciclatge, control disminució de residus, recuperació de deixalles, i actuacions per a evitar l'obsolescència injustificada. Reducció de la petjada ecològica, garantir aigua neta i sanejament, energia assequible i no contaminant i promoure les infraestructures resilient, indústria inclusiva i innovació social. Es valorarà actuacions per a aconseguir ciutats i comunitats sostenibles, a promoure accions pel clima i actuacions per a fomentar el consum i la producció sostenibles entre altres actuacions.

En **matèria econòmica**, resulta essencial controlar el procés productiu i crear cadenes de proveïment responsable, investigació socialment responsable, competència lleial en el mercat, màrqueting responsable i comerç just, localització de les empreses, valor econòmic distribuït, inversió, com és la destinació dels excedents, el nivell de col·laboració amb les AAPP, actuacions d'I+D+I vinculades a aspectes socials o mediambientals, suport al desenvolupament global. Un altre element essencial a avaluar és el nivell de transparència de les entitats, la qual cosa es valorarà a través del nivell d'informació ofert a través del seu web.

Finalment, i vinculat amb les obligacions de transparència es quantificarà la **governança** i l'ètica, a partir de la valoració del compliment i la prevenció de conductes irregulars. Així s'atendrà el nombre de mitjans interns de lluita contra la corrupció i suborn, certificacions de qualitat, informes de *compliance*, i per tant actuacions per a la prevenció de delictes, anticorrupció i suborn, prevenció de riscos laborals, polítiques d'implantació de la RSE inclosa l'existència o no de codis de bon govern.

L'ECONOMIA SOCIAL EN ACCIÓ · EN PORTADA

ENTREVISTA AMB RAFAEL CHAVES ÁVILA, NOU PRESIDENT DE LA COMISSIÓ CIENTÍFICA DE CIRIEC-ESPANYA

Rafael Chaves (Estrasburg, 1966), catedràtic de la Universitat de València i director del Programa de Doctorat en Economia Social de la mateixa Universitat, va ser nomenat en la passada assemblea general de CIRIEC-Espanya nou president de la seua Comissió Científica, en substitució de José Luis Monzón. Primer director del IUDESCOOP, entre 2003 a 2010, el professor Chaves ja va ser també president de la Comissió Científica sobre Economia Social i Cooperativa de CIRIEC-Internacional, i és des de fa 20 anys editor de la revista científica d'Economia de CIRIEC-Espanya. En aquesta entrevista, Rafael Chaves ens parla dels seus objectius per a la Comissió Científica de CIRIEC-Espanya, del paper de l'ampli col·lectiu d'investigadors en Economia Social, així com de la importància de la presència i extensió de l'Economia Social en la Universitat.

Ser nomenat president de la Comissió Científica de CIRIEC-Espanya, successor dels mestres José Barea i José Luis Monzón, és un honor, però també un enorme desafiament i responsabilitat, per la seua gegantesca labor duta a terme, la qual deixa el llistó molt alt.

-Estimat professor Chaves, felicitats pel seu nou nomenament com a president de la Comissió Científica de CIRIEC-Espanya. Què significa per a vostè aquest nomenament?

-CIRIEC és la institució científica de l'economia social espanyola. Va ser creada en 1986 aglutinant nombroses persones procedents del sector de l'economia social, del món acadèmic, del sector sindical i de les administracions públiques interessades en construir i consolidar intel·lectualment el llavors emergent camp de l'economia social. Es pretenia obrir un espai per al debat i la creació d'idees sobre un àmbit socioeconòmic que no casava bé, quan no desafiava, al model empresarial dominant, amb un concepte, teories i discursos científics. La primera aportació de CIRIEC va ser precisament el concepte d'economia social, excel·lentment perfilat pels professors José Barea i José Luis Monzón, que van ser tots dos primer i segon president successivament de la Comissió Científica de CIRIEC-Espanya. La segona aportació de CIRIEC, de tots dos presidents, va ser aconseguir un consens entorn d'aquest concepte al nostre país. A partir d'ací es va procedir a construir intel·lectual i sociològicament l'àmbit del coneixement de l'economia social: es va activar una revista científica especialitzada, es van organitzar periòdicament jornades d'investigadors, es va vertebrar progressivament en una xarxa als investigadors de les diferents universitats espanyoles i es va elaborar el primer gran referent, el Llibre blanc de l'Economia Social a Espanya que tots dos van dirigir.

Ser nomenat president d'aquesta Comissió Científica, successor de tots dos mestres, és un honor, però també un enorme desafiament i responsabilitat, per la seua gegantesca labor duta a terme, la qual deixa el llistó molt alt. Per part meua, pretenc continuar desenvolupant les línies d'actuació de CIRIEC, línies en les quals he vingut participat activament aquests vint anys. CIRIEC compta amb un pla estratègic, que ha sigut consensuat àmpliament i ha de ser executat. Pretenc potenciar nous grups d'investigació i donar-los suport a través dels mecanismes de què disposem des de l'organització, així com desenvolupar noves

línies d'investigació preferents, sempre lligades a les demandes tant del sector com de les administracions, perquè creiem que, com a investigadors amb epistemologia compromesa, el coneixement científic ha de ser útil a la societat en la qual s'inscriu.

-Espanya té una àmplia trajectòria en la investigació en Economia Social, amb més de 400 investigadors censats, segons el nou Directori d'Investigadors de CIRIEC-Espanya. Què opina vostè del col·lectiu investigador en Economia Social? Quin nivell d'internacionalització presenta?

-Un dels trets que desitge destacar de la comunitat científica espanyola de l'economia social és l'elevat nombre de joves, nous doctors, lligats a desenes d'universitats, molt proactius i amb excel·lent capacitat per a materialitzar un relleu generacional en aquest camp, relleu que ja s'està produint. Demostren que l'economia social és un camp dinàmic i amb molt de futur.

Un altre tret a destacar és, sens dubte, l'elevadíssima internacionalització dels investigadors espanyols i el seu compromís amb el seu objecte d'estudi. En efecte, els investigadors espanyols vinculats a CIRIEC han estat sempre vinculats en les activitats de CIRIEC-Internacional, la xarxa internacional d'investigació en economia social més àmplia del món. Han participat en els seus grups de treball, les seues publicacions tant en la seua revista com en les monografies, els seus estudis, els seus congressos científics i institucionals. La presència d'investigadors espanyols sempre ha sigut molt àmplia: estime que un terç dels investigadors dels últims congressos científics de CIRIEC-Internacional són espanyols o de parla hispana. Això revela el dinamisme i la qualitat de la comunitat científica del nostre país, que compta amb unes 400 persones a tenor de l'últim Directori d'investigadors elaborat per CIRIEC-Espanya. Això ha legitimat que l'espanyol es reconeguera fa ja quasi deu anys com a llengua oficial de CIRIEC-Internacional.

Com a símbols d'aquesta internacionalització tenim a Barea i Monzón, dos presidents de la comissió cien-

tífica de CIRIEC, que van elaborar ja en els anys noranta el primer estudi nacional sobre comptes satèl·lit de l'economia social, finançat per la Comissió Europea, i van elaborar el Manual de comptes satèl·lit de cooperatives i mutualitats, que continua sent el referent internacional en la matèria. També hem sigut espanyols els que hem dirigit els amplis equips de treball en CIRIEC-Internacional per a elaborar els tres Informes sobre l'economia social a la Unió Europea per al Comité Econòmic i Social Europeu. Això, sense esmentar la dimensió iberoamericana, la qual mereix un capítol per si sol.

I més d'una vintena d'investigadors espanyols han participat en els projectes d'investigació, en els grups de treball afavorits per CIRIEC-Internacional, com l'estudi sobre l'economia social davant les crisis de l'ocupació i de l'estat de benestar, els grups empresarials i hòldings d'economia social, l'emergència de les polítiques d'economia social, el paper de l'economia social en el desenvolupament territorial i, més recentment, els fenòmens d'innovació i isomorfisme en l'economia social, tots els quals han sigut publicats en la revista 'Annals of Public and Cooperative Economics', i en editorials de prestigi.

En fi, els investigadors espanyols han contribuït decisivament al fet que CIRIEC-Internacional siga el que és en l'actualitat, un 'think tank' a nivell europeu en matèria d'economia social. De fet, CIRIEC va ser triat com a institució referent en el GECES – Grup d'experts en economia social i empreses socials de la Comissió Europea, institució a la qual tinc la satisfacció de representar en aquest òrgan.

-Dins del seu camp d'estudi, destaquen els treballs realitzats sobre polítiques públiques cap a l'economia social, així com estudis que comparen el concepte d'economia social amb altres conceptes emergents com el d'economia solidària, responsabilitat social, emprenedoria social, economia del bé comú, economia circular, etc. Per què és tan important el debat conceptual de l'economia social i en quin estat es troba?

-Un camp de la realitat social i econòmica no pot ser abordat científicament ni ser objecte de polítiques públiques si no es fita. És necessari delimitar-ho per a després ser construït intel·lectualment, edificar un paradigma científic i ser reconegut i objecte d'accions socials i polítiques.

Ara bé, un constructe intel·lectual, com ho és l'economia social, no és neutral en l'àmbit de les ciències socials i econòmiques. Genera un imaginari social que és portador d'un projecte de societat, d'un model de desenvolupament. I ací emergeix el problema: forces sociopolítiques divergents quant

a interessos competiran perquè el seu propi constructe intel·lectual, el seu paradigma i la denominació que han triat, imperen en l'espai intel·lectual de referència. Des de la crisi dels anys setanta fins a l'inici del present segle coexistien dos grans paradigmes, o construccions intel·lectuals, el de l'economia social i el del nonprofit. Més recentment ha emergit una ona de neoconceptes que han complicat aquest espai, allunyant la possibilitat de consens, i amb ell, d'actuacions socials i polítiques d'ampli abast. És necessari aclarir les diferències i similituds entre uns i altres conceptes i buscar una via de consens. Perquè en cas contrari -i hi ha interessos en això- estarem en un escenari ben conegut en la teoria política com és la de generar confusió i perplexitat en els responsables de les polítiques públiques en aquest àmbit, els quals poden fàcilment finalment no fer res.

-En la seua trajectòria en CIRIEC-Espanya porta exercint també durant molts anys la labor d'Editor de 'CIRIEC-Espanya, revista d'Economia Pública, Social i Cooperativa', a la qual ha aconseguit situar en les principals bases de dades internacionals i entre les revistes científiques d'Economia i Ciències Socials de major prestigi del país. En quina situació es troba actualment la revista?

-Una de les primeres iniciatives de CIRIEC-Espanya, fa ja més de trenta anys, va ser posar en marxa una revista científica sobre economia social i cooperativa. Aquest tipus de revistes constitueix el principal mitjà de comunicació dels resultats de la investigació desenvolupada en un camp, d'intercanvi i de debat. Però sobretot, les revistes constitueixen un element clau de legitimació no sols científica sinó social, política i econòmica del seu objecte d'estudi, en aquest cas, l'economia social. Contribueixen a construir un discurs científic rigorós en un àmbit, defugint sectarismes, diatribes i 'fakes'.

La publicació en aquestes revistes exigeix que els articles siguen elaborats en un llenguatge precís i amb metodologies rigoroses, i requereix de la complicitat de la comunitat científica, via l'avaluació de cada article per part d'altres investigadors.

La creixent magnitud i qualitat de la investigació en economia social, la pertinència i control de qualitat del que es publica en aquesta revista, el rigor i eficàcia en la gestió de la revista, la implicació de la comunitat científica en l'avaluació, així com l'atenció als estàndards nacionals i internacionals de mesurament del prestigi i impacte han sigut els principals factors que expliquen que 'CIRIEC-Espanya, revista d'economia pública, social i cooperativa', es trobe segons Dialnet-mètriques, entre les deu primeres re-

vistes científiques espanyoles d'economia amb major impacte, de les 175 existents; que haja sigut avaluada tres vegades consecutives en els últims deu anys per l'agència estatal FECYT obtenint el Segell de qualitat de revista excel·lent i que, a més, estiga indexada en les dues bases de dades internacionals considerades més prestigioses, la WOS-Web of science i Scopus, ocupant en elles posicions rellevants. Això és tot un èxit, considerant l'específic del seu àmbit objecte d'estudi i l'idioma que utilitza, l'espanyol, el qual, des del consell de redacció de la revista, sempre s'ha defensat que és tan portador de coneixement científic com l'idioma dominant en les diferents ciències.

Enguany, 2020, la revista publica el seu número 100. El dia 24 de novembre celebrarem en un Acte aquest fet tan significatiu.

-Dins de la seua llarga trajectòria, vosté va ser també el primer director de l'Institut Universitari d'Economia Social, Cooperativisme i Emprenedoria (IUDESCOOP) de la Universitat de València. Després de quasi 20 anys quin balanç realitza vosté del IUDESCOOP i la seua aportació a la formació i estudi de l'economia social?

-Quan em vaig incorporar com a jove professor a la Universitat de València a principis dels anys noranta, ràpidament vaig entrar en contacte amb un grup de col·legues i amics investigadors en cooperativisme i economia social de diversos departaments. Era inevitable aqueixa trobada perquè allí tenia i té la seua seu CIRIEC-Espanya i se situa el centre de documentació

CIDEC. Era, no obstant això, sorprenent veure la impressionant projecció externa d'aquest grup de persones, en les seues investigacions, en la seua formació i en la seua transferència de coneixement, i no obstant això, l'escassa institucionalització d'aquest grup dins de la pròpia universitat. Era una mica això de 'a casa del ferrer, cullera de pal'. Ho reflexionem, prenem referents d'altres universitats, en particular l'institut Gezki, en la Universitat del País Basc, i portem avant el projecte de creació d'un institut universitari. En 2002 rebem l'informe favorable del Govern d'Espanya i en 2003 el decret de creació per part de la Generalitat Valenciana, perquè un Institut Universitari és una institució de rang anàleg a una Facultat o un Departament universitari. Aquest suport institucional anava a enfortir les investigacions, la formació i la transferència a la societat en el camp de l'economia social, en col·laboració estreta amb CIRIEC. Això últim significa que el IUDESCOOP col·labora en la gran majoria de les activitats desenvolupades per CIRIEC.

Som ja quatre els directors de l'Institut que hem desenvolupat actuacions estratègiques, cadascun amb el seu estil. Jo destacaria dos assoliments principals en aquests anys, un, la consolidació dels estudis de màster, amb el seu Màster en Economia Social (cooperatives i entitats no lucratives) que va ja per la seua 15ª edició i pel qual han passat més de 250 estudiants, i de doctorat, amb el seu Programa oficial de doctorat en Economia Social (cooperatives i entitats no lucratives), l'únic especialitzat en aquest camp a Espanya i probablement dels pocs que existeixen

a Europa. Tots dos van tornar a ser acreditats l'any passat per l'Agència Nacional d'Avaluació, la qual cosa revela la seua pertinència i qualitat en l'àmbit universitari. I un altre assoliment és el de transformar a la universitat com un actor en la promoció de l'economia social, co-particip en les polítiques públiques implementades i en les iniciatives del sector més pròxim en el territori.

-Recentment, la Xarxa ENUIES, de CIRIEC-Espanya, va presentar el Manifest per una major presència de l'economia social en la Universitat espanyola. Què caldria fer per a promoure l'ensenyament i la investigació en economia social en la universitat?

-La Xarxa ENUIES, que integra a més d'una vintena de centres i instituts d'investigació de sengles universitats espanyoles, va ser creada a mitjan la dècada passada en el marc de la xarxa de CIRIEC a fi d'impulsar i coordinar l'activitat dels grups universitaris més consolidats especialitzats en economia social, així com d'augmentar l'espai de l'economia social en l'àmbit universitari. Una de les primeres iniciatives, allà pel 2005-2006, en el context de la reforma europea dels

plans d'estudi europeus (coneguda com a Procés de Bolonya), va ser la de posar en marxa un Màster en economia social a nivell estatal. La seua estructura i contingut va ser consensuat en la comissió d'estudis de la Xarxa ENUIES. I diverses universitats van procedir a implantar-ho oficialment, la primera, la Universitat de València.

Des de llavors s'han multiplicat les ofertes d'estudis vinculats a l'economia social en les universitats espanyoles, amb diplomes, certificats i màsters. En molts casos existeixen també assignatures dins dels Graus sobre economia social, com succeeix, per exemple, en el Grau d'Economia de la meua universitat. Sovint, aquesta oferta formativa compta amb el suport financer dels governs autonòmics respectius, dins del marc de les polítiques de foment i difusió de les cooperatives i l'economia social existents des dels anys vuitanta. No obstant això, excepte alguns casos, l'oferta de formació universitària no es troba compassada amb el pes socioeconòmic i la projecció que té l'economia social a Espanya.

El mes de febrer passat la Xarxa ENUIES va organitzar la 1r Setmana Universitària de l'Economia Social, en la qual van participar més de 2.000 persones i es van desenvolupar més de 70 activitats. En aqueixa Setmana es va presentar el Manifest per una major presència de l'economia social en l'àmbit universitari, on es va explicitar que s'ha avançat poc en la materialització dels compromisos establits tant en la Llei 5/2011, de 29 de març, d'Economia Social com en l'Estratègia Espanyola de l'Economia Social 2017-2020 quant a la formació en economia social, el suport a la investigació, desenvolupament i innovació així com a la transferència de coneixements entre les empreses d'economia social, la universitat i les administracions públiques.

En l'actual context de revisió de l'Estratègia i de les polítiques de foment de l'economia social, considere fonamental que es pose en marxa un grup de treball sobre 'Coneixement', integrat per representants del sector, de les universitats i de les administracions, que co-construïsquen un pla que execute les línies mestres generals existents en les dues regulacions citades pel que fa a formació, investigació i transferència. Un pla elaborat en un temps raonable, consensuat, programat, amb pressupost per a la seua realització i amb mecanismes de execució i avaluació.

L'ECONOMIA SOCIAL EN ACCIÓ · LES NOSTRES FEDERACIONS

CONFEDERACIÓ DE PERSONES AMB DISCAPACITAT FÍSICA I ORGÀNICA DE LA COMUNITAT VALENCIANA (COCEMFE CV)

- Carrer Poeta Navarro Cabanes, 12, bajo
46018 València
- Tel: 963 832 534 / 963 262 302

- Any de constitució: 1991
- E-mail: cocemfe@cocemfecv.org
- Web: <http://cocemfecv.org>
- Facebook: <https://www.facebook.com/cocemfe.comunitatvalenciana/>
- Twitter: @COCEMFECV
- Instagram: @COCEMFECV

COCEMFE

Comunitat Valenciana

La Confederació de Persones amb Discapacitat Física i Orgànica de la Comunitat Valenciana (COCEMFE CV) és una organització sense ànim de lucre amb el principal objectiu de la defensa dels drets de les persones amb discapacitat física i orgànica i la promoció de la seua inclusió plena i participació en la societat per a contribuir així a la construcció d'una societat inclusiva i diversa.

Nascuda el 1991 i declarada Entitat d'Utilitat Pública, està formada per les federacions territorials d'Alacant, Castelló i València, les qual, alhora, agrupen un centenar d'associacions de persones amb discapacitat de tota la Comunitat Valenciana, amb un volum de 20.000 persones representades.

COCEMFE CV és una de les 16 confederacions autonòmiques integrades en la organització estatal que rep el mateix nom. Els seus fins són la promoció i defensa dels drets de les persones amb discapacitat física i orgànica, la coordinació i assessorament a les federacions integrades i el foment de l'associacionisme i l'activitat entre el col·lectiu per a millorar la defensa de les condicions de vida.

De l'assistencialisme als Drets Humans

Esta plataforma i les seues entitats treballen des de la perspectiva dels Drets Humans, amb base en la

Convenció sobre els Drets de les Persones amb Discapacitat de les Nacions Unides (ONU), que suposa el primer tractat internacional de Drets Humans aprovat al segle XXI per unanimitat.

A açò cal sumar la iniciativa Planeta 10, promoguda des de COCEMFE Estatal i que imbueix l'activitat de les seues associacions membre. Juan Mondéjar, president de COCEMFE CV, explica que les persones amb discapacitat volen prendre el paper que els pertoca com a ciutadans de dret ple: "Planeta 10 tracta de promoure un model de ciutadania global capaç de contribuir a la lluita contra la pobresa i la promoció del desenvolupament dels pobles", explica. Amb el lema "Per un món sostenible i inclusiu", esta iniciativa pretén promoció la incorporació de les necessitats de les persones amb discapacitat física i orgànica en el compliment dels 17 Objectius del Desenvolupament Sostenible (ODS) de l'Agència 2030 de l'UNO i posar així en valor el paper que té el moviment associatiu en la construcció d'una societat inclusiva.

COCEMFE CV és una de les 16 confederacions autonòmiques integrades en l'organització estatal que rep el mateix nom. Els seus fins són la promoció i defensa dels drets de les persones amb discapacitat física i orgànica, la coordinació i assessorament a les federacions integrades i el foment de l'associacionisme i l'activitat entre el col·lectiu.

Canvi social per a una societat més inclusiva

Esta confederació i el seu moviment associatiu treballen actualment des de diversos servicis principals, a través dels quals desenvolupen programes i projectes. Estos són els servicis d'Accessibilitat, Assessorament Jurídic, Comunicació i Educació Inclusiva.

Des d'ací es porten a terme projectes per a l'eliminació de barreres arquitectòniques i la promoció de l'accessibilitat i el disseny universal, de sensibilització o de comunicació, i també programes sobre informació general d'àmbit de la discapacitat, assessorament jurídic, congressos i convencions especialitzades, programes d'educació sexual i recerca d'ocupació i formació, entre d'altres. A més, assessora en els processos soci-educatius de les persones amb discapacitat física i orgànica, ofereix assistència i suport psicològic a les famílies i promou activitats culturals, d'oci i temps lliure i de turisme inclusiu i accessible.

Així mateix, alimenten una xarxa de col·laboradors entre els quals destaquen les principals universitats autonòmiques, instituts tecnològics del sector i empreses relacionades amb el món de la discapacitat física i orgànica.

Finalment, impulsen i desenvolupen la participació tant de la Confederació com de les Federacions territorials i Associacions integrades en organismes

públics i privats, contribueixen al desenvolupament legislatiu d'aquelles matèries que afecten les persones amb discapacitat física promouen l'atenció sociosanitària del col·lectiu.

Donant resposta als nous temps

En este sentit, entre les fites aconseguides pel moviment organitzat de la discapacitat en la Comunitat Valenciana, destaca l'adaptació de l'Estatut de Persones amb Discapacitat als preceptes de la Convenció de l'ONU, les aportacions a la Llei Valenciana de Serveis Socials Inclusius i la contribució a l'Estratègia Valenciana per la Igualtat de Tracte i No-Discriminació i la Prevenció de Delictes d'Odi, que pretén lluitar contra els prejudicis i estendre la idea de la diversitat de la societat com una característica positiva amb arrelament democràtic.

En l'actualitat, la confederació i les seues entitats treballen en les aportacions a la futura Llei Valenciana d'Accessibilitat Universal, que tractarà de regular de manera transversal aquesta matèria i d'obrir la porta a la quarta generació de drets, relacionats amb la Societat de la Informació.

COCEMFE CV es perfila com una entitat punta de llança que vol detectar i donar resposta a les noves

Com són les persones amb discapacitat en la Comunitat Valenciana

Les estadístiques sobre discapacitat en la Comunitat Valenciana són limitades i es troben disperses. Es pot consultar dades de grans enquestes estatals de l'Institut Nacional d'Estadística (INE), com, per exemple, l'«Enquesta sobre discapacitats, autonomia personal i situacions de dependència» (EDAT), de l'any 2008, la qual es troba pendent d'actualització.

Aquest estudi xifra les persones amb discapacitat en la Comunitat Valenciana en 452.800, de les quals 192.200 són homes i 259.500 són dones. Per edats, el grup més nombrós el conforma la població amb discapacitat major de 65 anys, el qual representa el 55% del col·lectiu, mentre que la infància amb discapacitat representa el 7% del total.

Dins dels diferents tipus de discapacitat, la física i l'orgànica suposen entre un 60% i un 70% del total.

Participants en l'Assemblea de COCEMFE CV de 2019.

necessitats de les persones amb discapacitat, per la qual cosa en els últims temps ha posat en marxa iniciatives per a formar a docents en Educació Inclusiva, per a proporcionar Assistència Personal a menors en situació de dependència i per a promoure la inclusió de les persones amb discapacitat a través del turisme inclusiu i accessible. També treballa en l'actualitat en el foment d'habitatges accessibles i de parcs infantils inclusius, i també en la lluita contra la bretxa digital per a una Societat Digital més igualitària. Les seues federacions territorials són especialistes en la intermediació laboral per a la inclusió de les persones amb discapacitat en el mercat de treball. Finalment, advoca per un model residencial centrat en l'autonomia personal a través de l'accessibilitat i la tecnologia aplicada.

Al llarg de 2020, any de la pandèmia per COVID-19, ha orientat els seus serveis i la seua incidència política a atendre les noves necessitats sorgides de la situació per a donar resposta a un col·lectiu amb un especial risc i vulnerabilitat.

En 2019, COCEMFE CV i les seues federacions territorials van dur a terme un total de 45 projectes en els quals van participar 33.578 persones.

Treball en xarxa i cooperació

COCEMFE CV té una elevada implicació en taules i entitats en defensa de les persones amb discapacitat i les seues famílies. Així, participa en el Comitè d'Entitats Representants de Persones amb Discapacitat de la Comunitat Valenciana (CERMI CV); en la Plataforma de Voluntariat de la Comunitat Valenciana (PVCV); en

l'Institut de Biomecànica de València; en l'Associació per a la Cura de la Qualitat de Vida (CVIDA), i en la plataforma per la X Solidària. Més sectorialment també participa en el Consell de Participació Ciutadana de la Comunitat Valenciana; en el Fòrum de Participació Ciutadana de Ferrocarrils de la Generalitat Valenciana; el Comitè tècnic assessor de l'Ajuntament de València sobre discapacitat; la Comissió de Seguiment de les normes DC 09 de la Conselleria d'Infraestructures, Territori i Medi Ambient; la Mesa del Taxi de la Comunitat Valenciana, i la Mesa per l'Accessibilitat de la Comunitat Valenciana.

A més, en el seu si, té comissions de treball específiques sobre Accessibilitat, Sanitat i Bretxa Digital, de recent creació.

Cap a un concepte social de la discapacitat

La Convenció Internacional sobre els Drets de les Persones amb Discapacitat defineix la discapacitat com un "concepte que evoluciona i que resulta de la interacció entre les persones amb deficiències i les barres degudes a l'actitud i a l'entorn que eviten la seua participació plena i efectiva en la societat, en igualtat de condicions amb les altres", definició que també trobem en la normativa estatal a través de la Llei General de Drets de les Persones amb Discapacitat i de la seua Inclusió Social.

Mondéjar incideix en la importància de treballar des d'aquest canvi de paradigma de l'individual al social: "Comprendre i defensar aquest concepte de discapacitat és crucial per a contribuir a la igualtat d'oportunitats, perquè les persones no tenen limita-

cions, sinó que se les troben quan interactuen amb un entorn físic i social que no té en compte les seues necessitats funcionals”, indica.

Reptes de l'associacionisme de la discapacitat

El moviment associatiu de la discapacitat física i orgànica en la Comunitat Valenciana ha realitzat nombroses aportacions des de la societat civil per a la millora de les condicions de vida i el reconeixement dels drets reals i efectius de les persones amb discapacitat al llarg dels últims anys.

El president de COCEMFE CV recull el llegat i els reptes que ha d'afrontar el moviment associatiu: “Som un moviment fort i amb un gran bagatge. No obstant això, en l'actualitat afrontem diversos reptes envers l'associacionisme i envers les persones a les quals representem. Necessitem recanvi generacio-

nal en les nostres entitats, afrontem la construcció d'una societat sense prejudicis en la qual capiguem tots, hem d'estar atents per a la detecció de noves necessitats i aturar el creixement de la desigualtat”, afirma Mondéjar.

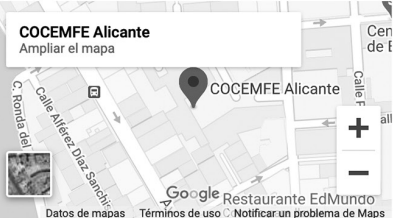
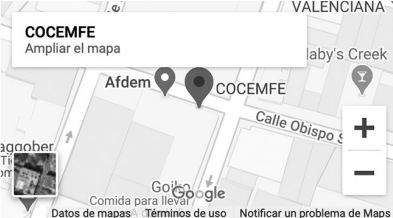
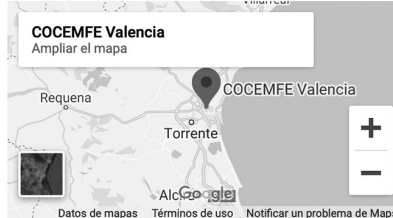
“El paper de les persones amb discapacitat en l'economia, del seu teixit associatiu i del Tercer Sector Social en general, ha de ser cada vegada més significatiu, ja que la nostra inclusió en la societat amplia mercats, crea noves oportunitats de negoci, nous perfils professionals i aporta models humanistes centrats en la persona, en la seua autonomia i en la seua capacitat de decisió”, argumenta el president de COCEMFE CV, Juan Mondéjar.

Transvasar la veu de les persones amb discapacitat física i orgànica a les polítiques públiques és, finalment, el que guia a COCEMFE CV en el seu treball constant cap a una societat diversa, inclusiva i amb oportunitats per a totes les persones.

Discapacitat física i orgànica

La discapacitat física fa referència a la disminució o absència de funcions motores o físiques, la qual, al seu torn, repercuteix en el desenvolupament o manera de dur a terme determinades activitats en una societat que presenta severes limitacions i barreres. Per això, les persones amb discapacitat física troben dificultats en la realització de moviments o en la manipulació d'objectes i els pot afectar altres àrees com el llenguatge. Entre les més conegudes, estan les situacions causades per lesió medul·lar, l'espina bífida, l'esclerosi múltiple, la distròfia muscular, amputació o la paràlisi cerebral.

La discapacitat orgànica és aquella produïda per la pèrdua de funcionalitat d'alguns sistemes corporals, que solen relacionar-se amb els òrgans interns o processos fisiològics, ja siga de manera congènita o adquirida, i en les quals la pròpia càrrega del tractament necessari és també causa de discapacitat. És el cas de malalties renals, hepàtiques, cardiopaties, fibrosi quística, malaltia inflamatòria intestinal i malalties metabòliques, linfedema, hemofília, lupus, malalties reumàtiques, cefalees, migranyes, alzheimer, pàrkinson, trastorns de la son, fibromiàlgia o síndrome de fatiga crònica.

 COCEMFE Alicante Ampliar el mapa C/ Cronista Joaquín Collá, 5 03010 – ALICANTE ☎ +34 965 257 187	 COCEMFE CASTELLÓN Ampliar el mapa C/ Obispo Salinas 14, 12003 – CASTELLÓN ☎ +34 964 223 320 ☎ +34 964 231 912	 COCEMFE VALENCIA Ampliar el mapa C/ Torres, 12, bajo 46018 – VALENCIA ☎ +34 963 83 77 08
---	--	---

L'ECONOMIA SOCIAL EN ACCIÓ · LES NOSTRES EMPRESES

INDICOOP, LA UNIÓ DE QUATRE COOPERATIVES VALENCIANES DEL TÈXTEL PER A FER FRONT A LA PANDÈMIA

• INDICOOP

C/ Arquebisbe Mayoral, 11 Baix
46002 València

Quatre cooperatives valencianes de treball del sector tèxtil s'han unit i han format INDICOOP, una cooperativa de 2n grau "per a ser més competitives i plantar cara a les dificultats del context econòmic derivat de la pandèmia del Covid-19". INDICOOP s'emmarca en el procés promogut des de la Conselleria d'Economia Sostenible de la Generalitat Valenciana, per a relocalitzar la indústria i garantir la producció local i el subministrament de materials essencials, que evite l'excessiva dependència de proveïdors internacionals.

La fórmula triada finalment per a dur a terme aquesta iniciativa ha sigut la d'integrar-se en una cooperativa de 2n grau. La Llei de Cooperatives de la Comunitat Valenciana, en el seu article 101, recull la possibilitat que les cooperatives individuals constituïsquen cooperatives de 2n grau "per a desenvolupar una activitat econòmica de manera cooperativitzada en favor de tots els integrants". És el cas de INDICOOP, integrada per les cooperatives de treball **Blaper Coop V**, **Curtitex Coop V**, **Fil a Fil Coop V** i **Mundo Mara Coop V**, totes elles situades a la província de València.

Blaper Coop V és una cooperativa d'Enguera dedicada a la confecció de peces de vestir per a home i roba laboral; Curtitex Coop. V, de Canals, es dedica a la confecció de peces de cuir i d'altres gèneres de punt; Fil a Fil, situada a València, confecciona roba de llar, peces de vestir i complements, i Mundo Mara Coop V, també de València, es dedica al disseny i producció d'uniformes escolars, chándals i pitets.

A partir d'ara aquestes quatre cooperatives, cadascuna de les quals continuarà mantenint la seua independència empresarial per a seguir amb la seua activitat pròpia, duran a terme de manera conjunta a través de la nova entitat INDICOOP una nova línia de producció. En un primer moment produiran màscares dotades de la certificació i homologació co-

responents. Hi ha contactes avançats dins del món cooperatiu perquè part d'aquesta producció puga canalitzar-se a cooperatives del sector agrari, educatiu o de consum. En un següent estadi s'estudiarà la possibilitat de produir altres equips de protecció.

La Conselleria d'Economia Sostenible, Sectors Productius, Comerç i Treball, ha elaborat la 'Guia per a la reorientació, el desenvolupament i posada en marxa d'activitats del sector tèxtil en la situació d'emergència Covid i post Covid-19. Una oportunitat per al cooperativisme', per a aclarir el marc normatiu per a la fabricació de material sanitari. Posteriorment, la conselleria ha treballat amb FEVECTA per a fomentar la intercooperació en el marc d'ajudes al foment de l'economia social 2020.

Amb el suport i assessorament de FEVECTA

En efecte, la Federació València d'Empreses Cooperatives de Treball Associat (FEVECTA) ha tutoritzat el procés de gestació de INDICOOP i, a més d'assessorar les cooperatives sobre la viabilitat i els aspectes jurídics de la iniciativa, ha facilitat els espais de trobada, ha mediat en els consensos necessaris i ha dut a terme la interlocució amb l'administració pública.

Han sigut diverses setmanes d'intensa col·laboració entre FEVECTA i les cooperatives compromeses amb el projecte.

Després de la seua creació, INDICOOP s'ha convertit en la tercera cooperativa de 2n grau que es constitueix dins del sector del cooperativisme de treball a la Comunitat Valenciana, les altres dues pertanyen al sector d'ensenyament (Grup Akoe Educació i SITE Serveis Comunitaris Coop.V.). La integració de cooperatives en estructures de major grau és un recurs d'ús comú en els diferents sectors del cooperativisme, sobretot en l'agrari, on existeixen exemples fins i tot de cooperatives de tercer grau, per a millorar la transformació dels productes agraris i la seua posterior comercialització dins i fora de les nostres fronteres.

Desenvolupar la intercooperació

El conseller d'Economia Sostenible, Sectors Productius, Comerç i Treball, Rafa Climent, ha destacat que en aquest escenari de crisi sanitària i econòmica a causa de la pandèmia, "el cooperativisme és una fórmula ideal a fomentar perquè s'ha demostrat en anteriors crisis que és més resistent davant la destrucció d'ocupació". A més, "desenvolupar la intercooperació és bàsic per a enfortir les cooperatives industrials i guanyar competitivitat i accés als mercats. Igualment, permet major agilitat i adaptació del sector a situacions canviants, focalitzant en la qualitat i la sostenibilitat la producció tèxtil cooperativa".

Segons Climent, atés que INDICOOP fabricarà productes sanitaris per a lluitar contra la Covid-19, "aquesta estructura col·laborativa entre cooperatives es fa essencial per a ajudar a garantir el subministrament a la població i reduir la dependència de compres de material sanitari en altres mercats internacionals, en moltes ocasions inflacionats".

Enfortint estructures

En opinió del president de FEVECTA, Emilio Sampedro, "la intercooperació és un valor bàsic del cooperativisme, que pot jugar un paper fonamental en la recuperació. Aquest tipus d'iniciatives ajuden el sector cooperatiu a enfortir les estructures empresarials, a aprofitar sinergies i a explorar nous mercats als quals individualment seria més difícil o impossible accedir".

I en relació amb el fet que l'activitat d'aquesta nova cooperativa estiga centrada en la producció local de material essencial de protecció sanitària, per a Sampedro "la constitució d'aquesta nova cooperativa és una bona notícia tant per al cooperativisme com per a l'economia i la societat valencianes, ja que contribueix a l'esforç comú per desenvolupar una indústria local que ens faça menys dependents del comerç internacional en moments crítics".

Socis fundadors de INDICOOP.

Les quatre cooperatives integrants de INDICOOP

Blaper Coop V

Blaper Coop V. és una cooperativa d'Enguera dedicada a la confecció i distribució a l'engròs de peces de vestir per a home i roba laboral. En les seues instal·lacions es confeccionen cada any entre 150.000 i 200.000 peces. El seu mercat és eminentment estatal. Els seus clients es troben distribuïts al llarg de tota la península i Balears, tant en les principals ciutats com en moltes xicotetes poblacions.

El seu article principal són els pantalons de vestir, però també confeccionen xinesos, vaquers, laboral, tècnics i panes. BLAPER fabrica les seues peces amb el compromís d'aconseguir la màxima qualitat a un preu ajustat. I destaquen per la seua atenció i servei ràpid en peces a mesura.

Web: <https://www.pantalonesblaper.com/>

Curtitex Coop V

Per la seua part, Curtitex Coop V., situada a Canals, es dedicada tradicionalment a la preparació, l'adobat i acabat del cuir, i a la confecció i tenyit de peces de

pell. En els últims temps s'ha hagut de reinventar, a causa de les exigències del mercat. La diversificació de l'activitat cap a la confecció de roba esportiva per a ciclistes, primer, i la producció de màscares de 5 capes des de l'inici de la pandèmia han sigut la seua manera de superar les dificultats. La seua experiència i llarga trajectòria empresarial de més de tres dècades i una plantilla compromesa en el projecte de 180 persones han sigut determinants per a mantindre's en el mercat. Veuen en la seua participació en INDICOOP la possibilitat d'apuntalar una nova línia de producció que els possibilita mantindre les seues instal·lacions a ple rendiment mantenint una demanda estable tot l'any.

Fil a Fil Coop V

Continuadors d'una tradició tèxtil familiar que es remunta a mitjan segle passat, aquesta cooperativa, situada a València, és un taller de costura de cicle complet (tall, confecció i acabat) dirigit a clients de petites i mitjanes produccions de tota mena de peces (Babis, Bruses, Roba Infantil, Esportiva i Uniformes). També són especialistes en tota mena de roba de llar (Llençols, Cobertors, Fongues Nòrdiques, etc.) i disposen de catàleg de regals i complements tèxtils.

A l'esquerra, màscara infantil de Indicoop (Món Mara). A dalt, detalls del taller de Blaper, a Enguera.

Aquesta cooperativa de treball sense ànim de lucre dona ocupació a persones en risc d'exclusió social en col·laboració amb la Fundació Novaterra. Com a moltes altres empreses del sector industrial, a Fil a Fil la conjuntura derivada de la pandèmia li ha obligat a reinventar-se. El seu convenciment del valor de la cooperació i que la unió fa la força li va portar a tractar de buscar aliats per a enfrontar-se a un mercat molt competitiu i agressiu com el tèxtil.

Web: <http://filafilconfecciones.es/>

Mundo Mara Coop V

Finalment, Mundo Mara Coop, també de València, és un jove taller d'artesanía tèxtil dedicat al disseny i confecció d'uniformes escolars, xandalls i pitets. Un dels seus punts forts és el disseny i, quan tenen pics de demanda, compten amb la col·laboració de tallers externs per a la producció.

Igual que Fil a Fil, durant el confinament van reconvertir la seua activitat per a confeccionar i donar màscares higièniques com un gest de solidaritat amb les necessitats existents d'aquesta mena d'articles. Aqueixa va ser una de les raons que els ha portat a explorar la possibilitat de dedicar una línia de producció a aquesta mena de premsa en coalició amb altres cooperatives.

Web: <http://mundomara.es/>

Una aliança estratègica teixida fil a fil

Segons s'explica des de FEVECTA, les aliances estratègiques no s'aconsegueixen de la nit al dia. Són operacions que es realitzen 'a foc lent'. Sorgeixen de la necessitat moltes de les vegades, quan anar de la mà d'un altre o d'uns altres enforteix les capacitats de tot el grup enfront d'un mercat o un competidor concret. Els experts porten anys animant al sector a superar la seua tradicional tendència a l'endogàmia i a cert aïllament del seu entorn empresarial i conviden a les cooperatives a apostar per la diversitat i a teixir aliances per a millorar la seua situació. I tindre clars els objectius, compartir la visió i, sobretot, partir d'una cultura empresarial comuna són, sens dubte, forteses per a teixir una aliança estratègica entre empreses.

Les aliances empresarials no són cap novetat i en el context actual quasi podrien veure's fins i tot com un recurs necessari per a fer front a les dificultats econòmiques generades per la inseguretat o per a assumir en millors condicions les escasses oportunitats que es plantegen a curt i mitjà termini. Però, dins de l'ampli

ventall de possibles fórmules de col·laboració empresarial, el sector cooperatiu té al seu abast un que li és propi: la intercooperació.

En el cas de INDICOOP es partia d'una cultura empresarial comuna a l'ésser les quatre empreses participants cooperatives i compartir els mateixos valors i principis. A més, en aquest cas, el context ha resultat fonamental a l'hora de prendre la decisió d'integrar-se en una estructura superior: les quatre cooperatives del sector tèxtil, malgrat les seues diferències de grandària i també de trajectòries, han vist una oportunitat comuna en la nova conjuntura que ha desencadenat la pandèmia del Covid-19. "I és que aquesta pandèmia ha fet possibles i viables coses que no ho eren abans, empresarialment parlant. La pandèmia del Covid-19 ha obert una etapa on les cooperatives tenen una oportunitat de diversificar la seua producció i d'accedir a nous mercats que fins ara només ho atenien majoritàriament empreses de la Xina", asseguren des de FEVECTA.

Concretar aquesta aliança estratègica ha portat el seu temps. Malgrat les coincidències existents, cada empresa ha de realitzar un esforç de confluència amb la resta per a dur a terme l'ara objectiu comú sense deixar de costat la seua activitat habitual anterior.

La intervenció clau de FEVECTA

La intervenció de FEVECTA ha resultat clau en aquest procés: d'assessorament, de mediació i acompanyament. Hi ha hagut moltes reunions virtuals, moltes hores de treball invertides. La Federació ha tutoritzat el procés de gestació de la iniciativa i, a més d'assessorar les cooperatives sobre la viabilitat i els aspectes jurídics d'aquesta mena d'aliança estratègica, ha facilitat els espais de trobada, ha mediat en els consensos necessaris i ha dut a terme la interlocució amb l'administració pública.

També ha resultat clau el compromís de la Generalitat Valenciana per a afavorir el canvi de model productiu a la calor d'aquesta pandèmia. Des del primer moment de la pandèmia, la Conselleria d'Economia Sostenible, Sectors Productius, Comerç i Treball, va fer costat al sector industrial valencià i, concretament, a les indústries cooperatives de sectors essencials.

El primer pas va ser elaborar la 'Guia per al foment del cooperativisme en el sector tèxtil' per a aclarir el marc normatiu per a la fabricació de material sanitari. Posteriorment, la Conselleria ha treballat amb FEVECTA per a fomentar la intercooperació en el marc de les ajudes al foment de l'Economia Social 2020.

L'ECONOMIA SOCIAL EN LA LEGISLACIÓ ESPANYOLA. PRINCIPALS NOVETATS (D'ABRIL A JUNY DE 2020)

per Gemma Fajardo
 Professora de la Universitat de València
 Directora del Butlletí Jurídic de l'Observatori Espanyol de l'Economia Social

Com apuntàvem en l'última crònica legislativa, el 14 de març el Govern, per Reial decret 463/2020 va declarar l'estat d'alarma per a la gestió de la situació sanitària ocasionada pel COVID-19, el que va portar amb si –com vam veure– una successió de normes extraordinàries al llarg del mes de març, que es van estendre fins al 21 de juny, data en la qual va cessar l'estat d'alarma.

Les disposicions legals aprovades en el trimestre d'abril –juny tindran aqueix caràcter extraordinari, bé per a enfrontar la crisi, adaptar-se a la situació o recuperar-se d'aquesta.

1. En aquesta línia, el **Reial decret llei 15/2020, de 21 d'abril**, adopta una sèrie de mesures que reforcen, complementen i amplien les anteriorment adoptades i se centra en el suport a les empreses i als treballadors. Es tracta de mesures per a reduir els costos de pimes i autònoms, per a reforçar el finançament empresarial, mesures fiscals, o mesures per a facilitar l'ajust de l'economia i protegir l'ocupació. Entre aquestes volem destacar dues mesures adoptades, per la seua incidència en les cooperatives i en les societats laborals. La primera, té com a objecte flexibilitzar de manera temporal l'ús del Fons de Promoció i Educació de les Cooperatives amb la finalitat de pal·liar els efectes del COVID-19. El concret, l'article 13 estableix:

“1. Durant la vigència de l'estat d'alarma (...) i fins al 31 de desembre de 2020, el Fons d'Educació i Promoció Cooperatiu de les cooperatives regulat en l'article 56 de la Llei 27/1999, de 16 de juliol, de Cooperatives, podrà ser destinat, totalment o parcialment, a les següents finalitats:

a) Com a recurs financer, per a dotar de liquiditat a la cooperativa en cas de necessitar-ho per al seu funcionament.

A aquest efecte, el Fons d'Educació i Promoció Cooperatiu destinat a aquesta finalitat, haurà de ser restituït per la cooperativa amb, almenys, el 30% dels resultats de lliure disposició que es generen cada any, fins que aconseguisca l'import que aquest Fons tenia en el moment d'adopció de la decisió de la seua aplicació excepcional i en un termini màxim de 10 anys.

b) A qualsevol activitat que redunde a ajudar a frenar la crisi sanitària del COVID-19 o a pal·liar els seus efectes, bé mitjançant accions pròpies o bé mitjançant donacions a altres entitats, públiques o privades.

2. Durant la vigència de l'estat d'alarma (...), el Consell Rector assumirà la competència per a aprovar l'aplicació del Fons d'Educació o Promoció en els termes previstos en l'apartat 1, quan per falta de mitjans adequats o suficients l'Assemblea General de les societats cooperatives no puga ser convocada per a la seua celebració a través de mitjans virtuals.

L'assumpció excepcional per part del Consell Rector d'aquesta competència s'estendrà fins al 31 de desembre de 2020 quan la protecció de la salut de les sòcies i socis de la cooperativa continue exigint la celebració virtual de l'Assemblea General de la societat cooperativa i aquesta no siga possible per falta de mitjans adequats o suficients.

3. A aquests exclusius efectes, no serà aplicable el que es disposa en els articles 13.3 i 19.4 de la Llei 20/1990, de 19 de desembre, sobre Règim Fiscal de les Cooperatives. Per tant, el Fons de Formació i Promoció Cooperatiu que haja sigut aplicat conforme a la lletra a) de l'apartat 1 del present article, no tindrà la consideració d'ingrés per a la cooperativa”.

La segona és aplicable a les **societats laborals** i suposa la pròrroga del termini previst en l'article 1.2.b) de la Llei 44/2015, de 14 d'octubre, de Societats Laborals i Participades. A pesar que las societats laborals requereixen de tres socis per a constituir-se,

El 14 de març el Govern per Reial decret 463/2020 va declarar l'estat d'alarma per a la gestió de la situació sanitària ocasionada pel COVID-19, la qual cosa va portar amb si una successió de normes extraordinàries al llarg del mes de març, que es van estendre fins al 21 de juny. Les disposicions legals aprovades tenen caràcter extraordinari, bé per a enfrontar la crisi, adaptar-se a la situació o recuperar-se d'aquesta.

el citat art. 1.2.b contempla com a possible que es constituïska inicialment per dos socis treballadors amb contracte per temps indefinit, "amb l'obligació que en el termini màxim de 36 mesos" s'integre un tercer soci. La norma extraordinària prorroga per 12 mesos més l'anterior termini i només beneficiarà a les societats laborals constituïdes durant durant l'any 2017 (art. 14).

2. La primera mesura, que flexibilitza la destinació del **Fons de Formació i Promoció Cooperativa**, ha sigut també adoptada durant aquest període per diverses Comunitats Autònomes, com Galícia o Múrcia. **Galícia**, amb la **Resolució de 8 de abril de 2020** fa públic l'Acord del Consell Gallec de Cooperatives de 7 d'abril de 2020, que autoritza les cooperatives gallegues a destinar aquest fons per a atendre necessitats derivades de la pandèmia. Múrcia, aprova el Decret llei 6/2020 d'11 de juny de modificació de la Llei 8/2006 de Societats Cooperatives, introduint una nova disposició transitòria quarta sota el títol de: Mesura extraordinària per a flexibilitzar de manera temporal l'ús del Fons de Formació i Promoció de les cooperatives amb la finalitat de pal·liar els efectes del COVID-19.

3. En la mateixa línia cap assenyalar el **Decret llei 8/2020, de 24 d'abril d'Extremadura**, pel qual s'adopten mesures urgents i extraordinàries per al manteniment i recuperació de l'ocupació enfront de la crisi ocasionada pel COVID-19. Entre les mesures urgents que incorpora, unes té com a objecte el manteniment de l'ocupació de persones treballadores amb discapacitat en Centres Especials d'Ocupació. En aquests casos, es contempla una ajuda de 300 euros mensuals, que s'abonarà per cada persona treballadora amb discapacitat que forme part de la plantilla del Centre durant els sis mesos següents després de la finalització de l'estat d'alarma (arts.

35-44). Altres mesures van dirigides a la millora de la professionalització d'entitats d'economia social, a través del foment de la creació d'ocupació mitjançant noves contractacions de personal qualificat i de gestió administrativa, així com el manteniment dels llocs de treball del citat personal qualificat i de gestió ja existents en les cooperatives i societats laborals, en tots dos casos per un període mínim de sis mesos (art. 87-105). Finalment, la Disposició addicional dècima amplia el termini d'adaptació dels estatuts socials de les societats cooperatives a la Llei 9/2018 de Cooperatives, 2 a 4 anys, a partir de la seua entrada en vigor.

4. **Catalunya** va adoptar en aquest període, el **Decret llei 16/2020, de 5 de maig, de mesures urgents complementàries en matèria de transparència, ajudes de caràcter social, contractació i mobilitat per a fer front a la COVID-19**. Entre aquestes mesures, el capítol V preveu mesures de suport a les microempreses, autònoms, les empreses cooperatives i de l'economia social (art. 26-34). En particular, es preveuen dues línies de subvencions diferenciades sobre la base de la tipologia d'empresa objecte de l'ajuda.

Una primera línia de mesures té per objecte l'impuls de projectes de transformació digital i de nous models de negoci i la seua formació associada, amb l'objectiu del manteniment de l'ocupació i la millora de l'ocupabilitat dels treballadors en microempreses i per part de treballadors autònoms, que empren fins a 10 treballadors, i que s'han vist agreujats pels efectes de les mesures preventives i de contenció derivades de la crisi sanitària de la COVID-19.

La línia 2 té per objecte reactivar econòmicament les empreses d'economia social, mitjançant processos de intercooperació, i a través d'actuacions estratègiques i/o complementàries, amb la finalitat d'aportar a aquestes empreses eines i solucions da-

Mereix destacar-se el Decret llei 8/2020 de 26 de juny, de mesures excepcionals per a facilitar la convocatòria i reunió dels òrgans socials i l'eficàcia dels acords de les entitats cooperatives valencianes, aprovat en la Comunitat Valenciana i que suposen una excepció temporal a l'aplicació de diverses normes de la Llei de Cooperatives.

vant la situació actual de pandèmia i postpandèmia, i per a poder afrontar millor els reptes sorgits de la nova realitat socioeconòmica, de manera que es reforce la viabilitat de les empreses, la competitivitat de l'economia social i el manteniment i la dinamització de l'ocupació. Aquesta línia, segons explica l'exposició de motius, s'alinea amb la proposta de l'Associació d'Economia Social de Catalunya (AES-CAT), “que agrupa les entitats representatives de l'economia social i solidària –el cooperativisme, el tercer sector social, les mutualitats i l'economia solidària– apostant perquè l'economia social i solidària siga una proposta tinguda en compte per a minimitzar l'impacte sobre l'ocupació i l'activitat soci-empresarial, perquè és una peça clau per a aconseguir un model de desenvolupament socioeconòmic sostenible, divers i centrat en les persones i arrelat en el territori”. El Decret llei estableix com a entitats beneficiàries de la línia 2 “les empreses cooperatives que tinguen experiència en l'àmbit del projecte i demostrin la seua capacitat” (art. 28); també regula les actuacions subvencionables i l'import de les ajudes i despeses subvencionables, així com el procediment, seguiment i justificació de les despeses.

5. En desenvolupament de l'anterior norma es va publicar la **Resolució TSF/1434/2020, de 18 de juny, per la qual s'obri la convocatòria per a la concessió de la subvenció de la línia 2, Mesures de suport a projectes singulars per a la reactivació socioeconòmica COVID-19 per a empreses cooperatives**, en el marc del pla de xoc del Decret llei 16/2020, de 5 de maig, de mesures urgents complementàries en matèria de transparència, ajudes de caràcter social, contractació i mobilitat per a fer front a la COVID-19.

6. **Aragó**, que durant l'estat d'alarma va aprovar sengles decrets llei amb mesures urgents per a res-

pondre a l'impacte provocat pel COVID-19, una vegada finalitzat va aprovar el **Decret llei 4/2020, de 24 de juny pel qual s'adopten mesures urgents i extraordinàries per a l'impuls de l'Estratègia Aragonesa per a la Recuperació Social i Econòmica**. Amb aquest Decret-lei es prorroguen determinades mesures adoptades anteriorment i s'incorporen noves mesures contingudes en l'Estratègia aprovada pels representants del Govern d'Aragó, dels partits amb representació en les Corts d'Aragó, dels agents socials i de la Federació Aragonesa de Municipis, Comarques i Províncies. Entre aquestes mesures mereix destacar-se el capítol IX Mesures en matèria d'ocupació, dedicades als centres d'ocupació, empreses d'inserció i societats cooperatives, sectors, diu la seua exposició de motius, “molt sensibles a la volatilitat econòmica i als quals el Govern vol protegir especialment”.

En relació amb els **centres especials d'ocupació i empreses d'inserció** no es computaran durant el període d'alarma i el mes següent a la seua finalització, els percentatges mínims de persones treballadores amb discapacitat o en procés d'inserció, que s'exigeixen respectivament (art. 31-32). Quant a les cooperatives, es permet que el **Fons d'Educació i Promoció Cooperatiu** es dedique com a recurs financer per a dotar de liquiditat a la cooperativa en cas necessari, i a qualsevol activitat que redunde a ajudar a frenar la crisi sanitària o a pal·liar els seus efectes (art. 33).

7. Finalment, mereix destacar-se el Decret llei 8/2020 de 26 de juny de mesures excepcionals per a facilitar la convocatòria i reunió dels òrgans socials i l'eficàcia dels acords de les entitats cooperatives valencianes, aprovat en la Comunitat Valenciana i que suposen una excepció temporal a l'aplicació de diverses normes de la Llei de Cooperatives aprovada per Decret legislatiu 2/2015, de 15 de maig. Les normes afectades són les relatives a la convocatòria i cele-

Les cooperatives valencianes que hagen tancat l'exercici econòmic amb posterioritat al 14 de novembre de 2019 podran legalitzar els llibres fins al 31 de desembre de 2020 i presentar a depòsit els comptes anuals d'exercici fins al dia 31 de gener de 2021.

bració d'assemblees, generals i extraordinàries, a les reunions del consell rector, legalització de llibres i depòsit de comptes anuals, concurrència de causes de dissolució i prolongació excepcional de la duració del mandat de càrrecs estatutaris.

Quant a l'Assemblea general ordinària i els comptes que s'han de sotmetre a la seua aprovació, s'amplien els terminis perquè el consell rector les formule i aprobe; així com per a l'emissió de l'informe d'auditoria de les mateixes i la celebració de l'assemblea general, que haurà de decidir sobre la seua aprovació. La convocatòria de l'assemblea general ordinària podrà fer-se conformement a las disposicions estatutàries, o per correu electrònic o per telefonia o un altre mitjà de comunicació a distància, sempre que s'assegure que la convocatòria s'ha rebut per la persona destinatària; i bastarà que la convocatòria es faça amb una antelació mínima de cinc dies naturals. Des del mateix moment en què es convoque l'assemblea general, les persones sòcies han de tindre garantit l'accés presencial i electrònic a tota la documentació que haja de posar-se a la seua disposició. Cada sòcia o soci podrà representar fins a quatre persones sòcies absents. En l'ordre del dia de l'assemblea es podran incloure punts relatius a qualssevol altres assumptes de la competència de l'assemblea general. Les cooperatives que tinguen prevista la celebració d'assemblees generals mitjançant juntes preparatòries i assemblees de persones delegades, podran prescindir de celebrar les juntes o assemblees preparatòries, entenent-se prorrogat fins al 30 de juny de 2021 el mandat de les persones delegades per a l'anterior assemblea celebrada mitjançant persones delegades.

Les cooperatives valencianes que hagen tancat l'exercici econòmic amb posterioritat al 14 de novembre de 2019 podran legalitzar els llibres fins al 31 de

desembre de 2020 i presentar a depòsit els comptes anuals d'exercici fins al dia 31 de gener de 2021. Les que hagen tancat l'exercici entre el 14 de setembre de 2019 i el 14 de novembre de 2019 podran legalitzar-los fins al 30 de setembre de 2020, i sol·licitar el depòsit dels comptes anuals fins al 31 d'octubre de 2020, inclusivament.

Finalment, i amb caràcter excepcional, el mandat de les persones membres del consell rector o òrgan de govern de les cooperatives valencianes i el de les quals siguen membre dels altres òrgans socials estatutaris el nomenament dels quals corresponga a l'assemblea general, quan el seu mandat haja vençut després del 14 de febrer de 2020, queda prolongat fins al 28 de febrer de 2021, llevat que amb anterioritat a aquesta data l'assemblea general de la cooperativa haja renovat el referit mandat i la corresponent certificació s'inscriba en el Registre de Cooperatives.

NOVETATS BIBLIOGRÀFIQUES

CIRIEC-España, Revista de Economía Pública, Social y Cooperativa, nº 99, juliol de 2020

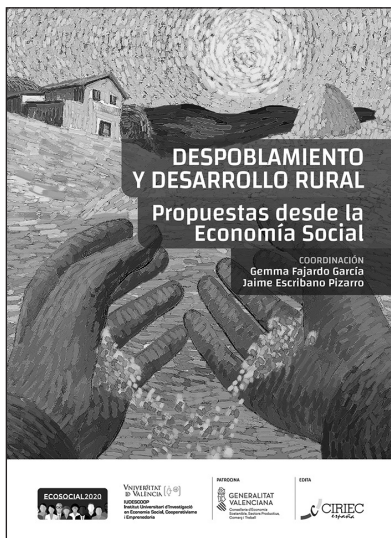
El número 99 de 'CIRIEC-Espanya, revista d'economia pública, social i cooperativa' inclou deu articles, entre altres sobre transparència on-line i eficiència de les ONG; la presència de les cooperatives en Internet; el balanç social i les relacions entre els Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS) i els principis cooperatius; cooperativisme de treball als EUA i l'assoliment dels ODS; comptabilitat de gestió i els seus factors en l'èxit competitiu del sector cooperatiu; dona, govern corporatiu i eficiència econòmica; qualitat de l'ocupació i Economia del Bé Comú; el capital social local i els seus determinants; transparència i economia circular; i l'enfocament del Quadre de Comandament Integral per a la gestió de les Cambres de Comerç espanyoles. En el número participen 23 autors procedents de les universitats de Valladolid, Pompeu Fabra, Castella-la Manxa, Pontificia Universitat Javeriana (Colòmbia), Universitat del País Basc, Universitat de la Costa CUC (Barranquilla-Colòmbia), Universitat d'Almeria, Karl-Franzens University of Graz (Àustria), Universitat CEU San Pablo i Universitat de Cadis. El número es pot descarregar en la Web de la revista: <http://ciriec-revistaeconomia.es>

BRETOS, I., BOUCHARD, M. & ZEVI, A. (Eds.): *Social Economy under Influence: Isomorphism or Innovation?*, Annals of Public and Cooperative Economics, Volume 91, Issue 3, September 2020

El volum 91, número 3 de la revista del CIRIEC-Internacional 'Annals of Public and Cooperative Economics' és un especial dedicat a accelerar l'anàlisi de l'evolució recent de l'economia social i les noves formes d'empreses cooperatives. Les empreses d'economia social (EES) s'enfronten a desafiaments importants: la necessitat urgent d'adoptar objectius de desenvolupament sostenible, contrarestar el creixement de les desigualtats o desenvolupar la solidaritat internacional, són alguns d'ells. Seguint la teoria neoinstitucionalista, les organitzacions tendeixen a semblar-se entre si a través d'efectes d'isomorfisme (DiMaggio i Powell 1983), o construeixen nous camps organitzacionals o camps d'acció estratègica (Fligstein i McAdam 2012). Segons la teoria de l'ecologia de les organitzacions (Hannan et Freeman 1989), existeixen tantes configuracions organitzatives diferenciades segons els contextos en els quals encaixen. De fet, encara que l'economia social i cooperativa generalment es distingeix de l'economia capitalista privada i l'economia pública (Defourny i Monzón 1992), aquests límits són hui bastant difusos. El número conté 6 articles que analitzen aquests límits en l'evolució del cooperativisme de crèdit, en l'agroalimentari, en grups cooperatius com el de Mondragón, o en el fenomen de l'emprenedoria social. El número està accessible on-line en la pròpia web de la revista:

<https://onlinelibrary.wiley.com/toc/14678292/2020/91/3>

FAJARDO, Gemma y ESCRIBANO, Jaime (Coords.), *Despoblamiento y desarrollo rural. Propuestas de la Economía Social*, CIRIEC-España editorial, 2020

Aquest llibre recopila el treball de 28 autors que reflexionen entorn d'aquestes realitats i la seua problemàtica, aporten propostes i comparteixen experiències de desenvolupament rural promogudes per entitats de l'economia social. En primer lloc es contextualitza el medi rural a Espanya a partir de dades estadístiques i cartogràfiques; es destaquen els factors que incideixen en el seu despoblament; s'analitzen algunes de les problemàtiques que experimenta la població que viu en el medi rural, i es plantegen propostes per a revertir els processos de despoblació i despoblament. En aquest punt s'analitza el paper de l'economia social com a motor de desenvolupament en el medi rural, i en particular, de les cooperatives agràries, cooperatives d'explotació comunitària de la terra i cooperatives rurals. També s'analitzen les oportunitats que ofereixen els Programes de Desenvolupament Rural emmarcats en la PAC (FEADER, o comunament coneguts com LEADER). En segon lloc es recullen diverses experiències d'èxit que posen de manifest el potencial de l'economia social per a posar fre al despoblament i impulsar el desenvolupament en el medi rural, potenciant els recursos de l'entorn, el paper de les dones, l'educació a l'escola rural o la formació com a clau per a l'emprenedoria social. S'analitzen experiències reeixides que constitueixen referents, com la de la Cooperativa de Viver o la de la Fundació Santa María la Real del Patrimoni Històric, d'Aguilar de Campoo. Llibre descargable en: <http://ciriec.es>.

N° 133, de 'REVESCO, Revista de Estudios Cooperativos', monogràfic sobre Economia Social i emprenedoria, transformació digital, gènere i desenvolupament sostenible

Està disponible el número 133 de 'REVESCO, Revista d'Estudis Cooperatius', que editen l'Associació d'Estudis Cooperatius (AECOOP) i l'Escola d'Estudis Cooperatius de la Universitat Complutense de Madrid. El número, que correspon al primer quadrimestre de 2020, és un monogràfic sobre 'L'economia social davant els seus reptes: emprenedoria, transformació digital, gènere i desenvolupament sostenible', i ha sigut patrocinat per la cooperativa de crèdit Cajasiete. El monogràfic ha sigut coordinat pels professors Pilar Alguacil (Universitat de València) i Cándido Román (Universitat de la Llacuna - ULL). Conté 9 articles seleccionats d'entre les més de 60 comunicacions presentades per investigadors de 25 universitats al Congrés d'Economia Social que sobre la mateixa temàtica va tindre lloc en la Facultat d'Economia, Empresa i Turisme de la ULL a l'abril de 2019. Aquest esdeveniment va ser organitzat per l'Escola d'Estudis Cooperatius de la Universitat Complutense de Madrid i la Càtedra Cajasiete d'Economia Social i Cooperativa de la ULL, amb la col·laboració de la Càtedra de Cooperatives Agroalimentàries de la Universitat de València i del projecte d'investigació DIGISOST. Entre els temes que es tracten en aquest monogràfic estan la contractació pública sostenible, les mesures fiscals per a afavorir l'emprenedoria, la diversitat de gènere en el rendiment de les societats cooperatives o les plataformes col·laboratives com a oportunitat per a la innovació social.

La revista està disponible en: <http://webs.ucm.es/info/revesco/>.

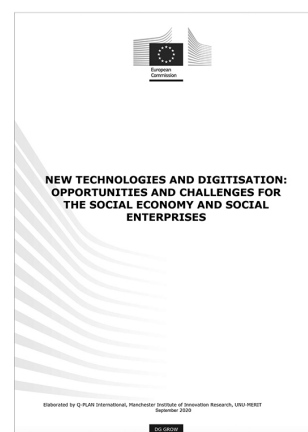
ARCAS, N., GARCÍA, D. y SÁNCHEZ, J.L.: *Diagnóstico económico-financiero de las cooperativas agroalimentarias en España (2015-2017)*, Cajamar, 2020

Les cooperatives agroalimentàries constitueixen una eina fonamental per a la millora de la competitivitat de les explotacions agràries, de l'activitat econòmica i de la cohesió social en les zones rurals. Per a això presten als seus socis una gran varietat de serveis (aprovisionament, formació, informació, comercialització, etc.) i incrementen el seu poder de negociació enfront de proveïdors i clients. La finalitat d'aquest treball ha sigut generar un major coneixement sobre la situació econòmica i financera de les cooperatives agroalimentàries espanyoles, considerant factors de caracterització la grandària, l'antiguitat, el sector d'activitat i el tipus de cooperativa (primer o segon grau), de cara a establir estratègies que milloren la seua competitivitat. La investigació ha sigut realitzada pels professors Narciso Arcas, Domingo García i Jorge Luis Sánchez, de la Càtedra Cajamar de Cooperativisme Agroalimentari - Universitat Politècnica de Cartagena (UPCT). La mateixa ha comptat amb l'ajuda financera de la Direcció General d'Economia Social de la Regió de Múrcia. El llibre està disponible en: www.publicacionescajamar.es.

COMISIÓN EUROPEA: *New technologies and digitisation: Opportunities and challenges for the Social Economy and Social Enterprises*, 2020

Aquest estudi es proposa explorar com la creixent importància de l'economia social a Europa s'enfronta als desafiaments de la transformació digital. Se centra en per què, com i en quina mesura la integració de plataformes digitals i tecnologies avançades (codi obert, intel·ligència artificial, Internet de les Coses, Big Data,...) pot afectar el disseny i impacte de l'economia social. L'estudi mostra que les plataformes digitals i les capacitats de les tecnologies avançades per a automatitzar i simplificar les operacions estan obrint oportunitats per a l'economia social en termes de major abast i major efectivitat. La digitalització també sustenta la creació de serveis socials i condicions de treball noves i innovadores, que ajuden a abordar els problemes socials existents i emergents. El llibre conclou que les institucions europees, els Estats i els emprenedors socials haurien de comprometre's a promoure i donar suport a la transformació digital de l'economia social.

GATEL, Jean: *L'Économie Sociale et Solidaire - Un nouveau modèle de développement pour retrouver l'espoir*, Libre & solidaire, 2020

Assegura l'ex secretari d'Estat francès Jean Gatel en aquest llibre, que en aquesta tempesta que sacseja al món submergit al mateix temps per crisis polítiques, socials i sobretot ecològiques sense precedents, l'economia social i solidària (ESS) és una vertadera esperança. "Més que un conjunt d'empreses i emprenedors és un nou model de desenvolupament i, sens dubte, l'únic que encara pot salvar el nostre planeta i els humans que l'habiten". La ESS té en el seu ADN: la resistència històrica al model capitalista, autoorganització de la societat civil, valors basats en la responsabilitat i la solidaritat, capacitat de resposta a les amenaces ambientals, primacia de l'ésser humà sobre el benefici... És tot això al mateix temps, en la seua evolució històrica i en les noves formes que pren als països desenvolupats o en vies de desenvolupament, en particular a través de l'emprenedoria social, és a dir, fent partícip a una societat unida i equitativa. És una resposta global i important a la crisi global en la qual hem entrat.

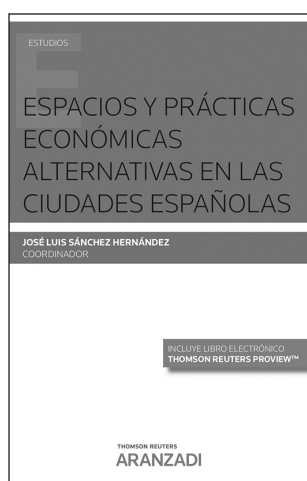

PITACAS, J. y RETO, L. (Coords.): *A Economia Social numa visão plural*, CIRIEC-Portugal, Asociación Mutualista Montepio, 2020

El llibre conté 106 cròniques de 54 autors, acadèmics i directors d'entitats de l'Economia Social portuguesa, publicades setmanalment en el 'Jornal de Negócios' entre juliol de 2017 i setembre de 2019. El llibre inclou també un missatge del President de la República Portuguesa i una nota de la Junta Directiva de la Associação Mutualista Montepio. Els articles s'agrupen en tres temes principals: temes generals transversals a l'Economia Social; temes més específics de les diferents "famílies" que componen el sector a Portugal: associacions, cooperatives, misericórdias i mutualitats; i testimoniatges sobre algunes personalitats rellevants en el camp de l'Economia Social. Tot això, amb l'objectiu de donar a conèixer a la societat portuguesa la importància del sector de l'Economia Social, intentant contribuir al seu reconeixement i a la necessària construcció d'una identitat forta i diferenciada. L'edició es va realitzar com a record i homenatge a Jorge de Sá, expresident de CIRIEC-Portugal i CIRIEC-Internacional, mort a l'abril de 2019.

SÁNCHEZ HERNÁNDEZ, José Luis (Coord): *Espacios y prácticas económicas alternativas en las ciudades españolas*, Thomson-Reuters Aranzadi, 2019

Les pràctiques econòmiques alternatives són modalitats de coordinació econòmica que es regeixen de manera autònoma mitjançant mecanismes de democràcia directa, que promouen valors comunitaris, cooperatius i sostenibles, i que pretenen substituir, transformar o superar el capitalisme. Poden actuar en xarxes d'abast global o centrar-se en iniciatives d'escala local, formant comunitats basades en la confiança interpersonal i la trobada habitual en seus situades en locals, solars o places. Aquesta obra estudia les pràctiques d'àmbit local que operen en diferents ciutats espanyoles. S'han analitzat 67 experiències, que comprenen bancs de temps, horts comunitaris, grups de consum agroecològic, mercats de productors i de barata, monedes socials i centres socials autogestionats. Aquestes iniciatives estan impulsades per persones amb una forta consciència crítica, que aspiren a construir una societat més justa i més sostenible a través del seu compromís amb les comunitats.

CERMI: *El impacto de la pandemia del coronavirus en los derechos humanos de las personas con discapacidad en España*, Colección Convención ONU, n° 26, 2020

Aquest llibre és una relació d'urgència però contrastada i rigorosa, promoguda pel Comitè Espanyol de Representants de Persones amb Discapacitat (CERMI), en la qual es mostra, a partir de l'experiència d'Espanya, un dels països més impactats per la pandèmia, quina ha sigut la incidència d'aquesta crisi massiva de salut pública en els drets de les persones amb discapacitat. L'informe recopila i examina les vulneracions més greus i esteses dels drets humans de les persones amb discapacitat, en aquests mesos de pandèmia a Espanya, i el pòsit de fallides i fractures de la sempre fràgil inclusió d'aquest grup social que deixarà per a l'immediat futur. D'igual manera, aquest document tracta d'evidenciar que els drets humans han d'estar en el nucli de qualsevol decisió i acció dels Estats, perquè només d'aquesta manera s'assegurarà que la dignitat, la igualtat i la llibertat queden indemnes en moments crítics com els conflictes bèl·lics o de les emergències climàtiques o sanitàries.